

ኖጥተ ብርሃን

ወ

መክሰተ ጥቅስ

የሸፋን ዲዛይን  
የማን ተከ

በዲያቆን ወንድወሰን መገርሳ  
1994 ዓ.ም  
አዲስ አበባ

### መታሰቢያነቷ

ከልጅነት ጀምሮ በእውቀት በሃይማኖት ተኩትኩቼ  
ላደኩበት ለመናገሻ ገነተ ጽጌ ቅዱስ ጊዮርጊስ  
ቤተክርስቲያን ሰንበት ት/ቤት ትሁንልኝ።

በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን  
ሥርዓትና ጸንቦ ላይ ተመስርቶ የተጻፈ።

### ለዩ ማስታወሻ

ይህን መጽሐፍ ሲያጽኑ በተቻለ መጠን መጽሐፍ ቅዱስ  
ከአጠገብዎ ሊኖር ያስፈልጋል፤ እያመሳከሩ ለማንበብ ይረዳል።

### ምስጋና

«የረዳኝን እግዚአብሔር አመሰግናለሁ።» መዝ. 13፡6

በቅድሚያ የቤተክርስቲያንን ትምህርት አውቄ በመንፈሳዊ  
ሕይወቴ እንደበረታ ብሎም ዘወትር በሃሳብና በምክር  
ለሚተባበሩኝ መሪነታ ቀጻላ መንግስቱ የሰዋሰው ብርሃን ቅዱስ  
ጳውሎስ መምህር ለሆኑት እግዚአብሔር እድሜና ጤና  
እንዲሰጣቸው እየለመንኩ ልባዊ ምስጋናዬን አቀርባለሁ።

በዚህ የመጽሐፍ ዝግጅት የበኩላቸውን አስተዋጽዖ በማድረግ  
ከጉኔ ያልተለዩኝን አቶ የማነ ተካ በእግዚአብሔር ስም  
አመሰግናለሁ።

ይህንን ጽሁፍ በኮምፒውተር በመጻፍ ቀና ትብብራቸው  
ላልተለየኝ መንፈሳዊ እሴቶች እና ለፍቁረ እግዚአብሔር  
ሰንበት ት/ቤት ምስጋናዬ ላቅ ያለ ነው።

በገንዘብ ለተባበሩኝ ፈለገ አብርሃም መንፈሳዊ ማገበር ከፍ  
ያለ ምስጋና እያቀረብኩ እግዚአብሔር ማገበሩን  
እንዲጠብቅልን የዘወትር ጸሎትና ምኞቴ ነው።

በመጨረሻም መንፈሳዊ ምክራቸውና አስተያየታቸው  
ላልተለየኝ ሁሉ ከልብ አመሰግናለሁ።

«በእውቀት ዓለም ከሰጧቸው ሁሉ የሚበልጠው የመጽሐፍ ስጦታ ነው።»

### ስጦታ

ለ \_\_\_\_\_  
ከ \_\_\_\_\_

# ማውጫ

| ተራቁ  | ርዕስ                         | ገጽ |
|------|-----------------------------|----|
| 1/   | እግዚአብሔር .....               | 9  |
| 2/   | ምስጢር ሥላሴ .....              | 15 |
| 3/   | ምስጢር ሥጋዊ .....              | 16 |
| 4/   | ምስጢር ጥምቀት .....             | 20 |
| 5/   | ምስጢር ቁርባን .....             | 21 |
| 6/   | ምስጢር ትንሣኤ ሙታን .....         | 23 |
| 7/   | ስግደት ክብርና አማላጅነት .....      | 24 |
| 7.1/ | እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም ..... | 26 |
| 7.2/ | ቅዱሳን መላእክት .....            | 30 |
| 8/   | ቅዱሳን ሰዎች .....              | 32 |
| 9/   | መጽሐፍ ቅዱስ .....              | 35 |
| 10/  | ሃይማኖትና ምግባር .....           | 36 |
| 11/  | ቤተክርስቲያን .....              | 37 |
| 12/  | ታቦት .....                   | 39 |
| 13/  | መስቀል .....                  | 45 |
| 14/  | ማዕተብ .....                  | 46 |
| 15/  | ሥዕል .....                   | 48 |
| 16/  | ሰጣን .....                   | 49 |
| 17/  | መብራት .....                  | 51 |
| 18/  | ጃንጥላ .....                  | 52 |
| 19/  | ጸም .....                    | 53 |
| 20/  | ጸሎት .....                   | 60 |
| 21/  | ንስሐ .....                   | 61 |
| 22/  | ምጽዋት .....                  | 62 |
| 23/  | አሥራት በኩራት .....             | 63 |
| 24/  | ስዕላት .....                  | 64 |
| 25/  | ጋብቻ(ሥርዓተ ተክሊል) .....        | 65 |
| 26/  | ቀንዲል .....                  | 68 |
| 27/  | ሣፎን .....                   | 69 |
| 28/  | ክህነት .....                  | 69 |
| 29/  | ምንክሳና .....                 | 71 |
| 30/  | ልሳን .....                   | 71 |
| 31/  | ትንቢት .....                  | 72 |

|     |                         |    |
|-----|-------------------------|----|
| 32/ | በዓላት .....              | 73 |
| 33/ | ጸበል .....               | 75 |
| 34/ | የጽዋ ማገበር .....          | 76 |
| 35/ | ዝክር .....               | 77 |
| 36/ | ሞትና ሐዘን .....           | 78 |
| 37/ | ተዝካር .....              | 80 |
| 38/ | ጸሎተ ፍትሐት .....          | 81 |
| 39/ | ሐውልት .....              | 81 |
| 40/ | ጥበብ .....               | 82 |
| 41/ | መሐላ .....               | 84 |
| 42/ | ክርስቲያናዊ አለባበስ .....     | 85 |
| 43/ | ቸልተኝነት .....            | 85 |
| 44/ | እውነት .....              | 85 |
| 45/ | ሐሰት .....               | 86 |
| 46/ | ፍቅር .....               | 86 |
| 47/ | ጸብና ክርክር .....          | 87 |
| 48/ | ሰላም .....               | 88 |
| 49/ | ትዕግስት .....             | 88 |
| 50/ | ትዕቢት .....              | 88 |
| 51/ | ትሕትና .....              | 89 |
| 52/ | ቅንዓት .....              | 89 |
| 53/ | ምጥት .....               | 90 |
| 54/ | ፈተና .....               | 90 |
| 55/ | ተስፋ .....               | 91 |
| 56/ | ስድብ .....               | 92 |
| 57/ | ሐሜት .....               | 92 |
| 58/ | ይቅር ባይነት .....          | 92 |
| 59/ | ቁጣ .....                | 93 |
| 60/ | ዝብኝነት .....             | 94 |
| 61/ | ገንዘብ .....              | 94 |
| 62/ | ልብ .....                | 95 |
| 63/ | የመጠጥ/የስካር/ አስከፊነት ..... | 95 |
| 64/ | መዝሙር .....              | 96 |
| 65/ | ሕመም .....               | 97 |
| 66/ | ቃል ኪዳን .....            | 98 |
| 67/ | ሰላምታ .....              | 99 |

|     |                         |     |
|-----|-------------------------|-----|
| 68/ | ደስታ                     | 99  |
| 69/ | መከራ                     | 100 |
| 70/ | ሕልም                     | 101 |
| 71/ | ራክይ                     | 101 |
| 72/ | ተአምር                    | 102 |
| 73/ | ቃል                      | 102 |
| 74/ | ኢትዮጵያ                   | 103 |
| 75/ | በኢጋው መዳን ግለት ምን ግለት ነው? | 104 |
| 76/ | አዋልድ መዳሕፍት              | 105 |
| 77/ | 666 (አውራው ግንዛቤ?)        | 106 |
| 78/ | እሱተ ሃይማኖት               | 107 |
| 79/ | ከመናፍቃን እንዴት እንጠበቅ?      | 109 |

## መግቢያ

«እውነትን ግዛ አትሸጣትም» ምሳሌ. 23:23

ሁሉን የሚችል ፡ ሁሉን የሚያስችል ልዑስ ባሕርይ አምላካችን እግዚአብሔር ቃሉ እውነት ነው። ለሰው ልጆች ጥበብን እውቀትንም የሚሰጥ እሱ ነው። ለኛ ያልሰጠን ነገር ምንም የለም። ሁሉንም ነገር ሰጥቶናል። ደክሞች ነንና አንዳች የሚያስመካ የእኛ የሆነ ነገር የለንም። ሁሉ የሱ ሁሉ ከእርሱ ነው።

የሰው ልጅ ሕጉን በተላለፈ ጊዜ እንኳን ልጅነትን አጥቶ ሲኖር አንድያ ልጁን ወደዚህ ዓለም ልኮ ለሞት አሳልፎ ሰጥቷል። በልጁ ሞት በከበረ ደሙ ፈላሽነት ዓለም ሁሉ ዳነ። ቅድስት ቤተክርስቲያንንም በወርቀ ደሙ መሰረታት። ቀደሳት እጸናት።

ይህች በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ደም የተመሰረተችው አርቶዶክሳዊት ተዋህዶ ቤተክርስቲያን ዓላማዋ በጌታችን የተገኘውን እዲስ ሕይወት የዲያቢሎስን ድል መነሳት ማስተማርና በክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ የተገኘውን ሰላም ባልሰሙት ሕዝቦች ማብሰር ነው።

የሰው ነገር ሁሉ እናት የሆነችው የምሥጢር ግምጃ ቤት ቅድስት ቤተክርስቲያን ትላንትና ዛሬም ቢሆን ነገ ከአምላካችን የተገኘውን የመዳን ጥሪ ታስማለች ሰዎችን በቀና መንገድ እየመራች የእውነትን በር እያሳየች ትገኛለች፤ ሰምቶ መቅረብና መዳን የእኛ ድርሻ ነው።

ዛሬ ግን ብዙዎች በሥጋ ምኞት በመሸነፍ የእውነትን መንገድ የእግዚአብሔርን ቃል ፣ የቤተክርስቲያንን ትምህርት በሐሰት ለመበረዝ ፣ ለማቸውንና ቁጥራቸውን ለማወቅ እንኳን እስኪያዳግት ድረስ ልዩ ልዩ እምነቶች በዝተው ከመቸውም ጊዜ በበለጠ መልኩ በመንቀሳቀስ ላይ ይገኛሉ። ቅዱስ ቃሉ «ልዩ ልዩ ዓይነት በሆነ እንግዳ ትምህርት አትወሰዱ» ይለናል። ስብ. 13:9

በመሆኑም ቤተክርስቲያን ከተመሰረተች ጊዜ አንስቶ ባላለፈችው ዘመናት ሁሉ ከተጠራጣሪዎች የኑፋቄ ቀስት ሳይሰነዘርባት ያለፈችበት ዘመን የለም። ነገር ግን የሚሰነዘረው ቀስት ሁሉ ቤተክርስቲያንን

ማይማት፡ ማሸነፍ አልቻለም፡፡ ዛሬም የተለያዩ እንግዳ ትምህርት-ብማንገብ ተመሳሰለው ወደ በጌች በረት ለመግባትና መንጋውን ለመበተን ብዙ ተከላካዮች ቢሰሩም የማንነታቸው የክብደት ለምድ እየተገለጠ በነፍረት እየተመለሱ ይገኛሉ፡፡

ይህንን ሁሉ ፈተና ማለፍ የቻለችውም በክርስቶስ ደም የተመሰረተች ቤት ስለሆነች ነው፡፡ እኛም ዛሬ እውነትን መከተል በቃልም መታመን ይገባናል፡፡ «የመጀመሪያ እምነታችንን እስከ መጨረሻው እጽንተን ብንጠብቅ የክርስቶስ ተከፋዮች ሆናለን፡፡ ዕብ. 3:14

ስለዚህ በየጊዜው ከሚነሱት መናፍቃን መጠበቅና መልስ መስጠት የሚቻለው የእርቶይክሳዊት ተዋህዶ ቤተክርስቲያንን ደግሞ የንቅናቄና ብርሃን ስፍውትና ሥርዓቷን ስንጠብቅ ነው፡፡ «ለሚጠይቋችሁ ሁሉ መልስ ለመስጠት ዘወትር የተዘጋጃችሁ ሁኑ፡፡ ይላል፡፡ 1ኛ ጴጥ. 3:15

የዚህ መጽሐፍ ርእስ ፍንተ ብርሃን ወመክስተ ጥቅስ ማለትም የብርሃን በር (ደጅ) እና የጥቅስ ማውጫ የሚል ነው፡፡ በጨለማ ዓለም ለነበረው ሕዝብ ሁሉ እውነተኛ ብርሃን የሆነው ኢየሱስ ክርስቶስ ነው፡፡ ዮሐ. 8:12 በዚህ የእውነተኛው ብርሃን በር ደግሞ እውነተኛ በጌች የሚገቡት የሚመላለሱበት ደጅ ነው፡፡ ዮሐ. 10:7

በመጽሐፉ ሽፋን የሚታየው መንበር ሲሆን በሳዩም ላይ የዓለም ሁሉ ፈጣሪ ቅድስት ሥላሴ፣ እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም ጌታን ታቅፋ ከቅዱሳን መላእክት ጋር፣ እንዲሁም የእግዚአብሔርን ቃል የያዘው በመንፈስ ቅዱስ ምሥጢር ገላጭነት የተገፈው መጽሐፍትዱስ ፣ ቅዱስመስቀል፣ ስንዴውና ወይኑ ደግሞ ጌታ በመስቀል ላይ የሰጠን ቅዱስ ሥጋ ፣ ያፈሰሰልን ክቡር ደም ነው፡፡

በዚህ መጽሐፍም ውስጥ ለማካተት የታሰበው የኢትዮጵያ እርቶይክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያንን እምነት፣ ሥርዓት፣ ትውፊት፣ ክብር ቅዱሳን፣ ንጥያቄ ቅድሳትን ክርስቲያናዊ ሥነ ምግባርን በተመለከተና በተቃዋሚዎች መናፍቃን ለሚነሱ ጥያቄዎች መልስ ለመስጠት ተሞክሯል፡፡ ይኸውም በጥልቀት ለማሳወቅ ሳይሆን ተቀድቶ ከማያልቀው የቤተክርስቲያን ትምህርት የተጨለፈች በመሆኗ ለመነሻ ያህል ነው፡፡ ለመምህራንና ለምእመናን የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅስ ማውጫ ፣ መናፍቃንን መቃጠሚያነት የምትረዳ ናት፡፡ አንብበው ይጠቀሙበት፡፡

ዲያቆን ወንድወስን መገርሳ

# ፩. እግዚአብሔር

እግዚአብሔር የማይመረመር ረቂቅ፡ ጥንት የነበረ ቀዳማዊ፤ ዛሬም ያለ ማዕከላዊ ፣ ዓለምን አሳልፎ የሚኖር ደጋፊዊ ፣ በዚህ ጊዜ ተገኘ፡ በዚህ ጊዜ ያልፋል የማይለት ነዋሪ፤ ዓለምን ካለመኖር ወደ መኖር ያለምንም አማካሪ ያመጣ፤ ሁሉን ፈጥሮ የሚገዛ አልፋና አሚ፤ ዘላለማዊ እምሳክ ነው፡፡

በባህርዩም ምንም ጉድለት የሌለበት እሱ ቢሰጥ እንጂ ስጡን የማይል ሁሉን ማድረግ የሚቻለው ባለጸጋ፣ የእጆቹ ሥራዎች ለሆንን ለእኛ ዘወትር ፈቃዳችንን አስተካክሎ የሚፈጽምልን ፣ ዕለታትን ፣ ማምንታትን፣ ወራትንና ዓመታትን ሁሉ እያፈራረቀ የሚኖር፤ ሁሉም ነገር ሲያልፍ እሱ ግን የማያልፍ ብቻውን ለዘላለም የሚኖር ኃያል ጌ ነው፡፡

መዝ 89:1      መዝ 101:26      ኢሳ 40:13  
ሐዋ 4:24      ራእይ 1:8      ዘፍ 1:1

## ፩.፩ እግዚአብሔር በባሕርዩ

- ዘላለማዊ ነው፡፡ መዝ 89:2 ፣ 101:24 ፣ ኢሳ 44:6 ፣ ያዕ 1:11
- ቅዱስ ነው፡፡ ዘሌ 11:44 ፣ 19:2 ፣ ዘጸ 15:11 ፣ 1ኛ ሳሙ 2:2  
ኢሳ 6:3 ፣ ዕን 1:13 ፣ ኢሳ 6:3 ፣ 1ኛ ጴጥ 1:16
- ሁሉን ቻይ ነው፡፡ ዘፍ 18:14 ፣ ኢሳ 40:27 ፣ ኢሮ 32:17  
ዳን 4:35 ፣ ኢዮ 42:2 ፣ መዝ 134:6  
ማቴ 19:26 ፣ ሉቃ 18:27

- በሁሉ ቦታ ምሉዕ ነው። መዝ 138:7-11 ፤ ኢር 23:23  
 ዮሐ 1:9 ፤ ሐዋ 17:27
- ሁሉን አዋቂ ነው። መዝ 32:11 ፤ 93:8 ፤ 138:1-6 ፤  
 ሕዝ 11:5 ፤ ሮሜ 11:33 ፤ ዕብ 4:13 ፤  
 ዕብ 6:17
- የማይለወጥ ነው። 1ኛ ሳሙ 15:29 ፤ ሚላ 3:6 ፤ ሮሜ 11:29
- እውነተኛ ፈራጅ ነው። ዘሌ 26:3 ፤ ኢሳ 9:7 ፤ ማቴ 3:12
- ፍቅር ነው። 1ኛ ዮሐ 4:8+16 ፤ ሮሜ 5:8 ፤ ኢሌ 2:5
- ቸር፣ መሐሪ ፣ ይቅርባ ይወጣል። መዝ 33:8 ፤ 102:8-13 ፤ 144:9  
 2ኛ ዜና 30:9 ፤ ሰቆ 3:22 ፤  
 ዮናስ 4:2

## ፩.፪ የእግዚአብሔር ስሞች

እግዚአብሔር ለባሕርይና ለግብሩ ተስማሚ የሆነ ስም ያለው አምላክ ነው።

- የ እግዚአብሔር በመጀመሪያ ለአብርሃም ሁሉን ጾይ መሆኑን ኤልሻይ (ከሃሌ ከሩሉ) በሚል ስም ራሱን ገለጠ።  
 ዘፍ 17:1      ዘአ 6:3      ሕዝ 10:15
- የ ለአገልጋዩ ሙሴ ዘሃሉ ወይሄሉ (አህያ ሽራህያ) ያለፍ የሚኖር፤  
 እና አምላክ አብርሃም፣ አምላክ ይሴከቅ፣ አምላክ ያዕቆብ ተብሎ እንዲጠራ ፈቀደ። ዘአ 3:14 ፤ ዘአ 3:16

- የ ቀጥሎ ያህዌ የሚለውን ስም ግልጽ አደረገ። ይህም “እግዚአብሔር” በሚል ቃል ተተክቶ ይገኛል።  
 ዘፍ 22:14      ዘአ 17:15
  - የ ከዚህ በተጨማሪ አዶናይ (ጌታ)፣ ኢሱሄ (አምላክ)፣ ተብሏል።  
 መዝ 34:23      ማቴ 27:46
- እንዲሁም
- ⇒ ሕያው እግዚአብሔር፣ ዳን 6:20
  - ⇒ ጌታ እግዚአብሔር፣ መዝ 8:1 ፤ ኢሳ 50:5  
 ሕዝ 2:4 ፤ ሕዝ 21:24
  - ⇒ ልዑል እግዚአብሔር፣ ዳን 5:18 ፤ ዘፍ 14:18
  - ⇒ የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር፣ 2ኛ ሳሙ 7:26  
 ኢሳ 44:6 ፤ 47:4
  - ⇒ የእስራኢ ፣ ቅዱስ፣ ኢሳ 41:4 ፤ 30:50 ፤ 45:11
  - ⇒ የእስራኤል አምላክ፣ ኢሳ 48:1

እየተባለ በመጽሐፍ ተጠርቷል።

አምላካችን ልዑል እግዚአብሔር ስሙ ታላቅ ፣ ከቡር ፣ ገናኖ ፣ ቅዱስ ነው።

|            |               |
|------------|---------------|
| መዝ 32:20   | ሚላ 1:11 ፤ 2:2 |
| መዝ 53:1    | ኢር 10:6       |
| መዝ 110:9   | ሕዝ 39:7       |
| መዝ 134:1-3 | ሉቃ 1:49       |
| ምሳ 18:8    | ፊልሎ 2:9       |

**፩.፫ ሃያ ሁለቱ (22ቱ) የእግዚአብሔር ስሞች**

መዝ 118 ፡ ሰቆ. ኤር ከምዕ. 1- ምዕ. 4

- ፩. አሌፍ ፡-** ብሂል አሐዱ እግዚአብሔር  
 “ ፡- ግለት እግዚአብሔር የአለም ፡ የሁሉ ፈጣሪ ነው።
- ፪. ቤት ፡-** ብሂል ባዕል እግዚአብሔር  
 “ ፡- ግለት ጌታ እግዚአብሔር ሁሉን መስጠት የሚችል ባለፀጋ አምላክ ነው።
- ፫. ጋሚል ፡-** ብሂል ገሩም እግዚአብሔር  
 “ ፡- ግለት እግዚአብሔር ሊመረምሩት የማይቻል ገሩም ፡ ድንቅ ነው።
- ፬. ዳሌፕ ፡-** ብሂል ድልው እግዚአብሔር  
 “ ፡- ግለት እግዚአብሔር ለዘፋኑ የተገባ ነው።
- ፭. ሂ ፡-** ብሂል ሀልው እግዚአብሔር  
 “ ፡- ግለት እግዚአብሔር ዘላለማዊ አምላክ ነው።
- ፮. ዋው ፡-** ብሂል ዋሕድ እግዚአብሔር  
 “ ፡- ግለት እግዚአብሔር በሥልጣን ፡ በእጣዝ ፡ በባሕርይ አንድ አምላክ ነው።
- ፯. ዛይ ፡-** ብሂል ዝኩር እግዚአብሔር  
 “ ፡- ግለት እግዚአብሔር በሥራው ሁሉ እየታለለ የሚመለከት ፈጣሪ ነው።

- ፰. ሔት ፡-** ብሂል ሕያው እግዚአብሔር  
 “ ፡- ግለት እግዚአብሔር ያለና የሚኖር ዘላለም ሕያው አምላክ ነው።
- ፱. ጤት ፡-** ብሂል ጠቢብ እግዚአብሔር  
 “ ፡- ግለት እግዚአብሔር ጥበበኛ ነው።
- ፲. ዮድ ፡-** ብሂል የማን እግዚአብሔር  
 “ ፡- ግለት እግዚአብሔር ቀኝ (ሀያልና ፅኑ) ነው።
- ፲፩. ካፍ ፡-** ብሂል ከሀሊ እግዚአብሔር  
 “ ፡- ግለት እግዚአብሔር ሁሉን ቻይ ነው።
- ፲፪. ላሚድ ፡-** ብሂል ልዑል እግዚአብሔር  
 “ ፡- ግለት እግዚአብሔር ከፍ ያለ ነው።
- ፲፫. ሚም ፡-** ብሂል ምዑዝ እግዚአብሔር  
 “ ፡- ግለት እግዚአብሔር የሚማርክ መፃኅ ያለው አምላክ ነው።
- ፲፬. ኖን ፡-** ብሂል ንጉሥ እግዚአብሔር  
 “ ፡- ግለት እግዚአብሔር የነገሥታት ንጉሥ ነው።
- ፲፭. ሳምኬት ፡-** ብሂል ሰፋኒ እግዚአብሔር  
 “ ፡- ግለት እግዚአብሔር ሁሉን የሚገዛ ፡ የበላይ ፈራጅ አምላክ ነው።

- ፲፯. ዓ :- ብሂል ዐቢይ እግዚአብሔር
- " :- ግለት እግዚአብሔር ታላቅ ገናና ፡ ከፍ ያለ አምላክ ነው።
- ፲፯. ፈ :- ብሂል ፍቁር እግዚአብሔር
- " :- ግለት እግዚአብሔር ሁሉን ወዳጅ ፡ በሁሉ ተወዳጅ ነው።
- ፲፰. ጸዴ :- ብሂል ጻድቅ እግዚአብሔር
- " :- ግለት እግዚአብሔር እውነተኛ አምላክ ነው።
- ፲፱. ቆፍ :- ብሂል ቅሩብ እግዚአብሔር
- " :- ግለት እግዚአብሔር ቅርብ ነው።
- ፳. ሬሰ :- ብሂል ርዕሰ እግዚአብሔር
- " :- ግለት እግዚአብሔር ከብሩ ከእርሱ ለእርሱ የተገኘ መልካም ጌታ ነው።
- ፳፩. ሰን :- ብሂል ሰብህ እግዚአብሔር
- " :- ግለት እግዚአብሔር ምስግና ነው።
- ፳፪. ታው :- ብሂል ትጉህ እግዚአብሔር
- " :- ግለት እግዚአብሔር ድካም ፡ እንቅልፍ የሌለበት ትጉህ መባቂ ነው።

## ፫ ምግብ ሥላሴ

ሠለሰ ከሚለው የገዕዝ ግሥ የተገኘ ሲሆን ሦስት አደረገ ግለት ነው። ሥላሴ ግለት ሦስትነት ግለት ነው።

እግዚአብሔር አንድ ሲሆን ሦስት ፡ ሦስት ሲሆን አንድ ነው። እግዚአብሔር የአብ፣ የወልድ፣ የመንፈስ ቅዱስ የአንድነት መጠሪያ ስማቸው ነው። የእግዚአብሔር አንድነት በመለኮት፣ በሕልውና፣ በአገዛዝ በባሕርይ፣ በመፍጠር፣ በሥልጣን፣ በፈቃድ በመሳሰሉት ነው።

ዘፍ. 1፡1 ፣ መዝ. 101፡25፣ ዮሐ. 10፡30 ዮሐ. 14፡10

የእግዚአብሔር ሦስትነት በስም፣ በአካል፣ በግብር ነው።

የስም ሦስትነት፡- አብ፣ ወልድ፣ መንፈስ ቅዱስ፣  
ማቴ. 28፡19

የአካል ሦስትነት፡- ለአብ ለወልድ ለመንፈስ ቅዱስ ለእያንዳንዳቸው ፍጹም መልክዕ፣  
ገጽ፣ አካል አላቸው።  
ማቴ. 3፡16

የግብር ሦስትነት፡- አብ ወላጁ አስራጺ፣ ወልድ ተወላጁ፣  
መንፈስ ቅዱስ ሠራጺ፣ ከአብ የሰረጸ  
ዮሐ. 15፡26

ሦስቱም በባሕርይ መለያየት፣ በአካል መቀላቀል ሳይኖርባቸው ስማቸውና ግብራቸው ሳይፋለስ በአንድነት በሦስትነት ጸንተው ለዘላለም ይኖራሉ።

## ሀ/ አንድነትና ሦስትነት በብሉይ ኪዳን

|          |             |            |
|----------|-------------|------------|
| ዘፍ. 1፡26 | ዘፍ. 18፡1-15 | መዝ. 32፡5   |
| ዘፍ. 2፡18 | ዘጸ. 3፡6     | መዝ. 117፡15 |
| ዘፍ. 3፡22 | ዘኁ. 6፡24    | መዝ. 146፡5  |
| ዘፍ. 11፡6 | 1ኛ. ላሙ. 2፡2 | ኢሳ. 6፡1-8  |

**ለ/ ምዕረ ሥላሴ በሐዲስ ዘጸጋ**

ግቴ.3÷17      የሐ.10÷30      2ኛቀር.13÷14  
 ግቴ.17÷1-8      የሐ.14÷10      2ኛተሰ.2÷16-17  
 ግቴ.28÷19      የሐ.14÷23-27      1ኛ ኢጥ.1÷1-2  
 ግር.1÷9-11      የሐ.15÷26      1ኛየሐ.5÷7(የ1878 ዓ.ም  
 ሉቃ.1÷35      የሐ.16÷15      እትም መጽሐፍ ቅዱስ)  
 ሉቃ.3÷21      2ኛየሐ. 3

\* ሥላሴ የሚለው ስም በ81ዱ መጽሐፍ ቅዱስ ተገልጿል።

|           |           |              |
|-----------|-----------|--------------|
| ሲራክ 3÷22  | ሄኖክ 5÷38  | ጥበብ 6÷6      |
| ሲራክ 15÷17 | ሄኖክ 6÷24  | ዕዝራ ሱቱ. 4÷5  |
| ሲራክ 39÷21 | ሄኖክ 13÷14 | ዕዝራ ሱቱ.12÷48 |
| ሲራክ 44÷17 | ሄኖክ 17÷17 | መቢት 8÷6      |

ስለዚህም ቤተክርስቲያን አንድ አምላክ ብላ ታምናለች እንጂ ሦስት አማልክት አትልም። አምላካችን እግዚአብሔር አንድ አምላክ ነው።

|           |             |          |
|-----------|-------------|----------|
| ዘጸ. 6÷4   | 2ኛ ሳሙ. 7÷22 | ኢሳ. 44÷6 |
| ዘጸ. 32÷39 | መዝ. 82÷18   | ሚሊ. 2÷10 |
|           | ኤፌ. 4÷6     |          |

**ለ/ ምዕረ ሥጋዊ**

ከሦስቱ አካል አንዱ አካል ወልድ ( ቃል ) ኢየሱስ ክርስቶስ ከባሕርይ አባቱ ከአብና ከባሕርይ ሕይወቱ ከመንፈስ ቅዱስ አንድነት ሳይለይ በተለየ አካሉ ሰው የሆነበት ምሥጢር ነው። እርሱም ዓለም ከመፈጠሩ በፊት በቅድምና የነበረ፤ ቅድመ ዓለም ያለ እናት ከአብ የተወለደ፤ ድንረ ዓለም ያለ አባት ከድንግል ግርያም ከሥጋዊ ሥጋ ከነፍሷ ነፍስ ነበሩ በተዋሕዶ አዳምን ለማዳን ሰው የሆነ የባሕርይ አምላክ ነው።

|             |          |         |
|-------------|----------|---------|
| መዝ.2÷7      | ዳን.9÷26  | የሐ.1÷14 |
| መዝ.109÷3    | ሲራክ.24÷6 | ሮሜ.5÷12 |
| ኢሳ.7÷14፤9÷6 | ግቴ. 1÷22 | ገላ.4÷4  |

**ለ/ ኢየሱስ ክርስቶስ እግዚአብሔር ነው።**

|                     |                     |
|---------------------|---------------------|
| ዘጸ.3:14 ⇨ ራእይ.1:8   | ኢሳ.40÷3 ⇨ ግር.1÷2    |
| መዝ.2:7 ⇨ ገላ.4:4     | ኢሳ.40÷10 ⇨ ራእ.22÷12 |
| መዝ.46:5 ⇨ ሉቃ.24÷50  | ኢሳ.44÷6 ⇨ ራእ.22÷13  |
| መዝ.49:2 ⇨ ሐዋ.1÷11   | ኢር.9÷23 ⇨ 1ቀር.1÷30  |
| መዝ.77:65 ⇨ ግቴ.28÷1  | ኢር.31÷31 ⇨ ዕብ.8÷11  |
| መዝ.106:13 ⇨ ግቴ.4÷16 | ኢዩ.2÷32 ⇨ ሐዋ.2÷21   |
|                     | (ሮሜ.10÷13)          |

ለ/ ከመጀመሪያም የነበረ ዛሬም ያለ ለዘላለም የሚኖር ፈጣሪ ነው።

|          |               |         |
|----------|---------------|---------|
| ሚክ.5:2   | 1ኛቀር. 8÷6     | ዕብ.13÷8 |
| የሐ.1:1-3 | የሐ. 8÷56፤17÷5 | ቴላ.1÷7  |

ሐ/ የባሕርይ አምላክ ነው።

|         |          |             |
|---------|----------|-------------|
| ኢሳ. 9÷6 | ግቴ.22÷31 | ሮሜ. 9÷5     |
|         | 2ኛኢጥ.1÷1 | 1ኛ የሐ. 5÷20 |

መ/ የጌቶች ጌታ የሉግልክት አምላክ ነው።

|          |         |           |             |
|----------|---------|-----------|-------------|
| መዝ.109÷1 | ሐዋ.9÷5  | 1ኛቀር.8÷5  | ራእ.19÷11-16 |
| መዝ.135÷2 | ሮሜ.10÷9 | 1ኛጢሞ.6÷15 | ራእ.17÷14    |
|          |         |           | ራእ.22÷21    |

ወ/ በአብ ከመንፈስ ቅዱስ ጋር በአገዛዝ፤ በሥልጣን፤ በመላከት፤ በሕልውና አንድ ነው።

|            |           |          |
|------------|-----------|----------|
| ግቴ. 28÷19  | የሐ. 10÷30 | የሐ. 8÷58 |
| 1ኛየሐ. 2÷23 |           |          |

ረ/ ተግላጅ ነው እንጂ ለግላጅ ለይደለም።

|          |        |           |           |
|----------|--------|-----------|-----------|
| ግቴ.25÷35 | የሐ.5÷8 | ጴሮስ.16÷26 | ሮሜ.14÷11  |
| ግር.10÷48 | የሐ.9÷6 | የሐ.17÷5   | 2ኛቀር.5÷10 |

የ ሙናዩታን ጌታጊ አግላጅ ነው ብለው ለግላሳት ከጊጠትሏቸው መካከል ትክክለኛው ጥቅስ ግብረኛ፤

ሮጌ 8÷34 «የጊረርድ ግንዛቤ፤ ክርስቶስ ኢየሱስ ዋቲ ከሙታንም ተለይቶ ተነሣ፤ በእግዚአብሔር ቀኝ ተቀምጧል፤ ስለእኛም ይፈርዳል።» ይፈርዳል እንጂ ይማልዳል አይልም።

15 ዉዋ 2÷5 «አንድ እግዚአብሔር አለና በእግዚአብሔርና በሰውም መካከል ያለው መካከለኛው ደግሞ አንድ አለ፤ እርሱም ሰው የሆነ ክርስቶስ ኢየሱስ ነው።

15 ዮሐ 2÷1 «ልጆቼ እንዳትበድሱ ይህን እጽፋችኋለሁ፤ የበደለም ቢኖር ጸራቅሊጦስ አለን፤ ከአባት ከኢየሱስ ክርስቶስ ዘንድ ቸር ነው፤ ኃጢአታችንን ያስተሰርይልን ዘንድ።»

(በኢ/አ/ተ/ቤ/ክ የሊቃውንት ገዛኢ በ1975 ዓ.ም የተዘጋጀ ግፅዝና አግርኛ ሐዲስ ቢዳን እና ሐዲስ ቢዳን አግርኛ 1938 ዓ.ም. የታተመ ይመልከቱ።)

ኢየሱስ ክርስቶስ ከፅንሰት እስከ ዕለተ ዓርብ ድረስ በዚህ ዓለም በአካል ሥጋ ተመላልሶ በመጨረሻ በመስቀል ላይ ተሰቅሎ በፈጸመልን ካሳ ከባሕርይ አባቱ ከአብ ከባሕርይ ሕይወቱ ከመንፈስ ቅዱስና ከራሱ ጋር አስታረቀን። ስለዚህ በዕብ. 7÷25 ላይም ካሳ በመስቀል ላይ ከተፈጸመ በኋላ ለወደፊት እንደሚያማልድ አድርጉ በትንቢት እንቀጽ ተናገረ እንጂ ድርጊቱስ በዕለተ ዓርብ በመስቀል ላይ ተፈጽጏል። ካሳ ከተፈጸመ በኋላ ግን አስታራቂ አግላጅ አይባልም

፲ ግብረኛ፡- ዮሐ. 19÷30 ዮሐ. 5÷21 ገላ.1÷7-9

፪ላ.1÷22 ዕብ.5÷7 ዕብ.9÷25

የ ኢየሱስ ክርስቶስ የግል አዳኝ ሳይሆን የዓለም አዳኝ ነው።

ዮሐ 4÷42 ፤ ኢፌ. 2÷18 ፤ ዕብ 6÷6 ፤ 9÷28

የ ምልጃ የቅዱሳን የፍጡራን ነው። ጌታ አይለምንም

አይማልድም። 2ኛቆሮ.5÷18-21 ዮሐ.16÷26 2ኛቆሮ. 9÷14

የ ቅዱሳን ጌታ ሲመጣ በክብር ዙፋን ተቀምጦ ይፈርዳሉ።

ማቴ. 19÷27-29 1ኛ ቆሮ. 6÷2

፲፱ መንፈስ ቅዱስ

ፍጹም መለኮታዊ አካል ያለው ፍጥረታት ሁሉ ጸንተው የሚኖሩበት ምሉዕና ረቂቅ የማይጨበጥ የማይዳሰስ የባሕርይ እምላክ ነው። ከአብ የሠረጸ /የወጣ/ ከአብ ከወልድ ጋር በሥልጣን እኩል የሆነ፤ ከመጀመሪያው የነበረ ለዘላለም የሚኖር ነው።

ሀ/ እግዚአብሔር ነው

ዘጸ.17÷7 } ሊሳ.6÷8-10 ⇨ ሐዋ.28÷25-26  
መዝ.96÷6-11 } ዕብ.3÷7 ሊሳ.40÷13 ⇨ 1ኛቆሮ.2÷10

መዝ.138÷7 } 1ኛቆሮ.12÷11 ሊር.31÷32 ⇨ ዕብ.10÷15  
ዮሐ.14÷26 ሊሳ.61÷1  
ዕብ.9÷14

ለ/ ከአብ ከወልድ ጋር በሥልጣን በአገዛዝ እኩል መሆኑ

መዝ.138÷7 ሐዋ.2÷33፤5÷3 ሮጌ.15÷19  
ሊሳ.40÷13 ዮሐ.14÷15-16 1ኛቆሮ.2÷10  
ሊሳ.48÷16 ዮሐ.14÷26 2ኛቆሮ.13÷14  
ማቴ.28÷19 ዮሐ.15÷26 1ኛኢጥ.1÷1

ሐ/ ረቂቅ አካል ያለው ነው።

ሊሳ. 48÷16፤ 61÷1 ሐዋ. 1÷8  
ሊሳ. 63÷10 ሐዋ.15÷18  
ማቴ. 3÷16 ሮጌ. 8÷16  
ሉቃ. 1÷35

መ/ ፈጣሪ ነው።

ዘፍ.1÷2 ሐዋ.2÷1 ሮጌ.8÷1  
ሊዮ.26÷13፤33÷4 ሐዋ.5÷19 1ኛቆሮ.2÷10  
መዝ.103÷29 ሐዋ.8÷15 ዕብ.9÷14

፩. ምሥጢር ጥምታት

ጥምታት ከአብራክ መንፈስ ቅዱስ ከማገፀን የርዳኛስ ተወልደን የሥላሴን ልጅነት የምናገኝበት ምሥጢር ነው።

ማር. 16:16                      ዮሐ. 3:5                      ቲቶ. 3:5  
1ኛ ጴጥ. 3:21

የ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በ30 ዘመኑ በየርዳኛስ፡ በዮሐንስ እጅ ተጠምቆ ጥምታታችንን መሰረተልን፤ ባረከልን፤ ቀደሰልን።

ማቴ. 3:15                      ሂሳ. 2:14

የ ጥምታት የሚፈጸመው በአብ፤ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም ነው።

ማቴ. 3:1                      ማቴ. 28:19

የ ጥምታት አንዲት ናት፤ አትደገምም።

ኢሊ. 4:5 ፤ ሮሜ. 15:20 ፤ 1ኛ ቆሮ. 3:1    ሂሳ. 2:12

የ ሕጻናት በ40 እና በ80 ቀን የመጠመቃቸው ምክንያት

ዘሊ. 12:1-8 ፤ መዝ. 8:2 ፤ ኢሳ. 49:22 ፤ ኢር. 1:5 ፤ ኩፋሊ. 4:9 ፤

ሉቃ. 1:15 ፤ ሐዋ. 2:39 ፤ 10:33 ፤ 16:15 ፤ 18:8 ፤ 1ኛ ቆሮ. 1:16

የ ጥቅምት ትንቢትና ምሳሌ

ዘፍ. 12:1 ፤ ዘአ. 14:1 ፤ 2ኛ ነገ. 6:1 ፤ መዝ. 76:16 ፤ 113:4 ፤ ሕዝ. 36:25

እምነት ነው እንጂ ጥምታት አያድንም ለሚሉት።

«... ለሚያምኑ ሁሉ የሆነ በኢየሱስ ክርስቶስ በግመን የሚገኘው የእግዚአብሔር ጽድቅ ነው። » ሮሜ. 3:26 ይህን ጠቅሰው መጠመቅ አያድንም የሚሉ አሉ።

ጥምታት በጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተመሰረተ ሲሆን ራሱ እምላክ ተጠምቆ እንድንጠመቅ አዘዘን። /ማቴ. 4:13 ዮሐ. 3:5/ ስለዚህ የክርስቶስን እምላክነት የወንጌልን እውነት የመኑ ሁሉ እንዲጠመቁ ታዘዋል። (ሐዋ. 2:38 ፤ 16:16-31 ፤ 22:16) ያለ ጥምታት ድኅነት የለም። /ማር. 16:16/

በጌታ ቀኝ ተሰቅሎ የነበረው ፈያታዊ ዘየማን ሳይጠመቅ እንዴት ዳነ ቢባል? ጥምታት 1/ በውኃ ዮሐ. 3:5 2/ በእሳትና በመንፈስ ዮሐ. 3:1 3/ በደም 1ኛ ዮሐ. 5:6 ይፈጸማል። ስለዚህ ፈያታዊ ዘየማን የደም ጥምታት ፈጽሟል። በመሆኑም የክርስቶስን ደመ ማኅተም ይዞ ወደ ገነት ገብቷል። /ሉቃ. 23:43/

፪. ምሥጢር ቁርባን

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በምሴተ ሐሙስ ለደቀመዛሙርቱ ይህ ሥጋዬ ነው ብሎ፤ ይህ ደሜ ነው ጠጡ ብሎ ለሐዲስ ሥርዓት የብዙዎችን ኃጢአት ለማስተስረይ የሰጣቸው፤ እኛም የዘላለም ሕይወትን የምናገኝበት የሕይወት ምግብና መጠጥ ነው።

ማቴ. 26:28                      ሉቃ. 22:19                      1ኛ ቆሮ. 10:16  
ማር. 14:22                      ዮሐ. 6:33-36                      1ኛ ቆሮ. 11:23

የጌታ ሥጋና ደም መቃሰሚያ ነው ለሚሉት

እርቶዶክሳዊት ተዋሕዶ ቅድስት ቤተክርስቲያናችን የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስን ቅዱስ ሥጋና ክቡር ደም አማካኝ ነው ብላ ታምናለች ትመነክራለች። ነገር ግን በፕሮቴስታንት ዘንድ የጌታ ሥጋና ደም መቃሰሚያ ነው ሲሉ «ይህን

ለመታሰቢያዬ አድርጉት » ሉቃ. 22:19 ያለውን ይጠቅሳሉ።  
እዚህ ላይ ልንረዳው የሚገባን ነገር አለ።

ቅዱስ ላውሎስ « እንካችሁ ብሉ ይህ ስለ እናንተ የሚሆን  
ሥጋዬ ነው ይህን ለመታሰቢያዬ አድርጉት አለ ጽዋውን ደግሞ  
እንሥቶ ይህ ጽዋ በደሜ የሚሆን አዲስ ኪዳን ነው።  
በጠጣችሁት ጊዜ ሁሉ ይህን ለመታሰቢያዬ አድርጉት » አለ  
1ኛ ቆሮ. 11:23-25 መታሰቢያ ሲል ሥጋውን ደሙን በተቀበልን  
ጊዜ ሞቱን መከራውን ማሰብ ማለት ነው። በቅዱስ ላይ « ጊዜኑ  
ሞተክ » የሚባለው ለዚህ ነው። ሞትህን ፣ ትንሣኤህን፣  
ዕርገትህን፣ ጻግም ምጽአትህን እንናገራለን ይባላል። ለዚህም  
ምርጥ እቃ የተባለው ቅዱስ ላውሎስ « ይህንም እንጀራ በበላችሁ  
ጊዜ ሁሉ ጌታ እስኪመጣ ድረስ ሞቱን ትናገራላችሁ » ብሏል 1ኛ  
ቆሮ. 11:26። ስለዚህ መታሰቢያ ሲል ሥጋውንና ደሙን ስንቀበል  
የጌታ ግርፋቱን ፣ በመስቀል መስቀሉን ፣ ሞቱን፣ ትንሣኤውን፣  
ዕርገቱን፣ ጻግም ምጽአቱን በልባችን እያሰብን ፣ በአፋችን  
እየመሰከርን እንቀበላለን እንጂ ሕይወት የሚሰጠውን ፣ ከኃጢአት  
ቀስል የሚፈውሰውን ፣ መድኃኒት ሥጋ ወንፍስ የሚሆነውን  
ሥጋና ደም መታሰቢያ ነው አንልም። ጌታም አማናዊ መሆኑን  
ሲያረጋግጥልን « ሥጋዬ እውነተኛ መብል ደሜም እውነተኛ  
መጠጥ ነው » ብሉናል። ዮሐ. 6:55 ይህንንም አምነን  
እንቀበላለን። ለሐዋርያትም ይህን ስርዓተ ምሥጢር በምሲተ  
ሐሙስ ባላያቸው ጊዜ « ሲበሉም ኢየሱስ እንጀራውን እንስቶ  
ባረክ ቆርሶም ለደቀመዛሙርቱ ሰጠና እንካችሁ ብሉ ይህ ሥጋዬ  
ነው አለ። ጽዋውንም እንስቶ አመስግናም ሰጣቸው እንዲህም  
አለ። ሁላችሁ ከእርሱ ጠጡ ስለብዙዎች ይቅርታ የሚፈስ የአዲስ  
ኪዳን ደሜ ይህ ነው። » /ማቴ. 26:26-27/ ሉቃ. 22:17-20፤  
ዮሐ. 6:51፤ ማር. 14:22-25/ ደቀመዛሙርቱም አማናዊ ነው  
ብለው ተቀብለውታል። ሥጋውና ደሙ መታሰቢያ ነው ከተባለ  
የዘላለም ሕይወት ባልተገኘበት ነበር። እርሱም ጌታ ይህ ሥጋዬ  
ነው ደሜ ነው አለ እንጂ ምሳሌ ነው አላለም። « ሥጋዬን  
የሚበላ ደሜንም የሚጠጣ የዘላለም ሕይወት አለው » ሲል ጌታ  
አስተምሯል። ዮሐ. 6:54 ስለዚህ የጌታ ሥጋና ደም የዘላለም  
ሕይወትን የሚሰጥ አማናዊ (እውነተኛ) መድኃኒት ነው። ስለዚህ  
የቀራኒያን ውለታ በመስቀል ላይ የተገለጸውን ፍትሩን መከራውን  
ሞቱን እያሰብን ወደ እርሱ ልንቀርብ ያስፈልገናል።

## ፩. ምሥጢር ትንሣኤ መታን

የሰው ነፍስ ከእግዚአብሔር ከአቶ እስትንፋስ  
የተገኘች ስለሆነች ሕያዊት/ዘላለማዊት/ የማትሞት ነዋሪ  
ናት። ዘፍ. 2:7 ሰው ከሞተ በኋላ የፈረሰና የበሰበሰ  
ሥጋው ከሕያዊት ነፍስ ጋር ተለያይቶ ሲኖር በመጨረሻ  
ዘመን ኅብረት ኖሮት በሞይሞትና በማይፈርስ ሥጋ  
የሚነሳ መሆኑን የሚያስረዳ ምሥጢር ነው።

ማቴ. 22:29 ሐዋ. 24:15 1ኛ ቆሮ. 4:16      ሊሳ. 26:19  
ሆሴ. 13:14 ዮሐ. 5:28      1ኛ ቆሮ. 15:35      ራእይ. 20:12  
ጳጳ. 12:2      መክ. 3:19

### ሀ/ ገነት

በመጀመሪያ እጻም ይኖርባት የነበረች በኋላ ግን ዕፅ  
በለሰን በልቶ የወጣባት ናት። ዘፍ. 2:8 ለጳድቃን ከሞት  
በኋላ ለነፍሳቸው ማረፊያ የምትሆን መካነ ተደላ ናት።  
ኢሳ. 51:3፤ ሕዝ. 36:35፤ ሉቃ. 23:43፤ 2ኛ ቆሮ. 12:4፤ ራእይ 2:7

### ለ/ ሲኦል

ሲኦል ማለት ጉድጓድ /መቃብር/ ማለት ነው። የኃጥአን  
ሰዎች ነፍስ እስከ እስተ ምጽአት ድረስ የሚቀጣባት  
የስቃይ ቦታ ነች። ከፋሊ 8:25 መዝ. 9:17፤ 15:10፤  
29:3 ምሳሌ 15:24 ፣ ሉቃ. 16:22-31 ፣ ራእይ 20:13

### ሐ/ ገዢ መ እባት

ኃጥአን በምጽአት ጊዜ ተፈርዶባቸው በሐዘን እየተሰቃዩ  
የሚኖሩበት የቅጣት ስፍራ ነው።

ጳጳ. 12:2 ማቴ. 25:31 ራእይ 14:10፤ 20:10 2ኛ ኢጥ. 2:4  
መ/ መንግሥተ ሰማያት

እድቃን ከትንሣኤ በኋላ የመጨረሻ ፍርድ ተፈርዶላቸው  
በተደላ በደስታ የሚኖሩበት ሰማያዊት ሀገር ናት።

ጳጳ. 12:2 ማቴ. 6:10፤ 25:34 ዮሐ. 14:2 ዕብ. 11:15  
2ኛ ኢጥ. 3:10 ዝላ. 4:26 ራእይ 21:1

**፯ ስግደት ክብርና ልግላጅነት**

ስግደት፡- በፈጣሪና በፍጡር በገዢና በተገዢ መካከል ያለውን ግንኙነት የሚገልጽበት የመገዛት ምልክት ነው። ራሱን ዝቅ እድርጌ በመገበርከክ በተጠበረ ልቡና ይቀርባል። ስግደት ሁለት አይነት ነው።

ሀ/ የባሕርይ (የአምልኮት) ስግደት፡- ይህ ስግደት የሚገባው ለፈጣሪ ብቻ ነው። አምላክነቱን አምናና ተረድቶ የሚፈጸም የአምልኮት ስግደት ሲሆን ለሌላ አይሰጥም።

ዘፀ.20፡1-6      መዝ.81፡9      መዝ.135፡15-18

ለ/ የጸጋ (የልክብርት) ስግደት፡- ይህ ስግደት ደግሞ ለእግዚአብሔር ቅዱሳን አገልጋዮቹ ፍጡራን የሚሰጥ ነው። ይኸውም ለእግዚአብሔር ግደሪያ ለእመቤታችን ለመላእክት ለቅዱሳን ሰዎች ጌታ ተሰቅሎ ክብር ደሙን ላፈሰሰበት ቅዱስ መስቀል የሚፈጸው ከእክብርት ጋር የጸጋ ስግደት ነው።

ኢያ.5፡13      ኢሳ.49፡23      ዳገ.2፡46      ራእይ.3፡8

ክብር፡- ግለት ጌትነትና ታላቅነት ከፍተኛነትን የሚገልጽ ነው። ከሁሉም ነገር በላይ ክብር ያለው አምላካችን ልዑል እግዚአብሔር ነው።

ዘጸ.16፡7      መዝ.18፡1      1ኛነገ.8፡11      ኢሳ.6፡3

በለዚህም ለእግዚአብሔር ልዩ ክብር መስጠት ይገባል። ይሁዳ.25

እግዚአብሔር ክብሩን በሚፈቅደው ምላሌ ይገልጻል እንጂ ሰው የእግዚአብሔርን ክብር ሊያይ አይችልም።

ዘጸ.33፡17      ዮሐ.1፡14      ግድ.17፡1      ዕብራ.1፡3

የጌታ ክብር በዳግም ምጽአትም ይገለጻል።

ግር.8፡38      ግድ.24፡36

እመቤታችን ቅድስት ድንግል ግርያም እሳተ መለኮትን በግህጽና የተሸከመች የአሸናፊው የእግዚአብሔር ወልድ ግደሪያ ናትና ክብርት እናት ነች።

ሉቃ.1፡30-37      ሉቃ.1፡48

አገልጋዮቹ ቅዱሳን መላእክትና ቅዱሳን ሰዎችም ክብር አላቸው። ሉቃ.2፡9      1ኛቆር.11፡7፡15፡41

ክብር ለሚገባቸው ቅዱሳን የአምላክ አገልጋዮች ክብር መስጠት ይገባል። «ክብር ለሚገባው ክብር ሰጡ።» ሮሜ.13፡7

አማላጅነት፡- ማማለድ ማለት አንዱ ለሌላው መጸለይ፣መለመን፣ ማስማር፣ የደረሰበትን ችግር ማስወገድ ማለት ነው። በአማላጅነት ሥራ ውስጥ ሦስት ወገኖች አሉ። ይኸውም፡- የሚለመንለት ሰው፣የሚለምንለት ቅዱስ፣የሚለመነው አምላክ ነው።

ሀ/ አማላጅ፡- ማማለድ ለፍጡራን ባሕርይ የሚስማማ የትህትና ሥራ ነው። ቅዱሳን ሰዎችና ቅዱሳን መላእክት እንዲሁም ደግሞ የአማላጆች ሁሉ የበላይ የሆነች እመቤታችን ስለ ኃጥአን ወደ እግዚአብሔር ይማልዳሉ። ሰዎች ዘላለማዊ ድኅነትን እንዲያገኙ እራሳቸውን እስከማሳለፍ ድርሰው እንኳን ፈጣሪያቸውን ይለምናሉ።

ዘጸ.32፡32      ሮሜ.9፡3      1ኛዚና.21፡17

ለ/ የሚማለድለት፡- ቅዱሳን አማላጆች ሆነው ወደ እግዚአብሔር ምልጃን የሚያቀርቡት ስለኃጥአን ሰዎች መጻን ነው። የሚለመንለትም ሰው በቅዱሳን ምልጃ እንደሚድን ማመንና የንስሐ ልቡና ሊኖረው ይገባል። ነገር ግን ኃጥሉ ሰው በሠራው ኃጢአት የማይጸጸትና የማይመለስ ከሆነ ግን እግዚአብሔርም የሚለመንለትን አይቀበልም።

1ኛሳሙ.16፡1      ኤር.7፡16-20      ኤር.15፡1

ሐ/ ተማላጅ፡- የአማላጆችን ጸሎትና ልመና የሚቀበል ተቀብሎም ምሕረትን ይቅርታን የሚያድል ግለት ነው። የጸሎት ሁሉ ተቀባይ እግዚአብሔር ነው። እግዚአብሔር የቅዱሳንን ልመና ተቀብሎ ፈቃዳቸውን ይፈጽማል። ዘጸ.33፡17      መዝ.33፡15

በዚህ መሠረት ቅዱሳን መላእክትና ሰዎች፤ እመቤታችን በተሰጣቸው የማግለጽ ጸጋ ሰዎችን ከጭንቅ ያወጣሉ ከአምላካቸው ምሕረትን ይለምናሉ።

የአማላጅነት አስፈላጊነት፡- 1/ ጸሎታችን በፍጥነት ወደ እግዚአብሔር እንዲደርስልን፤ 2/ እግዚአብሔር የቅዱሳኑን ጸሎት ሰምቶ ችግራችንን ስለሚያቃልልን ነው። እግዚአብሔር ከታጥለን ጸሎት ይልቅ የቅዱሳንን ጸሎት ይሰማል።

መዝ. 33+15      ምሳ. 10+24፤ 15+29      ያዕ. 5:16  
ራእይ. 8+3

♦ እነዚህን ከጣይ የተመለከትናቸውን ሰገደት፤ ክብርና አማላጅነት ከዚህ በታች በተጻፉት ርዕሶች ላይ እናገኛቸዋለን።

### ፩.፩ እመቤታችን ቅድስት ድንግል ግርያም

አዳም የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ተላልፎ ልጅነትን አጥቶ ሲኖር አምላክ በሰጠው ተስፋ መሰረት 5500 ዘመን ሲፈጸም ሲያድነው ከእመቤታችን ቅድስት ድንግል ግርያም ተወለደ። እመቤታችን ለሰው ልጆች ሁሉ የመዳን ምክንያት ሆና የተሰጠች እናት ነች። አስቀድሞም በአምላክ ሕሊና ታስባ ትኖር የነበረች፤ በኋላም በንጽሕና በጥበብ እግዚአብሔር ተጠብቃ ስትኖር የዓለም መድኃኒት ለሆነው ጌታ ግደሪያ የሆነች፤ እሳተ መለኮትን በማገፀን የተሸከመች፤ የመዳኖችን ምሥጢር የተገለጸባት፤ ለእኛ ለክርስቲያኖች የጽድቅ መሰላል፤ ከመስቀል ስር የተገኘች የአደራ እናታችን ናት።

#### ፱ የአምላክ እናት መሆኗ

#### ፱ አማላጅነቷ

#### እናታችን መሆኗ

ኢሳ. 7+14፤ 9+6፤ 11+1      መዝ. 44+9-16፤ 47+12፤ 86+2-5፤  
ማቴ. 1+14፤ 2+13      131+3-13  
ሉቃ. 1+26፤ 2+34-51      ዮሐ. 2+1-11፤ 19+25-27  
ገላ. 4+4

#### ፱ ዘላለማዊ ድንግልናዋና ንጽህናዋ

#### ፱ ሰገደት፤ ክብርና ምስጋና ይገባታል

መዝ. 6+9፤ 4+12  
ሕዝ. 44+1-2  
ሉቃ. 1+30-27  
ራእይ. 12+1

ኢሳ. 1+9፤ 49+25፤ 60+12  
መዝ. 44+17  
ምሳሌ. 24+15  
ሚል. 5+2  
ሉቃ. 1+28-42 ፤ 1+48

የሴፍ የእመቤታችን እራሾች ለምን ተባለ?

እራሾች እራሻነት የሚለው ቃል ለብዙ ነገር ይሆናል። ይኸውም ሀ/ ከጋብቻ በፊት በወንድና በሴት መካከል የሚፈጸም ቃል ኪዳን መተግበሩት ይባላል።

ለ/ ሰዎች ለሹመት፤ ለሥራ ሲመረጡ የታጩ ይባላሉ።  
ሐ/ በጌታ ኢየሱስ ክርስቶስና በምዕመናን መካከል ያለው አንድነት እራሻነት ይባላል። 2ኛ ቆሮ. 11+2  
መ/ ለቅድስና ለክብር መመረጥ መታጩት ይባላል።  
1ኛ መቃብ. 12+35 ሆሴ. 2+21-22

በለዚህም የሴፍ የእመቤታችን እራሾች ተብሎ የተጠራው ጠባቂ፤ አገልጋይ ለማለት ነው።

ይኸውም ጌታን በምትወልድበት ጊዜ (ሉቃ. 2+4) ወደ ግብጽ በተሰደደች ጊዜ (ማቴ. 2+13) ጠባቂዋ የሴፍ አልተለያትም።

የበኩር ልጅዋን እስክትወልድ ድረስ አላወቃትም። ማቴ. 1+25

የበኩር ልጅ ሲል የመጀመሪያ (ዘጸ. 13+1)፤ ተቀዳሚ ተከታይ የሌለው አንድ ብቻ (ዮሐ. 3+16፤ ዕብ. 1+6፤ ዮሐ. 1+18፤ ቂላ. 1+17) ማለት ነው።

በለዚህ ለቅድስት ድንግል ግርያም ክርስቶስ ተቀዳሚ ተከታይ የሌለው አንድያ ልጇ ነው።

እስከ የሚለው ቃል በሁለት መልክ ይፈታል።  
 የ ፍጻሜ(መጨረሻ) የሌለው እስከ  
 ዘፍ.8÷7 1ኛኛሞ.15÷35 2ኛኛሞ.6÷23 ኢሳ.22÷14  
 ማቴ.28÷19 ሮሜ.5÷14 ራእይ.2÷10  
 የ ፍጻሜ(መጨረሻ) ያለው እስከ ሲሆን  
 ዘፍ.38÷11 ማቴ.2÷14 ሉቃ.1÷20

በለዚህ «የሲፍ እስከምትወልድ ድረስ አላወቃትም» የሚለው እስከ መጨረሻው በግብር አላወቃትም። ይህም ፍጻሜ የሌለው እስከ ነው። ዘላለማዊት ድንግል ናት። ሕዝ.44÷1-3

### ወንድሞቼ የተባሉትን ስምን ይዩ?

ይህ የጸረቢ ልጅ አይደለምን እናቱን ግርዶም ትባል የለምን? ወንድሞቼን ያዕቆብ፣ ዮሳ፣ ስምዖንም ይሁዳም አይደሉም? እህቶቼን ሁሉ በእኛ ዘንድ ያሉ አይደሉምን እንዲያስ ይህን ሁሉ ከወደት አገኘው? ተስፍክሉበትም። ማቴ.13÷55 ማቴ.12÷46

ወንድሞች የተባሉት የቀሪፍ ልጆች እነ ዮሳ ከጌታ ጋር አብረው ስላደጉ ነው። በእስራኤል ልማድ የአንድ ሀገር ልጆች የቅርብ ዘመዶች አብሮ አደገ ጓደኞች ሲሆኑ ወንድሞች ይባላሉ ነበር። ዘጸ.2÷11 ዘኁ. 20÷14፣ 2ኛኛሞ. 1÷26፣ 19÷11፣ ዕብ. 3÷2፣ አሞ. 1÷9 በአንድ ሃይማኖት የሚኖሩ ሰዎች ወንድሞች ይባላሉ። ሐዋ. 6÷3 ሮሜ. 1÷13 ፈልጽ.1÷12

አብርሃም ለሉጥ አጉቱ ሲሆን « እኛ ወንድማማቾች ባለን ... » ብሎታል። ዘፍ. 13÷8 ወንድሙ ነው ግለት ነው? አይደለም። በለዚህ እነ ያዕቆብና ይሁዳ የእመቤታችን ልጆች የጌታ ወንድሞች አይደሉም። ወንድሞች ቢሆኑ ኖሮ መልእክቶቻቸውን ሲጽፉልን የጌታ ባሪያ ከግለት ይልቅ ወንድም ብለው በጻፉ ነበር። ይሁዳ 1÷1፣ ያዕቆብ 1÷1 ታዲያ ወንድም ያላሉት በጌታ ወንድምነት አፍረው ነው? አይደለም በእርግጥም ወንድም ስላልሆኑ ነው። አንዳንዳቹ ግን ጌታን « እንደመሰላቸው የቀሪፍ ልጅ ነው። » ይሉ ነበር። ሉቃ. 3÷23 ወንድሞቹና የቀሪፍ ልጅ በግለታቸውም ተስፍክላውበታል። ማቴ.13÷56 ዛሬም ይህን የማስናከያ ቃል የሚናገሩትን ለንቀበል አይገባም። ሉቃ. 8÷21፣ 11÷27

«አንቺ ሴት ከአንቺ ጋር ምን አለኝ? ጊዜዬ ገና አልደረሰም።»  
 ዮሐ.2÷4

ይህ የጌታ አነጋገር የንቀትና የማዋረድ ንግግር ነው የሚሉ አሉ። ነገር ግን «እናትህንና አባትህን አክብር» ያለን የሕግ በልቤት የሆነውን ጌታ እናቱን አዋረደ አንዲት ይባላል? ዘጸ.20÷12 ማር.7÷10 ነቢዩም «በእፋም ተንኩል አልተገኘበትም» ሲል መስከረል። ኢሳ.53÷9  
 በለዚህ አንቺ ሴት ብሎ መጥራት የተለመደ አነጋገር ነው። ማቴ.15÷28 ዮሐ.4÷2፣8÷10÷20÷13-15

ከአንቺ ጋር ምን አለኝ ሲል ትርጉሙ ከአንቺ ጋር ምን አብዩ ከርከር አለኝ ሲል ነው። 2ኛኛሞ.16÷10 1ኛኛሪ.17÷18 ማቴ.8÷29 ማር.5÷7

ለምሳሌ፡ አንድ ሀገራችን አነጋገር አንድ ልጅ ሲላክ እንቢ ካለ ትርጉሙ አልሄድም ማለት ይሆናል። ነገር ግን በወርነት ጊዜ አንድ ሰው እንቢ ለሀገሪ ቤል ትርጉሙ እሄዳለሁ ይሆናል። ደግሞም አንድ ሰው ፍሬ ከርስዚ ቢባል የሚይረባ የማይጠቅም ለማለት ነው። ነገር ግን በግዕዝ ዙ ወብፍክ ፍሬ ከርስዚ ሲል የማይጠቅም ፍሬ በፍክ ነው ማለት ይሆናል።

በመሆኑም አንቺ ሴት ብሎ ንቀትን ሳይሆን የሚያሳየን ክብርንና መውደድን ነው። ጌታ የእመቤታችንን ልመና ሰምቶ በቃና ስርግ ተአምራትን አድርጓል። ዛሬም በአማላጅነቷ ለሚታመኑ ሁሉ እንደወይን የሚጣፍጥ የፍቅር ሕይወት ታስባለች።

ጊዜዬ ገና አልደረሰም። ማለቱም በመስቀል ተሰቅዬ አዲሱን ወይን ደሜን የምሰጥበት ፡ ዘላለማዊ ሕይወት የምታገኝበትን ደሜን የምሰጣችሁ ጊዜው ገና ነው ሲል ነው። ነገር ግን ሰዓቱ(ጊዜው) በደረሰ ጊዜ ከእስራኤልቱ ሐዋርያት ጋር በማዕድ ተቀምጦ ስጋውን ደሙን ሰጠ። ሉቃ.22÷14 እግዚአብሔር ለሚሰራው ሥራ ሁሉ የሥራ ጊዜ አለው። መከ3፡1.መዝ 118፡126 ጊዜው ሲደርስ ተወለደ። (ገላ.4÷4) በመጨረሻም በዕለተ ሃርብ ለቤዛ ዓለም በመስቀል ተሰቅሎ በከበረ ደሙ ፈሳሽነት ዓለምን አዳኘ። ኤፌ.2÷13. 1ኛዮሐ1፡7

**ጳጳ ቅዱሳን መላእክት**

በሥነፍጥረት መጀመሪያ ቀን በዕለተ እውድ ለምስጋና የተፈጠሩ፡ በፈጣሪና በፍጡር መካከል ሆነው የሚላላኩ፡ የእግዚአብሔርን ቸርነት፡ በረከት፡ ረድኤት ወደ ሰዎች የሚያስተላልፉ፡ የሰዎችን ልመና ወደ እግዚአብሔር የሚያደርሱ ረቂቃን ፍጥረታት ናቸው።

መዝ.102:20 ማቴ.10:32 ሐዋ.10:4  
 መዝ.103:4 ማቴ.13:30 ሆሮ.14:26  
 ኢሳ.6:3 ማቴ.23:13 ራእይ.4:4

የ ቅዱሳን መላእክት አፈጣጠራቸው እም ገቢ አልቦ ገቢ ቦ (ካልመኖር ወደ መኖር) አምተቶ ነው፤ ነገር ግን በግብራቸው በእሳትና በነፋስ ተመስለዋል። ይኸውም እሳት ረቂቅ ነው፤ መላእክትም ረቂቃን ናቸው፤ ነፋስ ፈጣን ነው፤ መላእክትም ለተልዕኮ ይፋጠናሉና ነው። (እክሲማርስ)

መዝ.103:4 ዕብ.1:14  
 መላእክት በአፈጣጠራቸው ረቂቃን ሲሆኑ እንደ ሰው አይበሉም  
 አይጠቡም። ሉቃ.24:39  
 መላእክት ጾታ የላቸውም። እያገቡም አይጋቡም።  
 ማቴ.22:30

የ ቀጥራቸው አይታወቅም እልፍ አለላፋት ናቸው።  
 ሂሳብ. 10:11 20:39-46 ዕብ.12:23 ራእይ.5:11

የ ሊቃነ መላእክት ሰባት ናቸው።

- 1/ ቅዱስ ሚካኤል ፡ ጳጳ.10:21 ሂሳብ.10:12 20:32 ይሁዱ.9
- 2/ ቅዱስ ገብርኤል ፡ ጳጳ.8: ሂሳብ.10:14 ሉቃ.1:26
- 3/ ቅዱስ ራፕሐል ፡ ሂሳብ.6:4
- 4/ ቅዱስ ቡራኤል ፡ ሂሳብ.6:21 26:35 28:13
- 5/ ቅዱስ ፋፋኤል ፡ መዝ.3:17 ሂሳብ.3:5 6:3 10:13
- 6/ ቅዱስ ፋጉኤል ፡ ሂሳብ.10:15
- 7/ ቅዱስ ሳቁኤል

የ መላእክት በነገድ መቶ ሲሆኑ ፡ የመላእክት ከተማ ሦስት ናቸው።  
 እነርሱም ፡ 1/ ኢዮር 2/ ራማ 3/ ኤረር ናቸው።

የ መላእክት ያለማቋረጥ እግዚአብሔርን ያመሰግናሉ  
 መዝ.148:2 ጳጳ.7:10 ሂሳብ.20:38 ራእይ.4:2  
 የ ቅዱሳን መላእክት በሰዎች ልጆች ንስሐ መምጣት ይደሰታሉ።  
 ሉቃ.15:10

የ ለእያንዳንዱ ሰው የሚጠበቁት መላእክት አሉት። ማቴ.18:10  
 የ የቅዱሳንን ጸሎት ወደ እግዚአብሔር ያሳርጋሉ። ራእይ.8:3-4  
 \* ቅዱሳን መላእክት በብስራት (ሉቃ.1:26) በልደት (ሉቃ.2:8)  
 በገዳመ ቆሮንቶስ (ማቴ.4:11) በጌቴ ሲማኒ (ሉቃ.22:39)  
 በትንሣኤ (ዮሐ.20:11) በዕርገት (ሐዋ.1:10) በአጠቃላይ  
 በምሥጢረ ሥጋዊ የተለዩበት ጊዜ የለም። በዳግም ምጽአትም  
 ጊዜ አይለዩም። ማቴ.25:31

ሀ/ ቅዱሳን መላእክት ሰውን ይጠብቃሉ፡ ያማልጻሉ።  
 ዘፍ.16:7 1ኛ ነገ.19:5 ማቴ.18:10 ሂሳብ.6:14  
 ዘፍ.48:15 2ኛ ነገ.6:15 ሉቃ.1:26 ሂሳብ.10:13  
 ዘጸ.23:20 ጳጳ.8:15-19 ሉቃ.13:6 ሂሳብ.8:13  
 መሳ.6:11 ጳጳ.3:17 4:13 ሉቃ.15:7 መዝ.5:21  
 መዝ.33:7 ጳጳ.10:21 ዮሐ.20:11 መዝ.12:15  
 መዝ.88:6 ዘክ.1:12 ሐዋ.12:6 ሲራክ2:30  
 መዝ.90:11 ራእይ.12:7

ለ/ መላእክት የጸጋ ስግደትና ምስጋና ይገባቸዋል።  
 ዘፍ.19:1-2 ኢዮሱ.5:13 1ኛዜና.21:1-7  
 ዘኁ.22:31 መሳ.13:20 ጳጳ.8:15

ሐ/ መላእክት አጥፊዎችን ሰዎች ለመቅጣት ይላካሉ።  
 ዘፍ.19:10 መሳ.5:23 2ኛ ሳሙ.24:15  
 2ኛ ነገ.19:35 መዝ.34:5 ሐዋ.12:23

«በሰማሁትና በየቤትም ጊዜ ይህን ባሳየኝ በመልእኮ እግር ፊት እስገድ ዘንድ ተደፋቤ። እርሱም፡- እንዲታደርግው ተጠንቀቅ፤ ከአንተ ጋር ከወንድሞችህም ከነቢያት ጋር የዚህንም መጽሐፍ ቃል ከሚጠበቁ ጋር አብሬ ባሪያ ነኝ፤ ለእግዚአብሔር ስገድ አለኝ።»

ራእይ 19:10፤ ራእይ 22:8

ይህንን ጥቅስ በመጥቀስ ለመላእክት ስግደት አይገባም የሚሉ አሉ። ነገር ግን ይህ የመልእክት አነጋገር የትህትና አነጋገር ነው። መልእክት ቅዱስ የሐንሰን እኔ እንደአንተ እንደ ወንድሞችህም የእግዚአብሔር አገልጋይ ነኝ ሲል የሐዋርያትን ክብር፣ የቅዱስ የሐንሰንም በንጽህናውና በቅድስናው ታላቅ ክብር ያለው መሆኑን መግለጥ ነው። ይኸውም ቅዱስ ጴጥሮስና ቅዱስ የሐንሰ በመቅደሱ ደጅ ተኝቶ የነበረውን በሽተኛ ካዳኑት በኋላ ሕዝቡ ትኩር ብሎ ሲመለከታቸው ይህንን በእኛ ኃይልና ሥልጣን እንዳደረግነው ለምን ታዩናላችሁ? እንዳላቸው ያለ የትህትና ንግግር ነው። ሐዋ. 3:1-12

በሰዚህም መልእክት ቅዱስ የሐንሰን አትሰገድልኝ ሲለው የሐዋርያው የሐንሰ ክብር እንደ መላእክት መሆኑን ለማመልከት ነው። የሐንሰም በመሳሳት ሳይገባው አልሰገድም። ከአንድም ሁለት ጊዜ ሰግዷል። ምሥጢር መለኮትን፣ ራእዩ የሐንሰን ሌላም ብዙ ምሥጢር የጻፈ ሐዋርያ ለመላእክት ሳያውቅ ሰገደ ማለት አይቻልም ፤ ሌሎችም ለመላእክት የሰገዱ አባቶች ሁሉ አልተከለከሉምና። ለመላእክት የሚቀርቡ የጸጋ ስግደት ነው።

ኢያሱ 5:13    1ኛ ዜና.21:16    መሳ.13:20    ዳን. 8:15

**፩. ቅዱሳን ሰዎች**

ስለ አምላካቸው ክብር፣ ስለ እውነተኛይቱ ሃይማኖት ሲሉ የምድር ሥጋውያን ነገሥታትን ፊት ሳይፈሩና ሳያፍሩ የመሰከሩ፣ ከጣሶ መግለጽ ተለይተው በየዋሻው ሲጻልዩ የኖሩ፣ ጸዋት መከራን የተቀበሉ፣ እስከ ሕይወት ፍጻሜ የተጋደሉ ቅዱሳን አባቶች ናቸው። በዚህም የቅድስና ስራቸው የጸጋ አማልክት፣ የዓለም ብርሃናት ተብለዋል። ከአምላክ ዘንድ የማማለድ ቃል ኪዳን ተገብተዋል።

|           |            |           |
|-----------|------------|-----------|
| ዘጸ. 7:1   | ማቴ 5:12    | መዝ. 33:15 |
| ምሳ. 11:23 | 2ኛ ቆሮ 5:19 | ዘሌ. 19:2  |
| መዝ. 88:3  | ምሳ. 15:29  | ዕብ. 11:33 |
| ሉቃ. 10:16 | ኤር. 7:16   | ራእይ 12:11 |
| ሉቃ. 16:19 | መዝ. 81:6   | ዮሐ. 15:7  |

**ወ/ የቅዱሳን ምልጃ በአጸደ ሥጋ**

|              |                 |            |           |
|--------------|-----------------|------------|-----------|
| ዘፍ. 18:17    | 1ኛ ሳሙ. 16:1     | ኢዮብ 42:7   | ማቴ. 8:5   |
| ዘፍ. 20:1-18  | 2ኛ ሳሙ. 24:15-5  | መዝ. 15:3   | ማር. 2:1-5 |
| ዘጸ. 8:8-25   | 1ኛ ነገ. 13:1-6   | መዝ. 105:23 | ሉቃ. 9:35  |
| ዘጸ. 32:11-14 | 1ኛ ነገ. 17:17-24 | ኤር. 15:1   | ዮሐ. 4:46  |
| ዘፍ. 12:13    | 2ኛ ነገ. 4:18     | ኤር. 42:2-6 |           |

**ለ/ የቅዱሳን ምልጃ በአፀደ ነፍስ**

|              |                 |             |
|--------------|-----------------|-------------|
| ዘጸ. 9:5      | ምሳሌ. 10:7:25    | ዮሐ. 11:25   |
| 2ኛ ነገ. 13:20 | ጥብብ. 3:1:4:16   | ፊልላ. 1:22   |
| ኢሳ. 56:4     | ማቴ. 10:41:19:27 | 2ኛ ቆሮ. 9:14 |
| መዝ. 102:17   | ሉቃ. 16:19:31    | ዕብ. 11:4    |
| መዝ. 115:6    | 1ኛ ነገ. 11:11-13 | ራእይ. 6:9-11 |

**ሐ/ ለቅዱሳን የጸጋ ስግደት ይገባቸዋል።**

|            |              |              |              |
|------------|--------------|--------------|--------------|
| ዘፍ. 33:1-7 | ዘጸ. 18:7     | 1ኛ ነገ. 18:7  | ሐዋ. 16:25-30 |
| ዘፍ. 42:6   | 1ኛ ሳሙ. 28:14 | 2ኛ ዜና. 29:29 | ፊልላ. 2:29    |
| ዘፍ. 49:8   | 2ኛ ሳሙ. 1:2   | ዳን. 2:46     | ራእይ. 3:9     |

« ያልሞተ ውሻ ከሞተ አንበሳ ይሻላል » የሚለውን በተሳሳተ መልክ መተርጉም አግባብ አይደለም ። መዝ. 9:4-6 ትክክለኛውን ትርጉም ካለመረዳትና ካለማስተዋል የተነሳ ተጠራጣሪዎች ያልሞተ ውሻ የተባለን እኛ ስንሆን የሞተ አንበሳ የተባሉት ደግሞ ቅዱሳን ናቸውና እኛ ከቅዱሳን እንሻላለን የሚሉ አሉ። በመሠረቱ እውነተኛ ክርስቲያን እራሱን ከፍ ከፍ አያደርግም፤ እኔ እበልጣለሁ አይልም። ሉቃ. 18:14

ያልሞተ ውሻ፡- የተባሉ ግን በዚህ ዓለም ሲኖሩ የሰሩትን በደልና ኃጢአት እያሰሱ ክፉ ስራቸውን አውቀው በመሪ ፅንሳ እየተጸጸቱ የሚያስቅሱትን፣ የእግዚአብሔርን ምሕረት ፈልገው

ሕይወታቸውን ለንስሐ የሚዘጋጁትን፡ ወደ አምላክ መተላለፋቸውን እያሰቡ የሚቀርቡትን ኃጢአተኞችን ነው። ይህም ማለት በንስሐ የሚመለሱትን እንጂ ያልተመለሱትን ሁሉን ማለት እንዳልሆነ መገንዘብ ያስፈልጋል። ከክፉ ስራቸው የተነሳ ኃጢአተኞች በውሻ ተመስለዋል።

ማቴ. 15:26      2ኛኢጥ. 2:22      ፈልጽ3:2      ራእይ 22:15  
መዝ. 21:16      ዘዳ. 23:18

የሞተ አንበሳ፡- የተባሉት ደግሞ በክፉ ኃጢአት ሲኖሩ ቆይተው ንስሐ ሳይገቡ የሚሞቱትን ኃጢአተኞች ነው። እነዚህ ለፈቃደ ሥጋቸው የሚኖሩ ለዝሙት ለርኩስት ለጣዖት አምልኮ፣ ለስካር፣ ለዘፈን፣ ለመናፍቅነት፣ ለቁጣ፣ ለመግደል፣ ለአድመኝነት በአጠቃላይ ለኃጢአት ስራ ሁሉ አንበሶች ኃይለኞች የሆኑትን ነው። አዝናውና ተጽጽተው ንስሐ ሳይገቡ የግብር አባታቸውን የዲያብሎስን ፈቃድ የሚፈጽሙ ለሥጋ ፈቃድ የተገዙ በመሆናቸው በአንበሳ ተመስለዋል።

ምሳሌ. 30:30      እፌ. 5:3-7      1ኛቆሮ. 6:9  
1ኛኢጥ. 5:8      ራእይ. 21:8      ዝላ. 5:19

1ቀ ቅዱሳን ሕያዋን ናቸው።

መዝ. 33:22      ማቴ. 22:29      1ኛኢጥ. 4:19      ዮሐ. 11:25

2ቀ ቅዱሳን መታሰቢያቸው ዘላለግዊ ነው። ከአምላክ ዘንድ የተሰጣቸው የምሕረት ቃል ኪዳን አይሻርም።

መዝ. 111:6      ምሳሌ. 10:7      መዝ. 33:15      ማቴ. 10:41  
መዝ. 8:3      ኢሳ. 42:6      ሕዝ. 37:26      ማቴ. 5:12  
መዝ. 110:4      ኢር. 14:24      ሉቃ. 1:73 መዝ. 104:41 እና 42

3ቀ ቅዱሳን የጋቸው ሰግያዊ ነው።

ማቴ. 5:12      ማቴ. 10:32      መዝ. 33:21-22

II መጽሐፍ ቅዱስ

ቅዱሳን ሰዎች በእግዚአብሔር መንፈስ እየተመሩ የጸፉት የተለየ የተተደሰ መጽሐፍ ነው። የሰው ልጅ አስምሮ ሊደርስበት የማይችለውን ረቂቅ ምሥጢር የሚያሳወቅ፣ የእግዚአብሔርን ጥበብና ደንብ የሚገልጽ፣ የሰውን ልጅ የሚመክር ምንም ስብተት የሌለበት ቃሉ የማይለወጥ፣ ዘላለማዊ፣ ቅዱስ የአምላክ ቃል ያለበት ነው። የመጽሐፍ ቅዱስ ቃል ምንጊዜም አዲስ ነው።

ዘጸ. 6:2      ኢር. 23:29      ሉቃ. 10:39-42      2ኛጢሞ. 3:15  
መዝ. 118:130 ሕዝ. 3:1      ሉቃ. 11:28      2ኛጢሞ. 1:21  
ኢር. 15:16      ማቴ. 4:4      ሐዋ. 19:20      ዕብ. 4:12

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የብሉይና የሐዲስ መጻሕፍት ስማንያ እንደ ናቸው ብላ ታምናለች። ሐዋርያትም ሲጽፉ ከጸደቁ ከፍል ከሆኑት መጻሕፍት ጠቅሰው ጽፈዋል።

ማቴ. 27:9 ⇨ ተረፈ ኢር. 7:3 \* ይዞዳ 14 ⇨ ሄኖክ 1:9  
ማቴ. 4:7 ⇨ ዮዲት 8:12 ራእይ 22:2 ⇨ ሄኖክ 7:16  
ማቴ. 7:12 ⇨ መቢት 4:15 ራእይ 4:8-9 ⇨ ሄኖክ 9:38-41

«እኔ ባዘዝኋችሁ ቃል ላይ አትጨምሩም፡ ከእርሱም አታጉድሱም።» ሲል ምን ማለት ነው?

ዘዳ. 4:2 :      ራእይ. 22:18-19

እነዚህን ጥቅሶች ብንመረምራቸው የቅዱሳት መጻሕፍትን ቁጥር የሚወስኑ ሆነው እናገኛቸውም። ምክንያቱም በእራት ዘጻግም ላይ እና በየሐንስ ራእይ ላይ ብቻ ከእግዚአብሔር ተገኝተው በተጻፉት ቃላት ላይ መጨመርም ሆኖ መቀነስ እንደማይገባ ያመለክተናልና ነው። ደግሞም ከሙሴ የእራት መጻሕፍት በጳላ ነቢያት በየጊዜው ብዙ መጻሕፍት ጽፈዋል። እነዚህንም መጻሕፍት ተቀብለው ሲሠሩባቸው ኖረዋል እንጂ ሙሴ አትቀበሉ ብሎናል ብለው ሌሎች ነቢያት የጻፏቸውን መጻሕፍት ሕዝቡ እንቀበልም አላሉም። ዘዳ. 12:32

## ፲. ሃይማኖትና ምግባር

ሃይማኖት በዓይን የማይታይ፤ በእጅ የማይነሳ በጆሮ ብቻ ስምቶ ይህ ሲደረግ እንደምን ይቻላል ሳይሉና ሳይጠራጠሩ የቤተክርስቲያን መምህራን ያስተማሩትን መጻሕፍት የተናገሩትን አምኖ በመቀበል በእግዚአብሔር ዘንድ ሁሉ ይቻላል ብሎ በሀሊና የሚታመን ረቂቅ ምስጢር ነው።

ሃይማኖት በጎ ምግባር ከሌላት የሞተች ናት። ሃይማኖትና ምግባር እንደ ነፍስና ሥጋ ተዋሕደው በአንድ ሰው ላይ ካልተገኙ ለየራሳቸው ከሆኑ የማይጠቅሙ ምውታን ናቸው። ነገር ግን ሃይማኖት ከምግባር ጋር ቢተባበር ከጸብአ አጋንንት፣ ከሥጋዊ ጠላት፣ ከገሃነመ እሳት ያድናል።

ኢር. 6:16 ማቴ.5:16 ሉቃ.18:27 2ኛቆሮ. 13:5  
መዝ.115:1 ማቴ.17:20 ሮሜ.4:3 \*ያዕ. 2:14-17  
ዘፍ.18:14 ዕብ. 11:3 ማር.9:23

በአንዲት ሃይማኖት ጸንተን እንድንኖር፡-

ኢፌ. 4:5 ማቴ.7:13-23 ማቴ.24:13  
ሮሜ.16:17 2ኛቆሮ.11:13 2ኛቤዋ.3:4  
ዕብ.3:1 ዕብ.13:7-9 1ኛዮሐ.4:1

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን መመሪያዎች

ሀ/ ደገማ /ልምነት/፡- የማይለወጥ የማይቀየር ሊሻሻል የማይችል የማይቀነስበት ፣ የማይጨመር በት ነው።  
ዕብ. 13:7

ሂ/ ሞላሌ፡- መጽሐፍ ቅዱስ 10ኛ ትዕዛዛት እና 5ኛ አዕማዶ ምስጢር

ለ/ ቀኖና /ሥርዓት/፡- የክርስቲያኖች ሕይወት የሚጠበቅበት ውሳኔ ነው። ቀኖና በአባቶች ሲኖዶስ ሊለወጥ ሊሻሻል ይችላል።  
1ኛ ቆሮ. 14:14 ፣ ቂሳ 2:5 ፣ 2ኛ ተሰ. 3:6

ምሳሌ፡ የጾም ሰዓት ለበሽተኞች፣ ለወለዱ፣ የቅዳሴና የበዓላት ሰዓትና ጊዜ

ሐ/ ትውፊት ፡ ቅብብል ፣ ውርርስ ፣ ርክክብ ማለት ነው። መንፈሳዊ ትውፊት መሠረቱ መጽሐፍ ቅዱስ ነው። ትክክለኛ ትውፊት ከትዱሳት መጻሕፍት አይጋጭም።

ዘፍ. 4:1 <> ዕብ 11:4 ሮሐ. 20:30 1ኛ ቆሮ.11:34  
ዘጸ. 7:11 <> 2ቤዋ. 3:8 ሮሐ. 21:25 ፈልጽ. 4:9  
2ኛተሰ. 2:15

## ፲፩ ቤተክርስቲያን

የክርስቲያኖች ቤት፣ መሰብሰቢያ፣ መኖሪያ ማለት ነው። ቤተክርስቲያን የአምላክ ማደሪያ ስትሆን ታቦተ ሕጉ የሚገኝበት ሥጋውና ደሙ የሚፈተትበት፣ ልጅነት የሚሰጥበት የአምልኮ መግለጫና የጸሎት ቤት ናት። በክርስቶስ ደም የተመሠረተች የእውነት ዓምድና መሠረት የጸጋ ግምጃ ቤት ናት።

ቀ የቤተክርስቲያን ትርጉም፡-

1. ሕንጻ ቤተክርስቲያን ፡-

መዝ.121:1 ባሮክ 3:22 1ኛ ነገ. 8:10 ነህ. 6:10

2. የክርስቲያኖች ማኅበር አንድነት፡-

ማቴ.18:17-18:20 ሐዋ.5:11:9:31:12:1  
1ኛቆሮ.11:16:16:19 1ኛኢጥ.5:13

3. እያንዳንዱ ክርስቲያን፡-

1ኛ ቆሮ. 3:9 2ኛ ቆሮ. 6:16

† ቤተክርስቲያን በውስጥ አሰራሩ በዎስት/3/ ክፍል ይከፈላል።  
ይኸውም፡-

1. መቅደስ
2. ቅድስት
3. ቅኔ ማኅሌት

† ቤተመቅደስ የእግዚአብሔር ማደሪያው ቅድስት ሥፍራ ናትና በመቅደስ ተገኝቶ ለእግዚአብሔር መስገድ፣ አምልኮችን መፈጸም፣ ጸሎትን ማድረስ የሚገባ ነው።

|              |           |           |            |
|--------------|-----------|-----------|------------|
| ዘጸ. 28÷10-28 | መዝ. 5÷7   | መዝ. 68÷9  | ኢሳ. 56÷7   |
| ዘጸ. 3÷5      | መዝ. 26÷4  | መዝ. 121÷1 | ሐዋ. 7÷33   |
| ዘጸ. 33÷7-10  | መዝ. 28÷2  | መዝ. 131÷7 | ዘፍ. 28÷17  |
| ዘሌ. 26÷2     | መዝ. 83÷10 | መዝ. 137÷2 | መዝ. 117÷20 |
| ኢያሱ. 5÷15    | መዝ. 95÷6  | ዕንባ. 2÷20 |            |

† ቤተመቅደስ እንዲሰራለት ያዘዘው እግዚአብሔር ነው። ማደሪያው ነውና።

|            |              |                   |          |
|------------|--------------|-------------------|----------|
| ዘጸ. 25÷2-8 | 1ኛነገ. 8÷1-66 | 1ኛ. 22÷10         | ኢሳ. 6÷1  |
| ዘሌ. 26÷11  | 1ኛ ነገ. 9÷3   | 2ኛ ዜና. 3÷1        | ኢሳ. 66÷1 |
|            |              | ሐዋ. 7÷48/ሐጌ. 1÷6/ |          |

† ቤተመቅደስ በማያዊ ምሥጢር የሚገለጥበት ነችና በሐዲስ ኪዳን አልተሻረችም። አገልግሎት ይፈጸምባታል።

|           |             |
|-----------|-------------|
| ማቴ. 5÷17  | ሐዋ. 3÷1     |
| ማቴ. 21÷12 | ሐዋ. 22÷17   |
| ማቴ. 22÷40 | 2ኛተሰ. 2÷1-3 |
| ማቴ. 27÷51 | 1ኛጢሞ. 3÷15  |
| ሉቃ. 2÷4-9 | *ራእይ. 11÷19 |
| ሉቃ. 24÷53 | ራእይ. 15÷5   |
|           | ራእይ. 21÷3   |

## ፪ ታቦት

ታቦት ማለት ማደሪያ ሲሆን ማደሪያነቱም ለጽላተ ኪዳን ነው።

ታቦት የእግዚአብሔር የነብዩ መዝላላቂያ ዙፋን ነው። በእዳስ ኪዳን የጌታ ስጋውና ደሙ ይፈተትበታል። ታቦት እንዲሠራ ያዘዘው እግዚአብሔር ነው።

|          |           |            |             |
|----------|-----------|------------|-------------|
| ዘጸ 25÷10 | ዘጸ 32÷15  | ዙጉ. 1÷89   | 1ኛ ሳሙ. 8÷19 |
| ዘጸ 37÷1  | ዘጸ 34÷1-5 | ዘዳ 10 ÷1-5 | 2ኛ ሳሙ. 6÷11 |

† ታቦትን መንከት መሸከም የሚችሉት ሥልጣን ክብሩን ያላቸው አባቶቹ ካሳዩት ብቻ ናቸው። ክብሩን የሌለው ሰው በነካው ግን ይቀስፋል።

|          |              |               |           |
|----------|--------------|---------------|-----------|
| ዘሌ. 16÷2 | ኢያ 3÷5-17    | 1ኛሳሙ. 5÷9-12  | 1ኛነገ 8÷4  |
| ኢያ 6÷12  | 2ኛ ሳሙ. 6÷6-8 | 1ኛ ዜና 13÷9-11 | 1ኛዜና 15÷2 |

† ለታቦት የሚገባ ክብርና ስግደት፡

|          |        |             |           |
|----------|--------|-------------|-----------|
| ዘጸ 33÷10 | ኢያ 7÷6 | 1ኛሳሙ. 5÷1-5 | 2ኛቆሮ 8÷16 |
|----------|--------|-------------|-----------|

† ታቦተ ሕጉን ሕዝቡ በርቀት ሊከተል የሚገባው መሆኑ።  
ኢያሱ 3÷4

የቃል ዜግነት ታቦት በዕልልታና በጥብቃብ ማጀብ  
የሚገባ መሆኑ፡-

1ኛሳሙ 4:5 2ኛሳሙ 6:12-15 መዝ 134:2 ዘጸ15:1

† በአዲስ ዜግነት የክብር ዙፋን የሆነው ታቦት  
ይከበራል፤ አልተሻረም፤ አልቀረም በሰማይ መቅደስ  
እንዲን አለ።

ማቴ 5:17-19 2ኛቆሮ 6:14-16 ዕብ 9:1-22

ራእይ 11:19 ኢሳ 45:23 ↔ ልልጽ 2:10

† በታቦት ላይ የሚነሱ ጥያቄዎችና  
መጽሐፍ ቅዱሳዊ መልሶቻቸው፡-

→ ኤር 10:2-5 "እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፡-  
የአሕዛብን መንገድ አትማሩ፤... የአሕዛብ ልማድ ከንቱ  
ነውና፤ ዛፍ ከዱር ይቆረጣል፤ በሠራተኛም እጅ በመጥረቢያ  
ይሠራል። በብርና በወርቅ ያስጌጡታል፤ እንዳይናወጥም  
በቸንካርና በመዶሻ ይቸንክሩታል። እንደ ተቀረጸ አምድ  
ናቸው እነርሱም እይናገሩም መራመድም አይቻላቸውምና  
ይሸከሟቸዋል፤ ደግሞም መልካም ይሠሩ ዘንድ  
አይችሉምና አትፍሩዋቸው።

ልብ እንበል፡ ከከፋዎች ጥርጥር እንጠበቅ ኤጲ5:16  
ደቡን የአሕዛብ ልማድ የተባለ ጣዖትን ለታቦት  
እንደተነገረ አድርገው የሚናገሩ ጠማማዎች አሉ። "ከዚህ  
ጠማማ ትውልድ ዳጉራህ" 2:40

ደቡ ከላይ ያየነው ቃል በእንጨት ተጠርበው  
በቸንካር ተቸንክረው ለሚመለከቱ ጣዖታት የተነገረ ነው።  
እነዚህ የአሕዛብ ጣዖታት ከንቱ ናቸው፤ መልካም ሊሠሩ  
አይችሉምና ይላል። ዝቅ እያልን በናንብ የጣሉትን ሐሰት  
የእግዚአብሔርን እውነት ይናገራል እንጂ የታቦትን ክብር  
አይቀንስም። የታቦትን ክብርማ ከላይ ተመልክተናል።

ኤር 10:6-10 ፤ ኢሳ 46:5-7 ፤ ዘጸ 20:4 ፤ 32:8 ፤ ሮሜ  
1:25

→ ኤር 3:16 "ከእንግዲህ የእግዚአብሔር የቃል ዜግነት  
ታቦት ብለው አይጠሩም፤ ልብ እንግዲህም አያስከትሉም፤  
አይሸትምም።"

ሕዝብ እግዚአብሔር የተባሉ እሥራኤል ከአምላካቸው ጋር  
የሚገናኙበትን፤ ጠላታቸውን ድል የሚያደርጉበትን በረከት  
የሚያገኙበትን የቃልዚጃን ታቦት ትተው ወደ ጣዖት  
በመመለሳቸው የባቢሎን ንጉሥ ናቡከደነፆር መጥቶ  
እየሩሳሌምን እንደሚወር ፤ በተመቅደሱን እንደሚያፈርስ  
፤ ንዋዖት ቅዱሳቱም እንደሚዘረፉ ፤ 70 ዘመን  
እንደሚማረኩ ነበዩ የተናገረው ትንቢት ስህተት ቃሉም

ተፈጽሞባቸዋል። (ኤር 25:1-11) በወሰድ አገር በወዘሉን ምርቱ ላሉ የቃል ኪዳን የእግዚአብሔር ታቦት አላገኙምና የታቦቱን ሥም መጥራት አልቻሉም ማለት ነው እንጂ ታቦት ብላችሁ አትጥሩ ማለት አይደለም። እስራኤል ከምርቱ በኋላ ወደ እግዚአብሔር በእንደኑት አልቅበዋል። (ኤር 50:1-5)

→ ኤር 31:31 ፣ 2ኛ ቆሮ 3:2 ፣ ዕብ 8:8

እነሆ ከእሥራኤል ጋር አዲስ ቃል ኪዳን አደርጋለሁ በእነሱም ሕጉን በልቡናቸው አኖራለሁ። ሕጌንም በልቡናቸው እጽፋለሁ።

የእኛ የክርስቲያኖች ልቡና የክርስቶስ ማደሪያ ቤተመቀደስ ቢሆንም (1ኛ ቆሮ 3:16) የቃል ኪዳን ታቦት አያስፈልገንም አልተባለም። እንዲህ ከሆነማ ሕጌን በልባቸው አኖራለሁ ተብሏልና ታቦት አያስፈልገንም ካልን ፣ እሥርቱ ትፅዛዛትም በልባችን ብቻ እንጂ በሌላ መጻፍ የለባቸውም ልንል ነው።

ነገር ግን በሐዲስ ኪዳን ታቦት ያስፈለገበት ሰለ እምላካችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ክብር ነው። ይኸውም በቅሎይ ታቦት ክብሩ ይገለጥበት ፣ ደምፁን ያስማበት እንደነበረ ፣ በሐዲስ ኪዳንም ሥጋውና ደሙ የሚፈተትበት የክብር ዙፋን ፣ እንዲሆን ነው።

## ታቦት መሰረቁና መሸጡ ኃይል ሳይኖረው ነው ለሚሉት፡

እግዚአብሔር እምላክ ቸርነቱ ብዙ ነው። ሮሜ 2:4 እግዚአብሔር ምህረቱ የበዛ ነውና ከቁጣ የዘገየ ነው። መዝ 145:8 ነገር ግን ከቸርነቱና ከትፅዋኑ በስተጀርባ ደግሞ የበደለትንና የማይመለሱትን ይቀጣል። መዝ 93:9-11 ስለዚህ እምላክ ዝም ማለቱ ስለቸርነቱ ብዛት ነው። እንጂ ታቦቱ ኃይል ሳይኖረው ቀርቶ አይደለም። እንኳን ታቦት የዓለም ፈጣሪ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በይሁዳ በሰላሳ ብር ተሸጧል። (ማቴ 26:47-56 ፣ 27:3-10) ታዲያ ጌታ የተያዘው ኃይል ሳይኖረው ቀርቶ ነው? አይደለም ኃይሉንማ ፣ እምላክነቱንማ ሳይፍና ነመድ ይዘው ሊይዙት ለመጡት ወደኋላቸው እንዲወድቁ አድርጎ አሳይቷቸው ነው የተያዘላቸው። ዮሐ 18:6

በተለይ ደግሞ ላሁሉም ጊዜ አለው እንዲል (መዝ 3:1 ፣ መዝ 118:128) እግዚአብሔር ጊዜው ሲደርስ ሁሉንም ነገር ይገልጠዋል። ለምሳሌ ከ133 ዓመት በፊት ወደ እንግሊዝ ስኮትላንድ ተወሰዱ የነበረው የመቅደላው ታቦት ወደ ኢትዮጵያ እንዲመለስ አድርጓል። ይህ ጥበብ እግዚአብሔር ነው።

**ለሙሴ ከተሰጡት ሁለት ጽላት ውጭ ይህ ሁሉ እንዴት በዛ ለሚሉት፡-**

- 1ኛ/ ሙሴ ጽላት ሲሰበርበት እንደገና እንደፈተኞቹ ዓይነት ሥራ ሲል እግዚአብሔር መፍቀዱ ሰው ጽላትን የመቅረጽ(የመሰራት) ፈቃድ እንደተሰጠው ያሳያል። ዘጸ 34:1-27 ፤ ዘፃ 10:1
- 2ኛ/ በዓለም ለሚገኙ ክርስቲያኖች አንድ ወይም ሁለት ጽላት ይኑር ካልን ፤ በዓለም ላሉ ክርስቲያኖች በሙሉ በነቢያት በሐዋርያት እጅ የተጻፈው አንድ መጽሐፍ ቅዱስ ብቻ ይበቃል ማለታችን ነው። ምክንያቱም እንደ ጽላቱ መጽሐፍ ቅዱስም መሰራጨት መባዛት አያስፈልግም እንደ ማለት ነውና። በተጨማሪም አሠርቱ ትእዛዛትም ተባዝቶ መጻፍ የለባቸውም ልንል ነው። እንደገና በዓለም ላይ የመጀመሪያዬቱ ቤተመቅደስ እንጂ ሌላ አይታነጽ እንደማለት ነው። ታዲያ ይህ ከሆነ ደግሞ ሕምልኮቻችንን መፈጸም በፈለግን ቁጥር አንዱን መቅደስ ፍለጋ አገር አቋርጠን መሄድ ሲገባን ነው? ይህ ሳይሆን በመላው ዓለም ክርስትና እየተስፋፋ ሲሄድ ቤተመቅደስ በየስፍራው ሁሉ ሊታነጽ ታቦት ሊቀረጽ የግድ ነው። ዮሐ 4:21 ፤ ሚላ 1:11

ታቦት በአምስቱ የምስራቅ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ አብያተ ክርስቲያናት (Oriental Churches) ዘንድ የተለመደ ሕግ ነው።

**II መስቀል**

ለሰው ልጆች ሁሉ የመዳን ምክንያት የተፈጸመበት የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ክቡር ሥጋ የተቆረሰበት ቅዱስ ደም የፈሰሰበት የዘላለም ሕይወት ያገኘንበት ሞትና ዲያብሉስ ድል የተደረገበት እኛም ጠላታችን ዲያብሉስን ድል የምንነሳበት የጸብ ግድግዳ የፈረሰበት ለዓለም ሰላም የተሰጠበት የነፃነት አርማ የድኅነት መገኛ ለእኛ ለምናምንበት ኦርቶዶክሳውያን ኃይላችን የሰላማችን ምልክት ነው ስለዚህ ክብር እንሰጠዋለን፤ እንሰግድለታለን፤ እንሳለመዋለን ፤ እንባረክበታለን።

- † መስቀል ኃይል ነው። 1ኛ ቆሮ 1:8 ኤፌ 2:16 ቄላ 1:19 ፤ 2:14
- † መስቀል መመኪያ ነው። 1ኛ ቆሮ 2:2 ገላ 6:14
- † የመዳኖችን ምልክት ነው። መዝ 59:4 ኢሳ 49:22 1ኛ ዲጥ 2:24 ዘኁ 21:9 ⇔ ዮሐ 3:14
- † ሐዋርያት ስለ መስቀሉ ሰብከዋል። 1ኛ ቆሮ 1:23 ፤ 2:8

† ለጌታ መስቀል ክብር መስጠት መከፈ ይገባል።

መዝ 131:7 ፤ 98:5 መጋ 1: 2

ዘፍ 48:13 ሐብ 11:21

† የመስቀሉ ጠላቶች መጨረሻቸው ጥፋት ነው።

ፈልጽ 3:18 ፤ ገላ 3:1 ፤ 2ኛ ቆሮ 11:13

## 18 ማዕተብ

ማዕተብ ማለት ምልክት ማለት ነው። ለተጠመዱ ክርስቲያኖች ሁሉ የክርስትና ሃይማኖት መታወቂያ ፣ ምልክት ፣ እርማ ነው።

† በእርቶዶክሳውያን ክርስቲያኖች ዘንድ ማተብ የተጀመረው በሃይማኖት አበው በድርሰት ያዕቆብ መረጃ መሠረት ከልደተ ክርስቶስ በኋላ በእምስተኛው መቶ ክፍለ ዘመን በእስክንድርያ እርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን ሲቀጻጸስ በነበረው ያዕቆብ ዘእልበረዲ ነው። መስቀል በክር በእንገት ላይ ማሰር የክርስቲያኖች መለያ ሆኖ እንገትን ለሰይፍ ፣ ለመከፈ እስግላሁ ማለት ነው።

ዘጳ 6:8 ምላ 6:20 ማቴ 10:38 ማር 10:2 ሉቃ 14:27

→ በመስቀል ላይ የሚነሡ ጥያቄዎችና

## መልሶቻቸው፡-

መስቀል ጌታችን የሞተበት ስለሆነ እንሳለም ፤ እንሰግድም የሚሉት ፕሮቴስታንቶች ናቸው።

† በመስቀል ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ጥልን ገድሏል። ጠላታችን ዲያብሉስ ድል ተደርጎበታል ተሸንፎበታል። ኤፌ 2:14-16 ሄላ 2:14

1ኛ ቆሮ 15:55 በጌታ ሞት እኛ ሕይወትን እግኝተናል። ኢሳ 53:5 ፤ ዮሐ 6:54 መስቀል ጌታን አልገደለውም ሞትንና ዲያብሉስን እንጂ። ስለዚህ መስቀል በዕለተ ዓርብ ከ6-9 ሰዓት የጌታ እግሮች የቆመበት ፤ እጁና እግሩ የተቸነከረበት ፤ ጀርባውን ያስደገፈበት በመሆኑ እንሰግድለታለን። መዝ 131:7። መስቀል የጌታ ስጋ የተቆረሰበት ደሙ የፈሰሰበት ፤ ደኅንነትን ያገኘበት ፤ ጠላታችን የተሸነፈበት በመሆኑ እንሳለመዋለን። የጸጋ ስግደት እንሰግድለታለን ክብር እንሰጠዋለን።

ሮሜ 13:7 ፤ መዝ 98:5

መስቀልን ዲያብሉስ አይወድም ድል የተደረገበት ነውና ዛሬም የዲያብሉስን ፈቃድ የሚፈጽሙ የግብር ልጆቹ የመስቀልን ኃይል ይክዳሉ ፤ የመስቀሉ ጠላቶች ሆነው

ይመላለሳሉ። ቤተ ጸሎት ከሚሉት በላይ መስቀልን ይስቅላሉ ኃይሉን ግን ይክፋሉ።

2ኛ ጢጥ 3:5 ፊልጵ 3:18

→ ጌታችን ቀጥ ባለ እንጨት ተሰቀለ የሚሉት ጂሆቭ ዊትነሶች ናቸው።

ቆ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተሰቀለበት የተመሳቀለ መስቀል እንጂ አንድ ወጥ በሆነ ቀጥ ባለ እንጨት አይደለም። ቅ/ ዴፕሮስ ጋጢአታችንን በእንጨት ላይ ተሸከመ 1ኛ ዲጥ 2:24 ማለቱ ጌታ የተሰቀለበት እንጨት መሆኑን ለይቶ ለመናገር ነው እንጂ ጌታ የተሰቀለው እንደ ተ ፊደል በተመሳቀለ እንጨት ላይ ነው። መስቀል ማለት ራሱ የተመሳቀለ ማለት ነው።

ማቴ 10:38 ማቴ 27:32 ፣ ማር 15:29  
ዮሐ 19:17 ፣ ቁላ 1:20 ፣ ኤፌ 2:14

## ፲፭ ሥዕል

ቅዱሳት ሥዕላት ከልዑል ለምሳካችን ከእግዚአብሔር ዘንድ የታዘዘው ሲሆን በስዕል የመላዕክትን ፣ የሰማዕታትን ፣ የቅዱሳን ለባቶቻችንን ፍቅር የምንገልጥበት ፣ ያለፉ ለባቶቻችን የፈጸሙትን የሰማዕትነት ተጋድሎ ላይተን ጽናትን የምንማርበት ነው እንጂ ሌሎች

እንደሚሉት ቤተክርስቲያን ስዕልን አታመልከም። የስዕሉ ባለቤቶችን ግን እናከብራቸዋለን። ስለዚህ ስዕል የስዕሉን ባለቤት ክብርና ፍቅር መግለጫ ነው።

|               |                  |           |
|---------------|------------------|-----------|
| ዘጸ 25:18-20   | 1ኛ ነገ 6:23-26    | ሄናክ 14:11 |
| ዘጸ 35:19      | 1ኛ ነገ 7:28       | ገላ 3:1-2  |
| ዘጸ 37:7       | ሐዝ 4:119:3       |           |
| ዘኁ 7:89:121:8 | ሐዝ 10:1141:16-20 |           |

## ፲፮ ዕጣን

ለልዑል እግዚአብሔር የሚቀርብ በቤተመቅደስ ውስጥ የሚታጠን ጣፋጭ ሽታ ፣ መልካም መፃዛ ያለው ፣ የሰዎችን መንፈስ የሚማርክ ንጹህ መሥዋዕት ነው። ዕጣን የሰዎችን ጸሎት ማሳረጊያ ሰማያዊ ሥርዓት ነው።

|               |            |              |
|---------------|------------|--------------|
| ዘጸ 30:7 እና 24 | 1ኛ ነገ 9:25 | ሚልክ 1:11     |
| ዘጸ 37:29      | መዝ 140:2   | ፊልጵ 4:18     |
| ዘጸ 40:27      | መጋ 3:6     | ዕብ 9:4       |
| ዘኁ 16:46      | ኩፋሌ 5:24   | ራእይ 5:8:18:3 |

ቆ በዕጣን አገልግሎት ጊዜ ከዕጣኑ የሚወጣው ዋስ (ደመና) በዳግም ምጽአት (ማቴ 24:30 ፣ መዝ 98:2) በእመቤታችን (1ኛ ነገ 18:44 ፣ ኢሳ 19:1)

የዕጣኑ በእሳት መጨመር በቅዱሳን ሰማዕታት የተጋድሉ ሕይወት (ሮሜ 12:11 ኤፌ 5:2) ይመስላል። ዕጣኑ በፍህመ ተቃጥሎ ብቻ እንደማይቀር ወደሰማይ እንደሚወጣ ሁሉ የቅዱሳንም ጸሎት በከገቱ አይቀርም። ከሰማያዊው እግዚአብሔር ጋር ያገናኛል። መዝ 33:15

† ዕጣን ማጠን የሚችሉ አገልጋይ ካህናት ብቻ ናቸው። ከዚህ ውጭ በትዕቢት ፣ በግዴለሽነት ፣ በቸልተኝነት ቢቀርብ ግን ያስቀጣል።

ዘሌ 10:1-3 1ኛ ሳሙ 2:28 ኢሳ 1:19 ፤ 66:3

ዘጉ 16:5-35 2ኛ ዜና 26:16-21 ሉቃ 1:8

† ለእግዚአብሔር ቤተመቅደስ ሊቀርብ የሚገባውን ዕጣን ለሌላ ማዋል አይገባም። ዘጸ 30:34-38 ፤ ዘጸ 31:11

† በዕጣን ላይ የሚነሱ ጥያቄዎችና መልሶቻቸው፡-

ኢሳ 1:13 “.....ምናምንቴውን ቁርባን ጨምራችሁ አታምሉ ፤ ዕጣን በእኔ ዘንድ አስጸያፊ ነው።”

ኢሳ 66:3-4 “.....ዕጣንን የሚያጥን ጣዖትን እንደሚባርክ ነው። እነዚህ የዝ መንገዳቸውን መረጡ ፣ ነፍሳቸውም በርኩሰታቸው ደስ ይላታል።” የሚሉ ጥቅሶችን አንስተው ዕጣን በቤተመቅደስ አያስፈልግም የሚሉ አሉ።

በውኑ ይህ ቃል ዕጣን አያስፈልግም ለማለት የተፃፈ ነው? መልሱ አይደለም ነው።

በመቅደስ ካህናት የሚያጥኑትን የመልካም ሽብር ዕጣን ለመንቀፍ ሳይሆን፤ በነቢዩ ኢሳያስ ዘመን የነበሩ ሕዝብ እስራኤል እጆቻቸው በግፍ የተዋሉ ፣ እግሮቻቸው ወደ ቤተ ጣዖት የሚሮጡ ፣ ዓይኖቻቸው ነፃውን ነገር የሚመለከቱ ፣ በአንደበታቸው ክፋትንና ተንኮልን የሚያወሩ ስለነበር እግዚአብሔር እንዲህ በትዕቢት፤ በጋጢአት ፣ በርኩሰት ፣ በተንኮል ፣ በግዴለሽነት የሚቀርበውን የበደል መስዋዕት እንደ ቃል መስዋዕት ያለ ነውና ፅግናችሁን አልቀበልም ሲል መስዋዕት አቅራቢዎቻን ሰዎች ነቀፋቸው እንጂ መስዋዕቱን፤ ዕጣንን መንቀፉ አይደለም ። ስለዚህ እግዚአብሔር ንጹሕ ባሕርይ ነውና ንጹሕ መስዋዕት በንጽህና እንዲቀርብለት ይፈልጋል። ኢሳ 1:10-17 ፤ ዘሌ 19:2 ፣ 1ኛ ኢፕ 1:15 ፤ ማቴ 5:23-24 ዘፃ 33:10 ሚል 1:11

12 መብራት

በቅድስት ቤተክርስቲያናችን ውስጥ በቅዱሴ ፣ በማኅሌት በሰዓታት አገልግሎት ጊዜ ፣ በስዕላት ፊት ፣ ቅዱሳት መጻሕፍት ሲነበቡ መብራት (ጧፍ 1 ፡ ኛመ) የሚበራው ከመጽሐፍቅዱስ የተገኘ በመሆኑና ሰማያዊ

ምሳሌ ሰላው ነው። ብርሃኑ ብርሃኖቹን (ሰማያውያን) ቅዱሳን መላእክት ከእኛ ጋር ለመሆናቸው ምሳሌ ነው። ብርሃን ዉለማን እንደሚያስወግድልን ሁሉ እኛም ጭንቀትን ፣ መከራን ፣ ፍርሃትን እናስወግድበታለን። ዝማው (ሚቶ) ሲነድ እየቀለጠ እንደሆነ ሁሉ ሰማዕታትም ለሰ እምነታቸው ክብር ሲሉ መሰዋታቸውን የወገኔል ፋና የደህንነት ብርሃን ለመሆናቸው ምሳሌ ነው።

ማቴ 5:15 ሉቃ 12:35 ዮሐ 8:12 ራእይ 1:20  
 ማቴ 13:43 ዮሐ 1:5 2ኛ ቆሮ 11:14  
 ማቴ 25:1 ዮሐ 5:35 ዕብ 11:35-40

† ልዑል እግዚአብሔር በደብተራ አሪት ውስጥ ዘወትር መብራት እንዲበራ አገዝ ነበር።

ዘጸ 25:31 ፣ 37:17 ፣ 2ኛ ዜና 4:20 ፣ 29:7 ሲራክ 26:21  
 † በዘመኑ ሐዋርያትም ቢሆን ከፍ ብሉ በሠንገት ላይ የሚበራ መብራት ነበር። ሐዋ 20:8 እኛም ይህን ትውፊት የተቀበልነው ከአባቶቻችን ቅዱሳን ሐዋርያት ነው።

### 15 ጳጳሳ

በቤተክርስቲያን በቅዱሴ ጊዜ ፣ ወገኔል ሲነበብ ፣ ታቦተ ሐግ ሲወጣ ፣ በልዩ ልዩ አገልግሎት ጊዜ ጳጳሳ ወጥቶ ይዘረጋል።

ከተለያዩ ከሚያምኑና ከሚያብረቀርቁ ዉርቅ የሚሰራው ጳጳሳ የመውጣቱና የመጋረዱ ምሳሌ ሊቀ ነቢያት መሳሌ ጽላተ ኪዳንን ሲቀበል በደብረ ሲና የጋረደው ደመና ምሳሌ ነው።

ዘጸ 24:15 ፣ ዘኁ 9:17 ፣ 10:34 ፣ ማቴ 17:2 ፣ ሉቃ 9:34

### 16 ጸም

ጸም የሰው ልጅ ለአምላኩ እየታዘዘ የምኞት ፍትወትን (የሥጋ ፈቃድን) ለማድከም በሐግ በተደነገጉ የጸም ወራት ለተወሰነ ሰዓት ከእህል ፣ ከመጠጥ መከልከል ፣ መራቅ ፣ መተው ማለት ነው።

ጸም መንፈሳዊ ኃይልና ብርታት ይገኝበታል። ጸም ኃጢአትን ለማስተሰረይ ፣ የነፍስ ጉስቄልናን ለማጥፋት ይጠቅማል። ጸም ጸብእ አጋንንትን ያርቃል። ትሕትናን ይሰጣል። ሥጋ ለነፍስ እንድትዝ ያደርጋል።

ዘጸ 9:9 ዕዝ 8:21 ፣ 10:6 ማቴ 4:1-11 ፣ 9:13 ፣ 17:21  
 አስ 4:3 መዝ 34 ፣ 13 ፣ 108 ፣ 24 ኢዩሌል 2:12-15  
 ነህ 1:4 ፣ 9:1 ጳጳ 9:2 ፣ 10:2 ሐዋ 10:3-10 ፣ 13:2  
 ሉቃ 2:37 ዘካ 8:18 ፣ 9:19 ዮናስ 3:8 ፣ ኤር 38:9  
 2ኛ ነገ 2:11 2ኛ ሳሙ 12:16 ራእይ 5:11  
 2ኛ ቆሮ 11:27 ፍትሐ ነገስት አንቀጽ 15

ሰባቱ የሕግ ለጽዋማትና መጽሐፍ ቅዱሳዊ ማስረጃቸው

1/ ዐቢይ ጾም:- የሃምሳ ለምስት ቀናት ጾም ነው። ዐቢይ ማለት ታላቅ ማለት ነው በቀናቱም ከሁሉም ለጽዋማት ሁሉ በላይ ነው። ይህን ጾም ጌታ የጸመው በመሆኑ እኛም እንጸመዋለን። ማቴ 4:2 ሉቃ 4:1 ጌታ በዚህ ጾም አርእሱት ኃጢአት (ምስት ታላላቅ ኃጢአቶችን ድል አድርጎብታል። እነርሱም ሰባት ፣ ትዕቢት ፣ ፍቅረ ንዋይ ናቸው።

ዐቢይ ጾም ጌታ ከጸመው 40 ቀን በተጨማሪ የሚጸመው የመጀመሪያ ሳምንት ዘመረደ (ጾመ ሀርቃል) ፣ ሲባል የመጨረሻው ሳምንት ደግሞ ስሙን ሕማማት ይባላል።

የዐቢይ ጾም 55 ቀናት የየሳምንቱ ስያሜ ላላቸው። እነዚህም:-

1/ ዘመረደ ⇨ እምላክ ከሰማየ ሰማይ መውረዱን ፣

ከድንግል ማርያም መወለዱን

የሚያስታውስ ነው።

2/ ቅድስት ⇨ የሰንበትን ቅድስና ጌታ በምክራብ

ያስተማረበት ያስረዳበት ነው። ማቴ 12:8

3/ ምክራብ ⇨ ጌታ በየምክራብ እየገባ ማስተማሩን ፣

ድውያንን መፈወስ የሚያሳስበን ነው።

ማቴ 9:35

4/ መፃገኛ ⇨ ጌታ ሰላሳ ስምንት ዓመት በደዌ ዳኛ

በአልጋ ቁራኛ ሲሰቃይ የነበረውን ሰው ማጽናት

ሌሎችን በሽተኞች የፈውሰ መሆኑ

የሚነገርበት ነው። ዮሐ 5:8

5/ ደብረ ዘይት ⇨ እኩለ ጾም ነው። ጌታ በደብረ ዘይት

ለደቀመዛሙርቱ የመምጣቱን ምሥጢርና

የዓለምን መጨረሻ የተናገረበት በመሆኑ

ይህን የምናስብበት ነው። ማቴ 24:3 መዝ 49:2

6/ ገብርኤር ⇨ ቸር መልካም ባሪያ ማለት ነው። መክሊቱን

አትርፎ የተገኘውን ሰው "ጌታውም መልካም

አንተ በጎ ታማኝም በጥቂቱ ታምነሃል በብዙ

እሾምሃለሁ ፣ ወደ ጌታህ ደስታ ግባ አለው።

እንዳለው ሁሉ መልካም የሠራ ሁሉ በጎ ዋጋ

እንዳለው የሚሰበክበት ነው። ማቴ 25:14-30

7/ ኒቆዲሞስ ⇨ በሌሊት ወደ ጌታ እየመጣ ይማር

ለነበረው የአይሁድ አለቃ ኒቆዲሞስ

ስለ ዳግም መወለድ ጌታ ያስተማረበትን

የምናስብበት ነው። ዮሐ 3:1-11

8/ ሆሣዕና ⇨ ማለት መድኃኒት ፡ አሁን አድን ማለት

ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሆሣዕና ለዳዊት ልጅ በጌታ ስም የሚመጣ የተባረከ ነው ፡ ሆሣዕና በእርያም እያሉ ያመለክቱበትና በቤተመቅደስ ይሸጡ ይለውጡ የነበሩትን ያስመጣበትን የሚያስታውስ ነው። ማቴ 21:1-13 መዝ 117:25-26 የመጨረሻ ሳምንት ሲሆን ከዚህ ቀጥሎ ያለው ሰሙን ሕማማት ነው።

## 2/ ጾመ ነቢያት (ጾመ ስብከት)

ይህ ጾም ነቢያት መሲህ ኢየሱስ ክርስቶስ ይወርዳል ይወለዳል ሲሉ ስለ መምጣቱና መገልጡ ከክርስቶስ ልደት በፊት የጾሙት ጾም ነው። ከጥዳር 15 እስከ ታህሳስ 29 ድረስ ይጸማል። ነቢያት ሊያዩት ወደው ያላዩትን የጌታን መወለድ እኛ በማየታችን በልደቱ ሰላምን በማግኘታችን ምክንያት እንጸመዋለን።

ዘጸ 24:18 ፣ 34:28 ዘጸ 9:9 ዕዝ 7:6 1ኛ ነገ 19:8

## 3/ ጾመ ነጌ = (ነይ ነይ ይሏታል)

የነጌ ከተማ ሕዝቦች በኃጢአታቸውና በክፋታቸው የተሃሳ ሊመጣባቸው ካለው የእግዚአብሔር

ቁጣ በአመድ ላይ ሆነውና ማቅ ለብሰው በማልቀሳቸው ድነዋል። እኛም የእግዚአብሔርን ምሕረት እያሰብን የምንጸመው ጾም ነው። ዮናስ 3:1-10

4/ ጾመ ሐዋርያት - ቅዱሳን ሐዋርያት አባቶቻችን ለአገልግሎት ለሐዋርያነት ከመስማራታቸው በፊት የቀና አገልግሎት መስጠት ይችሉ ዘንድ የጾሙት ጾም ነው።

ሐዋ 13:1-3 ማቴ 9:15 ማር 2:20 ሉቃ 5:33 2ኛ ቆሮ 6:6

እኛም በሐዋርያት መሠረት ላይ ታንጸናልና (ኤፌ 2:20) ሐዋርያትን ያጸናህ ያበረታህ እኛንም አጽናን እያልን እንጸመዋለን። ጾሙ በዓለ ሃምሳ እራቅሊመስ በተከበረ ማግስት ጆምሮ እስከ ሐምሌ አምስት (5) ቀን ድረስ ይቆያል።

## 5/ ረቡዕና ዓርብ (ጾመ ድንነት)

ረቡዕ ፡ አይሁድ በጌታ ላይ ምክረ ሞቱን የረጸመበት

ስለሆነ ፡ እኛም ከክፉ ምክር ፡ ሃሳብ አርቀን

እያልን እንጸማለን። ማቴ 26:14-16

አርብ ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በመልዕልተ መስቀል

የተሰቀለበት ፡ የሞተበት በመሆኑ መከራውን ፡

ሞቱን በመስቀል ላይ ያዳንንን ጌታ ፍቅሩን

እያሰብን እንጸማለን። ሉቃ 23:32

ይህ ጾም ከትንሳኤ በዓል አንስቶ እስከ እራቅሊመስ ባሉት ሃምሳ ቀናት አይጸምም።

ሐዋርያት የእመቤታችንን ትንሣኤ ጌታ እንዲገልጽላቸው በማለት የጸሎት ጸም ነው። ስለዚህ ሐዋርያት ትንሣኤዋን እንዳይሉ ሁሉ እኛም ክርስቲያኖች የትንሣኤዋን በረከት እንደ ሐዋርያት እንዲያሳትፈን በፍቅር እንጸመዋለን። ጸሎ ከነሐሴ መጀመሪያ ለሁለት ሳምንታት ያህል ማለትም ። ከነሐሴ 1 ቀን እስከ 16 ድረስ ይቆያል።

7/ የገሃድ ጸም ፡ ገሃድ ለውጥ ማለት ነው። የጥምቀት በዓል ረቡዕ ቢሆን በዋዜማው ማክሰኞ ፣ ዓርብ ቢሆን በዋዜማው ሐሙስ ይጸምና በዓሉ የሚውልባቸው ቀናት ረቡዕና አርብ አይጸምም።

ከልደት በፊት ያሉት ቀናት በሙሉ ጸመ ነቢያት ሲሆን ፣ አንዳንድ ያልጸሙ ሰዎች ግን በልምድ የገናን ዋዜማ ገሃድ ነው እያሉ ይጸማሉ።

በጸም ላይ የሚነሡ ጥያቄዎችና መልሶቻቸው

† ከሰው የሚወጡት ሰውን የሚያረክሱ ናቸው እንጂ ከሰው ውጭ የሚገባውስ ሊያረክሰው የሚችል ምንም የለም። ማር 7:15

ይህ ስለ ጸም የተነገረ ሳይሆን ታዋቂ ስለመብላት በወገ አጥባቂ ፈረሳውያን ለተጠየቀ ጥያቄ በጌታችን

ኢየሱስ ክርስቶስ የተሰጠ መልስ ነው። ማር 7:1-22 እንርሱ እጃቸው እስኪቀላ ድረስ ይታጠቡ ነበርና።

ደቀ መዛሙርቱ ባልታጠቡ እጅ ይበላሉ ብለው ለጌታ ሲነግሩት ሰውን ከውጭ ወደ ውስጥ የሚገባው ሊያረክሰው አይችልም። ሰውን የሚያረክሰው ከውስጥ ከሰው ልብ የሚወጣ ከፉ አሳብ ፣ ዝሙት ፣ መሰረት ፣ መግደል ፣ ምንዝርነት ፣ መጉምጀት ፣ ክፋት ፣ ተንኮል ፣ መዳፈት ፣ ምቀኝነት ፣ ስድብ ፣ ትዕቢት ፣ ስንፍና ናቸው። በእጠቃላይ በገላ 5:19 ላይ የተጠቀሱት የሥጋ ፈቃዳት ይህ ከፉ ሁሉ ከውስጥ ይወጣልና ሰውን ያረክሰዋል እላቸው እንጂ ጸም አይገባም የሚል ትርጉም የለውም። በዚህ ቃል ፈረሳውያን ተሰናክለዋል። ማቴ 15:10-20 ሐዋርያት ጸም እንደሚጸሙ ጌታ ፡ ሙሽራው ከእነርሱ የሚወሰድበት ወራት ይመጣል ፣ በዚያ ጊዜም ይጠማሉ። ብሏል።

ማቴ 9:14 ፣ ማር 2:18 ሐዋርያትም ደግሞ ጸመዋል። ሐዋ 13:2

ጌታ እግዚአብሔር ሰዎች በጸም ወቅት ፈቃድ ሥጋቸውን ገትተው እንዲጸሙ ይፈልጋል እንጂ በጸብ ፣ በክርክር ፈቃድ ሥጋን በመፈጸም ሊሆን እንደማይገባ ተናግሯል።

ጸም የተራበዝ በማብላት ፣ የተጠማን በማጠማት ፣ የተራቆተውን በማልበስ ሊሆን ይገባል። ከዚህ ውጪ ግን በጋጢአትና በበደል የሚጸሙት አይጠቅምም። ኢሳ 58:3-9

## ፩ ጸሎት

ሰው ከአምላኩ ጋር የሚነጋገረው ንግግር ማለት ነው።

“ጸሎት ብሄል ተናግሮ ምስለ እግዚአብሔር።”  
ጸሎት ሰው የፈለገውን ነገር የሚያገኝበት መንገድ ማለት ነው።

ጸሎት የጲያብሎስን ፈተና ለመቋቋም የሚያስችለን ኃይል ነው። ጸሎትን መላልሰን መጸለይ እንደሚገባ ጌታ እስተዋርናል። እውነተኛ ጸሎት ኃይል አለው።

መዝ 4፡1 ማቴ 7፡7 ሉቃ 1፡11 ያዕ 5፡16  
\* 6፡9 \* 17፡21 ሉቃ 11፡1-13 ሲራክ 2፡10  
\* 16፡1 \* 26፡41 ሉቃ 18፡1 1ኛ ተሰ 5፡9  
\* 54፡1 ማር 10፡46 ፈልጽ 4፡6

## ፪ ጸሎት ዓይነቶች

1ኛ/ የግል ጸሎት፡ መዝ 50፡1 ፤ ዳን 9፡3 ፤ ማቴ 6፡5 ፤  
ሉቃ 2፡37 ፤ 9፡18 ሐዋ 3፡1 ፤ 20፡36

2ኛ/ የቤተሰብ ጸሎት፡ ኢያ 24፡15 ፤ ኢዮ 1፡5 ፤ ሐዋ 10፡2  
ሐዋ 21፡5

3ኛ/ የማኅበር ጸሎት፡ ኢያ 7፡6 ፤ 2ኛ ዜና 7፡14 ፤ መዝ  
21፡8 ፤ ሕር 29፡12 ፤ ማቴ 18፡20

4ኛ/ የጸሎት ጊዜያት፡ (መዝ 118፡164)

እግዚአብሔርን በቀን የምናመሰግንባቸው ሰዓት ጊዜያት፡

1ኛ/ ጠዋት፡ ጌታ በኢላሞስ ፊት የቆመበት (ማቴ 27፡

1፤መዝ 5፡3)

2ኛ/ በሶስት ሰዓት፡ ጌታ የተገረፈበት ዮሐ 19፡1

3ኛ/ በስድስት ሰዓት፡ ጌታ በቀራኒዮ በመስቀል ላይ

የተስቀለበት፡ ዮሐ 19፡14 ፤ መዝ 54፡17

4ኛ/ በተስዓት (ዘጠኝ ሰዓት)፡ ጌታ ነፍሱን የለየበት

ማቴ 27፡50 ፤ ሐዋ 3፡1

5ኛ/ በሠርክ (አስራ አንድ ሰዓት)፡ ጌታ ወደ ክርሠ

መቃብር የወረደበት ሉቃ 23፡50

6ኛ/ በንዋም (በመገታ ጊዜ)፡ ጌታ ለሐዋርያት ሥርዓት

ጸሎት ያስተማረበት ማቴ 26፡41 ፤ መዝ 29፡5

7ኛ/ በመንፈቅ ሌሊት፡ ጌታ የተነሳበት በመሆኑ ነው።

ሉቃ 24፡5 ፤ ሐዋ 16፡36 ፤ መዝ 118፡62

## ፫ ንስሐ

ንስሐ ማለት ቀድሞ ከሠሩት ኃጢአት መመለስ ፤ መጸደት

፤ ራስን መለወጥና ማዘን ማለት ነው። ሰው በሰራው

ኃጢአት ተጽጽቶና አዝኖ በልቅሶ እግዚአብሔርን ምህረት፣  
ይቅርታ ቢለምን ስርየተ ኃጢአትን ያገኛል። ንስሐ አዲስ  
ሕይወትን ማግኘት ማለት ነው።

2ኛ ሳሙ 12:16 ሕዝ 18:23 ሉቃ 15:18;23+42  
መዝ 6:18;31+1 ዘክ 1:3 ዮሐ 5:14  
ምሳሌ 28:13 ሲራክ 5:5 ሐዋ 2:38;3+19  
ኢሳ 1:18 ማቴ 3:11;4+17 2ኛ ቆሮ 7:10  
ሰቆ 3:40 ማቴ 11:28 1ኛ ኢጥ 4:3  
2ኛኤጥ 3:9 ራእይ 2:5 እና16 ራእይ 3:19

✠ ኃጢአትን ለካህን መናዘዝ ፣ ራስን ማሳየት  
(ማስመርመር) ይገባል። ሰውን ከኃጢአቱ የመፍታት  
ሥልጣን ለካህናት ተሰጥቷቸዋል።

ዘሌ 4:20-26 ማቴ 3:6;18+4 ሉቃ 5:14  
ዘሌ 5:5;14+2 ማቴ 16:18;18+18 ሉቃ 17:14  
ጴሮ 42:1-6 ማር 1:44 ያሴ 5:18  
ዮሐ 20:23 1ኛ ጢሞ 5:20 ዮሐ 20:22-23  
ሐዋ 19:18 2ኛ ቆሮ 2:6 1ኛመቃ 28:5

### ፩ኛ ምጽዋት

ሰው ወጥቶ ወርዶ ደክሞ ካገኘው ላይ የሚያደርገው በጎ  
ሰዎታ ነው። ምጽዋት ብልና ዝገት በማያበላሸው ሌቦችም

በማይሰርቁት ስፍራ በሰማይ መዝገብ ማከማቸት ነው።  
ምጽዋት ሲሰጡ ብድራትን ሁሉ የሚከፍል እግዚአብሔር  
መሆኑን እምነን ሊሆን ይገባል።

ሲራክ 7:33 ማቴ 6:9 2ኛቆሮ9:6 ምሳሌ 18:17  
ሉቃ 14:12 ሲራክ 3:29;4+1 ሲራክ 29:11 ሮሜ12:8

✠ ምጽዋት ሁሉም በአቅሙ ሊፈጽመው የሚገባ በጎ  
ተግባር ነው። ማር 12:41

✠ በእምነት የሚፈጽሙት ምጽዋት ሰማያዊ ዋጋ  
ያለውና የተትረፈረፈ የእግዚአብሔርን በረከት የሚያስገኝ  
ነው።

ምሳሌ11:24 መዝ 40:1 ሲራክ 17:21  
ምሳሌ 28:27 ሲራክ 29:1-9-13 ሲራክ 4:1  
2ኛ ነገ 12:5 ሲራክ 7:10 ሲራክ 18:1  
1ኛ ዜና 29:14 ሲራክ 3:28 ሲራክ 32:4  
ሐዋ 10:4 ሲራክ 16:14 መቢት 1:1+4+7  
ማቴ 25:34 ዳገ 4:27

### ፩ኛ አሥራት በኩራት

አሥራት ከአሥር አንድ ማለት ነው። ሰዎች ከሁሉ  
ነገር ከአሥር አንድ እንዲሰጡ እግዚአብሔር አዟል።

ዘፍ 14:20 ዘሌ 27:32 ዘዳ 26:2 ዘፍ 28:22 ዘኁ18:21  
1ኛ ዜና 29:14 ዘጸ 23:29 ዘዳ14:22 ሚል 3:8

† ከሰውም ከእንስሳትም የመጀመሪያው ማህፀንን የሚከፍት የበኩር ነውና ለእግዚአብሔር እንዲሰጥ በአሪት ታዝዞ ነበር። ዘጸ 13:1 ምዕሌ 3:9

### ፩፻ ስዕሊት

ስዕሊት ማለት ልመና ማለት ነው። ሰው በስዕሊት ልመናን ለአምላክ ያቀርባል። እግዚአብሔርም ይሰማል።

ዘፍ 28:20 መዓ 11:30 መዝ 55:12:65:13

ዘሌ 27:2 1ኛ ሳሙ 1:11 ናሆም 1:15

ዘጉ 21:2 ኢዮብ 22:27 ዮናስ 1:16:12:10

ሐዋ 18:8

† ስዕሊታችንን የገድ መፈጸምና ማቅረብ አለብን እንጂ ማስቀረት በፍጹም አይገባም

ዘጉ 30:2 መዝ 75:11 መዝ 5:4-5

መዝ 60:8 ኢሳ 19:21 ምዕሌ 7:14

መዝ 65:13 ኤር 44:26 ሲራክ 7:14

ሲራክ 18:18

† ስለዚህ ስዕሊት ከመላላችን በፊት በአቅማችንና በማስተዋል ሊሆን ያስፈልጋል እንጂ ከተላልን በኋላ ለመፈጸም የሚያስችግርና የሚከብድ መሆን የለበትም።

ዘጸ 23:21-23 መሳ 11:29-40 ምዕሌ 20:25

### ፩፻ ጋብቻ (ሥርዓተ ተክሊል)

ተክሊል ማለት ክብር ማለት ሊሆን መቸርች በጋብቻቸው ጊዜ የሚፈጸሙላቸው ሥርዓት ነው። ይህም ጸሎት መቸራውና መቸራይቱ አንድ የሚሆኑበት ፣ ሳይለያዩ እንዲኖሩ የሚያስችላቸው መንፈሳዊ ኃይልን የሚያስገኝ ነው።

ስለዚህ አምላካችን አንድ ወንድ በአንዲት ሴት ጸጉቶ በቅዱስ ጋብቻ ተወስኖ መኖር እንደሚገባ አዞናል። የጋብቻ ዋና ዓላማም እርስ በርስ ለመረዳዳት ፣ ልጆችን ለማስገኘት ፣ ከዝመት ለመጠበቅ ነው። በአዳምና በሔዋን መካከል በፈቃድ እግዚአብሔር የተመሰረተው ጋብቻ ቅዱስ ነው። በቅዱስ ጋብቻ አንድ የሆኑ ሰዎች ከጾምና ከጸሎት በስተቀር ሊለያዩ አይገባም። ከቅዱስ ጋብቻ የሚገኝ ቤተሰብ ፍሬው ያማረ ነው። የጋብቻ ሥነስርዓት መፈጸም የሚገባው ቅድስትቤተክርስቲያን እንደምታዝዘው በተክሊል ፣ በሥጋ ወደመ መሆን አለበት

ዘፍ 2:18 ጦቢት 8:6 ማቴ 19:4-9

ኤፌ 5:22 ዮሐ 2:1-11 ዕብ 13:14

ምዕሌ 18:22 1ኛ ቆሮ 7:2 ሮሜ 7:2

† ባል ለሚስቱ ሊፈጽማቸው የሚገቡ ሥራዎች

ባል ለሚስቱ ያለው ፍቅር የጠበቀ መሆን አለበት። ኡረ 5:25 ባል ሚስቱን እንደራሱ አድርጎ መውደድ ይገባዋል። 1ኛ ቆሮ 7:39 እስከ ሕይወት ፍጻሜው የማትለየው የቅርብ ዳደኛው መሆኗን መገንዘብ አለበት። ምሳ 5:18 ሲራክ 7:26

በመካከላቸው የሚፈጠረውን ጸብ ሁሉ በሰላም በፍቅር ማጽናፍ ይኖርበታል። ሁልጊዜ የክርስትናን መንገድ መከተል፣ መግባባት እንጂ ሀሳቦችን ሊንቅና ሊያቃልል አይገባውም ሚላ 2:14 ስለዚህ ሁልጊዜ ሰላማዊና ትሑት ሊሆን እንጂ የበላይነትን መንፈስ ማሳየት ፣ መቆጣትና መጨቆን የለበትም።

1ኛ ኤፕ 3:7 ፣ ቁላ 3:19 ሲራክ 25:1

† ሚስት ለባልዋ ለትፈጽማቸው የሚገቡ ሥራዎች

ሴት በጤተሰቡ መካከል ያለች ማዕከል ስለሆነች ለሁሉም መልካም ምሳሌ መሆን አለባት። ስለዚህ በእግዚአብሔር ፈቃድ የባልዋን የልጆቿን ሁሉ ፈቃድ ተቀብላ

የምትፈጽም ፣ የቤቱን ጸጥታና ሰላም የምትከታተል መሆን አለባት። ኡረ 5:22 ፣ 1ኛ ጢሞ 5:10

ከባልዋ ጋር ጥሩ መቀራረብና የፍቅር ሕይወት ሊኖራት ያስፈልጋል። ኡረ 5:33 ሚስት ታጋሽ መሆን ይኖርባታል። ምሳ 14:30 ፣ 14:1 በእምነት ጠንካራ የሆነች ሚስት የባልዋ ዘውድ ናት። ምሳ 12:4 ባልዋ ሲበላሹ በመልካም ንግግር በመምከር ማረጋገጥ ፣ ማጽናናት ይጠበቅባታል። ምሳ 31:30 1ኛ ኤፕ 3:1-6 ፣ ቁላ 3:18 ቴቶ 2:4 ሮሜ 7:2-3

† ወላጆች ለልጆቻቸው ሊያደርጉዋቸው የሚገቡ ሥራዎች

ለተወለዱት ልጆች በዚህ ዓለም ሲኖሩ ከእግዚአብሔር በታች ተስፋዎቻቸውና አለገታዎቻቸው ወላጆች ናቸው። ስለዚህ ልጆችን ፍቅርን በተሞላ መንገድ መንከባከብ መምከር ማስተማርና እምነታቸውን እንዲያውቁ ማድረግ የወላጆች ድርሻ ነው።

ወላጆች በጥሩ ክርስቲያናዊ ሕይወት (ሥነ ምግባር) እየኖሩ ለልጆቻቸው መልካም ምሳሌ መሆን አለባቸው። ፈሪሃ እግዚአብሔር ካደረገባቸው ወላጆች የሚወለዱ ልጆች ፈሪሃ እግዚአብሔር ያድርባቸዋል። ስለዚህ ወደ ቤተክርስቲያን

ሰገዘድ አብረውን እንዲሄዱ እናድርጋቸው። እምነትን ከሚቃወሙ ልዩ ልዩ መጸሐፍት ፤ ፈልጎ ፤ ምግባርን ከሚያበላሹ ዳደኛ ፤ እምነትን ከሚመርዙ ሰዎች ልጆችን ማራቅ አለብን።

ምሳሌ 22:6                      ምሳሌ 29:15                      2ኛ ቆሮ 12:14

ምሳሌ 23:13                      ሲራክ 7:23                      ቁላ 3:2

### † ልጆች ለወላጆቻቸው ሲያደርጉዋቸው የሚገቡ ሥራዎች

ልጅን ከእውቀት ደረጃ እስኪደርስ የሚደነሙለት ወላጆች መሆናቸው ግልጽ ነው። ስለዚህ ልጆች ለወላጆች ታዘዥ ፤ ቤተሰባቸውን አካባቢ ጣሊ መሆን ያስፈልጋቸዋል። ልጆች ወላጆቻቸውን ሲያከብሩ የእግዚአብሔርን ሕግ ይፈጽማሉ።

ዘፍ 22:1-14                      ምሳ 4:1                      ሲራክ 3:1-17

ዘፍ 47:10                      ምሳ 6:20                      ሲራክ 7:27

ዘአ 20:12                      ምሳ 23:22                      ሲራክ 8:4

ሉቃ 2:51                      ቁላ 3:20                      1ኛጢሞ 5:8

ኤፌ 6:1                      1ኛጢሞ 4:12

### ፩ኛ ቀንዲል

የታመሙ ሰዎች በቀላውስት ጸሎት እየተቀቡ የሚፈውሱበት ቅብፅ ነው። የነፍሱና የሥጋ ፈውስ የሚያሰጥ

ነው። የመፈወስ ኃይል ሲኖረው ከሐዋርያት ዘመን ጀምሮ ሰፈጸም የነበረ ነው።

ማር 6:13:16:17 1ኛ ቆሮ 4:1 1ኛ ቆሮ 12:28 ያዕ 5:14

### ፩ኛ ሚርን

አዲስ የሚጠመቅ ሰው ሁሉ በመንፈሳዊ ሕይወቱ የበረታ እንዲሆን በቀላውስት የሚቀቡት በጸሎት የከበረ ዘይት ሲሆን ፤ ጸጋ መንፈስ ቅዱስን ያስጣል ፤ ልጅነትን ያስጣል። ምስጢሩ የሚፈጸመው ለተጠመቁ ብቻ ሲሆን የማይደገም ምስጢር ነው።

ሐዋ 2:18:16 2ኛ ቆሮ 1:21 ኤፌ 1:13:14:30 1ኛ ዮሐ 20

### ፩ኛ ክህነት

ክህን ማለት አገልጋይ ፤ ክህነት ደግሞ አገልግሎት ማለት ነው። ይኸውም እግዚአብሔርንና ሰውን ማገልገል ነው። የማሰርና የመፍታት ሥልጣን ያለው ከፍ ያለ ማዕረግ ነው። ክህን ጠባቂ ነው ኤር 3:16

† ክህን ገስሐን መቀበል ቀኖና መስጠት ይችላል። ስለዚህ እያንዳንዱ ሰው የነፍሱ ጠባቂ ክህን ያስፈልገዋል። መሳ 17:7-13

† ከህን በማስተማር ፣ መስዋዕት በማቅረብ ፣ በመባረክ ፣ ንስሐን በመቀበል ፣ ቀኖና በመስጠት ፣ በማጥመቅ አገልግሎቱን ይፈጽማል።

ዘሌ 4:20      ማቴ 8:4      ማቴ 18:18      ዮሐ 20:23  
 ዘሌ 6:22      ማቴ 16:19      ሉቃ 17:14      ማር 6:13  
 ያዕ 5:16

† ሥልጣን ከህነት ለሴቶች እንዲሰጥ አልተፈቀደም።  
 1ኛ ቆሮ 14:34 ፣ 1ኛ ጢሞ 2:10-15

የከህነት ማዕረጎች ሦስት ናቸው።

1ኛ/ ዲቴና ⇨ ሐዋ 6:3-6 ፣ 1ኛ ጢሞ 3:8-13  
 2ኛ/ ቅስና ⇨ ሐዋ 14:23 ፣ ቴቶ 1:5 ፣ ያዕ 5:14  
 3ኛ/ ጽጽብና ⇨ ሐዋ 20:28 ፣ 1ኛ ጢሞ 3:2

### † ሁላችንም ከህን ነን ለሚሉት

ሥልጣን ከህነት ለተመረጡ ሰዎች ብቻ እንጂ ሁሉም ሰው ከህን ሊሆን አይችልም። ኤፌ 4:11 ሰው ከህን (ጠባቂ) ሊሆን የሚችለው ሲመረጥና ሲሾም ብቻ ነው እንጂ ያልተሾመ ሰዎች ከህን ነን ሊሉ አይገባም።

ዛሬ ግን በየፎቴስታንት ዓለም ሁሉም ከህን ነው በማለት ሴቶች ሳይቀሩ ጽጽብና እየተሾሙ ፣ እነሱም እጅ እየጫኑ መጽለይ የዕለት ተዕለት የተለመደ ተግባር ሆኗል።

ነገር ግን ከህነት እግዚአብሔር ለመረጣቸውና ለለያቸው እንጂ ሳይመረጡና ሳይሾሙ ከህን ነኝ ማለት አይቻልም።  
 1ኛ ሳሙ 2:28 ፣ ዘጸ 28:1-43 ፣ ራእይ 1:6

ሁሉም ከህን ቢሆን ኖሮ ንጉሡ ያዝያን በድፍረት ወደ ቤተመቅደስ ገብቶ ሲያጥን በለምጽ በሽታ ባልተቀጣ ነበር። 2ኛ ዜና 26:16-21

### ጾታ ምንነት

በእንደ ልብና ሐሳብ ሆኖ እግዚአብሔርን ለማገልገል ከዓለም ተድላና ደስታ መለየት ማለት ነው። ሰውነትን ለእግዚአብሔር ሰጥቶ መኖር ነው።

|         |          |            |
|---------|----------|------------|
| ዘፍ 5:24 | ማቴ 19:16 | 1ኛ ቆሮ 7:32 |
| ኢሳ 56:5 | ማቴ 22:32 | ዕብ 11:5    |
| ሲራክ 2:1 | ገላ 6:4   | ያዕ 5:11    |

### ቃል ልሳን

ልሳን ማለት ቋንቋ ማለት ነው። በአዲስ ልሳን መናገር ማለት ተወልደው ባላደጉበት ወተው ወርደው ባልተማሩበት ቋንቋ ሰዎች የሚሰሙትንና የሚናገሩትን

ልዩ ልዩ ቋንቋ መናገር ማለት ነው (ማር 16:17)  
 ከመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች መካከል አንዱ በልሳን መናገር  
 ነው። (ሐዋ 8:17 ፤ ሮሜ 12:3 ፤ 1ኛ ቆሮ 12:10 ሰሮ 3:9  
 ፤ ኩፋሌ 9:25)

በሐዲስ ኪዳን በልሳን መናገር ለመጀመሪያ ጊዜ  
 የተሰጠው ለሐዋርያት ሲሆን፤ ዕለቱም በበዓለ ሃምሳ  
 (ኢንጠቆስጤ ለሐዋርያት ጸጋመንፈስ ቅዱስ በወረደበት ቀን  
 ፤ ጌታችን በተነሳበት በሃምሳኛው ቀን ነው። (ሐዋ 2:1-21)

በዓለም ካሉት ቋንቋዎች አንዱን በማይመስልና  
 የቋንቋ ጠባይ እንኳን የሌለውን ማንም ሊተረጎመው  
 የማይችለውን ልሳን ልንሰው አይገባም። ምክንያቱም ልሳን  
 በመንፈስ ቅዱስ በመሞላት የሚሰጥ ጸጋ በመሆኑ በዚህ  
 ስጦታ ደግሞ ሰላምና ደስታ እንጂ ጭንቀት ፤ መንቀጥቀጥ  
 ፤ መንዘፍዘፍ ፤ አዕምሮን መለወጥ የለበትም።

(ማቴ 7:22 ፤ 1ኛ ቆሮ 14:7-23)

## ፴፩ ትንቢት

ትንቢት ወደፊት የሚሆነውንና የሚመጣውን  
 የሚገልጥ ነው። የትንቢትን ቃል መተርጎም ከባድ ነው  
 ስለዚህ በፍጻሜው ይታወቃል እንጂ ከመፈጸሙ በፊት  
 እንዴት እንደሚሆን አይታወቅም። ትንቢትን ሁሉ መቀበል

ሳይሆን ከመንፈስ ቅዱስ መሆኑን መርዎረን ማወቅ  
 መረዳት ያስፈልጋል።

ዘጸ 18:22      ማቴ 7:22      ሚል 4:5      ኢዩ 2:28

1ኛ ጢሞ 4:1-5      ማቴ 11:4      ሕዝ 13:1

ሐዋ 19:5      ሐዋ 3:18      ዕብ 1:1

1ኛ ዲዮ 1:10      1ኛ ዮሐ 4:1      ራእይ 1:3

1ኛሳሙ 10:10      1ኛቆሮ12:10      ራእይ 22:7

## ፴፪ በዓላት

በዓል ማለት የተቀደሰ ፤ የተከበረ ልዩ ክቡር ቀን  
 ማለት ነው። በዓላት በልማድ የሚከበሩ ወይንም ስራን  
 ላለመስራት ተብሎ የተፈጠሩ አይደሉም። የበዓላት ሁሉ  
 መገኛ ምንጫቸው ሃይማኖት ነው። በብሉይ ኪዳን  
 የሚከበሩ ብዙ ዓይነት በዓላት ነበሩ። የበዓል ሁሉ መሰረት  
 ግን ቀዳሚት ሰንበት ናት። ሰንበት ማለት ዕረፍት ማለት  
 ነው። (ዘፍ2:2) በሐዲስ ኪዳን ሰንበት ቅዳሜና እሑድ ነው።  
 ሰንበት ከርስቲያን እሑድ ጌታ ፍጥረትን መፍጠር  
 የጀመረበት ፤ የተጸነሰበት ፤ ከመታገን ተለይቶ ፤ የተነሳበት  
 ናትና ይህች ዕለት ትከበራለች።(ራእይ 1:10 ማቴ 28:11ሉቃ24:1)

ዘጸ 16:23+20:8      መዝ 41:4      ምሳ 23:10

ነህ 8:9      መዝ 75:10      ሐዋ 20:7

ኩፋሌ 7:23      ዮሐ 10:22      1ኛቆሮ 16:2

✠ በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የበዓላት አከባቢ ሥርዓት አለው። (1ኛ ቆሮ 14:40)

✠ **የጌታ ዘጠኝ ዐበይት በዓላትና መጽሐፍ ቅዱሳዊ መነሻቸው**

- 1/ ብስራት= ሉቃ 1:26
- 2/ ልደት= ሉቃ 2:7
- 3/ ጥምቀት= ማቴ 3:13 ፤ ሉቃ 3:21
- 4/ ደብረ ታዐር ማቴ 17:1 ፤ ማር 9:2 ፤ ማር 9:12 ፤ ሉቃ 9:28
- 5/ ሆሳዕና= ማቴ 21:1 ፤ ዘክ 9:9 ፤ መዝ 117:24
- 6/ ስቅለት= ሉቃ 23:33
- 7/ ትንሣኤ= ሉቃ 24:5
- 8/ ዕርገት= ሉቃ 24:50
- 9/ ጸረቅሊመስ (በዓሊ ሃምሳ) ሐዋ 2:4

✠ **ዘጠኙ የጌታ ንዑሳን በዓላት**

- 1/ መስቀል= ማቴ 27:11ኛ ቆሮ 1:18
- 2/ ስብከት ዮሐ 1:44 ፤ ዕብ 11:1
- 3/ ብርሃን ፤ መዝ 42:3 ሊሳ 9:2 ፤ ዮሐ 8:12
- 4/ ኖሳዊ= መዝ 22+1179:1 ፤ ዮሐ 10:1-22 ፤ 1ኛ ኢፕ 2:25

- 5/ ግዝረት= ዘሌ 12:13 ፤ ሉቃ 2:21
- 6/ ልደተ ስምያን ሉቃ 2:25
- 7/ ቃና ዘገሊላ= ዮሐ 2:1
- 8/ ደብረ ዘይት= ማቴ 24
- 9/ የመጋቢት መስቀል (መጋቢት 10 ቀን)

**፴፫ ጸበል**

ጸበል በትርጉሙ እፈር ፣ ትቢያ ፣ ጭቃ ቢሆንም እንኳን ፣ በቤተክርስቲያናችን ጸበል የተቀደሰ ፣ የተባረከ ውሃ ማለት ነው። ይኸውም ጸበል በአምላካችን በኢየሱስ ክርስቶስ ኃይል ሕመማን የሚፈጠሩበት ተአምራት የሚደረግበት ቅዱስ ውኃ ነው።

- |         |            |              |
|---------|------------|--------------|
| ዘኁ 19:9 | ኤር 32:17   | ዮዲት 12:7     |
| ዮሐ 5:2  | ሕዝ 47:3-12 | 2ኛ ነገ 5:1-15 |
| ዮሐ 9:6  |            |              |

✠ **ሦስት ዓይነት ነው**

1/ **የቅዳሴ ጸበል**፡ ቅዳሴ የተቀደሰበት የተለየ ጸበል ሲሆን ፣ የጌታን ሥጋና ደም የተቀበሉ ምእመናን ከእፋቸው እንዳይነጥብ የሚጠጡት ነው።

2/ **ማየ ጸሎት**፡ የቡራኬ ጸበል ይባላል። ውኃ በሌለበት ቦታ በዕቃ ተቀድቶ ካህኑ ጸሎት አድርጎ እፋ ብሎ

ከባረከው በኋላ የሚያጠመቅበት ፣ የሚረግፍበት አበል ነው።  
መዝ 50:71 ሕዝ 36:25 ሉቃ 20:22

\* ልጅነትን ለማግኘት የምንጠመቅበት ማየዝ  
(የጉን ውሃ) ይባላል። ይህም በዕለተ ዓርብ ጌታ ጉንን  
በጦር ሲወጋ የፈሰሰው ደምና ውሃ ነው። ውሃው  
የምንጠመቅበት ፣ ደሙ የዘላለም ሕይወትን የምናገኝበት  
ነው።

3/ በየስፍራው እየፈለቀ የምንጠመቅበት አበል ነው።  
ይኸውም በገዳማትና አድባራት አካባቢ (ግቢ) ውስጥ  
ያለው እጋ እግዚአብሔር ያደረበት የተለያዩ ድንቅ  
ተአምራት የሚፈጸምበት ቅዱስ ውኃ ነው።

2ኛ ነገ 5:24 ሉቃ 5:4

ለምሳሌ የእንጦጦ ኪዳነምህረት፣ማፎያም ፣ የቡራኤል ፣

የዮሐንስ አበል...

### ፴፩ የጽዋ ማገበር

ይህ ዓይነት ትውፊታዊ ሥርዓት እጅማመሩ  
መጽሐፍ ቅዱስ ሲሆን በሀገራችን በኢትዮጵያ ተጠብቆ  
የኖረ ፣ ምእምናን በዩተራ ምግብና ሞጠጥ አዘጋጅተው  
ከችግሮች ጋር የሚሳተፉበት ሥርዓት ነው። በጌታ ፣  
በእመቤታችን ፣ በቅዱሳን መላእክት ፣ በጳጳሱን ፣  
በሰማዕታት ስም በመታሰቢያ ዕለታቸው ይፈጸማል።

የመጀመሪያዎቹ ክርስቲያኖችን ሕይወት የሚያስታውሱ  
ነው። ይህ አብሮ መብላትና መጠጣት የእንድነት ፣ የፍቅር  
ማዕድ አጋፔ (Agape) ከሐዋርያት ዘመን ጀምሮ የነበረ  
ነው። በዚህም በረከት ይገኝበታል። ዘሌ 16:29

መዝ 3:8 ሐዋ 2:44 ቁላ 2:5

መዝ 54:14 ሐዋ 4:32-37 ዕብ 3:7

ምሳ 10:7 ዕብ 10:25

### ፴፩ ዝክር

እግዚአብሔር በድንገል ማርያም ፣ በቅዱሳን  
መላእክት ፣ ጳጳሱን ሰማዕታት ለድሮ የፈጸመውን ታላላቅ  
ሥራዎች በማስታወስ ሰማቸውን ጠርተው የሚያከብሩት  
መታሰቢያ ነው።

መዝ 110:2-4 ፣ መዝ 67:35 ምሳ 10:7

† እስራኤል ከግብጽ ባርነት የወጡበትን እያስታወሱ በዓ  
ል ያከብሩ ነበር።

ዘአ 12:1 ፣ ዘሌ 23:5

† እኛም እምላካችን ያደረገልንን በማሰብ በጌታ ፣  
በቅዱሳን ስም የምናደርገው ነው። ማቴ 10:42

† ድጋ ሀብታም ሳይሳይበት ሁሉ ተጠርቶ የሚጋጠጠት  
፡ ብድራትን ሳይቼ ከሚፈጸም በኋላ ተግባራት (መገፈሳዊ  
ሥራ) ከሚሰራበት ከተቀደሰ ዓላማ አንዱ ነው።

ማቴ 25:35:126+13 ማር 9:41 ሉቃ 14:12 ዕብ 8:10

\* መዝ 134:13

### ህጂ ሞትና ሐዘን

ሞት የነፍስና የሥጋ መለየት ፣ ሕይወትን ማጥት ነው።

ማቴ 9:18:18+22 ፣ ሐዋ 9:38

† በአዳም አለመታዘዝ ምክንያት ሞት ወደ ዓለም ገባ።

ዘፍ 2:17 ፣ ሮሜ 5:12:18+23 ፣ 1ኛ ቆሮ 15:22 ፣ ጥብብ 1:13

† ሞት የተጀመረው ወንድሙ ቃዩል በገደለው

በአዳም ልጅ አቤል ነው። ዘፍ 4:8

† በሥጋ ሞት ለተለዩ ሰዎች ሐዘን ይገባል።

2ኛ ሳሙ 1:11:13+31 ፣ 118:33 ፣ 1ኛ ነገ 13:29 ፣ 2ኛ ዜና 35:25 ፣

ዘገ-20:29 ፣ ዘዳ 34:8 ፣ ሲራክ 38:16-18 ፣ ዮሐ 11:33

† ነገር ግን ሐዘናችን በልክ ሊሆን ይገባል እንጂ

አገር በመገደብ ፣ ደረትን በመድቃት ፣ ትንሣኤ መታገን

እንደማያምኑት በተበዘ ተስፋ ሊሆን አይገባም።

ዘዳ 14:2 ፣ 2ኛ ሳሙ 12:22 ፣ ኩፋሌ 14:22 ፣ 17:3 ፣

1ኛ ተሰ 4:13 ሉቃ 23:29

† በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን  
ሥርዓት መሠረት ለሞቱ ሰዎች ማልቀስ የሚገባን  
ሦስት ጊዜ ነው።

1/ ነፍስ ከሥጋ በምትለይበት ጊዜ ፣

2/ እስከራን ከኖረበት ቤት ወጥቶ ወደ መካን

መቃብር ሲሄድ ፣

3/ ግብዓተ መራት በሚፈጸምበት ጊዜ ብቻ ነው።

† በኃጢአት መኖር ሰዎችን መታገን ያስብላቸዋል።

ሉቃ 1:19 ፣ ማቴ 8:22 ኤፌ 2:1 ፣ ሮሜ 8:23

† ሰው ሲሞት ከሥጋው የተለየቱ ነፍሱ

በእግዚአብሔር ፊት ፍርድን ትቀበላለች።

መክ 12:47 ፣ ሉቃ 16:19 ፣ 2ኛ ቆሮ 5:1-5

ፊልጵ 1:21 ፣ ዕብ 9:27 ፣ ያል 2:28

† ክርስቶስ በሰብተኛው ቀን ተነስቶ ሞትን ድል

አደረገ። የሞት መውጊያ ተሰጠ።

ሉቃ 24:5 ፣ 1ኛ ቆሮ 15:53-57 ፣ 2ኛ ጢሞ 1:10 ፣

ዕብ 2:14 ፣ ራእይ 1:18 መዝ 77:65

† ከሞት በኋላ ትንሣኤ አለ። ያን ጊዜ መልካም የሰሩና ከቶ የሰሩ ተለይተው ዋጋቸውን ይተበላሉ። ጸድቃን በክብር የእግዚአብሔርን መንግሥት ይወርሳሉ። ኃጥአን ግን ወደ እሳት ባሕር ይጣላሉ። ይህም ሁለተኛ ሞት ነው።

ኢሳ 35:10      ኤር 20:11      ዳን 7:14:12:12  
 ማር 9:45      ዮሐ 5:24      ማቴ 13:41:125:46  
 2ኛተሰ 1:9      ዕብ 10:27      ሉቃ 16:22:123:43  
 ራእይ 14:9:1    20:6:12:1+8

† የትዳሳን ሞት ዕረፍት ነው።  
 መዝ 115:8 ፣ ራእይ 14:13 ዮሐ 11:25

## ፩፤ ተዝካሮ

ተዝካሮ ለመታገ በእሎት ፣ በመስዋዕት ፣ በመብራት፣ በማዕጠንትና በምጽዋት የሚደረግ መታሰቢያ ነው የሚደረገው እሎት ለሞቱ ሰዎች ደኅንነት ፣ በሕይወተ ሥጋ ላሉ ደግሞ በረከትን ያስገኛል።

መሳ 11:40    2ኛ ነገ 4:32    መዝ 111:8    ምሳ 10:7  
 ዕዝራ ሱታ 6:31

† ለሞተ ሰው ተዝካሮ ማውጣት እንደሚገባ ሲራ 7:33 ፣  
 38:16

## ፬፤ እሎተ ፍትሐት

ከዚህ ዓለም በሞት ለተለዩ ሰዎች በሕይወተ ሥጋ ላሉ ከሰሩትና ከፈጸሙት በይል እንዲነጹ ከማዕረጋ ጋጠሊት እንዲፈቱ በክብርናት አባቶች ወደ እግዚአብሔር የሚቀርቡ እሎት ነው። ይህ እሎት የሚደረግበት ምክንያት የሞተው ሰው ስለ ጋጠያቱ ተጸጽቶና አዝና እያለ የንስሐውን ሥርዓት ከመፈጸሙ በፊት በሞት ቢቀደም እምላክ ይቅርታ እንዲያደርግለት ለመለመን ነው። ቤተክርስቲያን እሎተ ፍትሐት የምታደርገው ይሆናል ይደረጋል በማለት በፍጹም እምነት ነው።

2ኛ ነገ 4:32      ማቴ 7:7      ዳድስትልያ አንቀጽ 33  
 መዝ 115:6      ማቴ 22:1      ፍትሐ ነገስት አንቀጽ 22  
 ምሳ 15:29      ማር 11:24  
 ጥብብ 4:16      ዮሐ 14:13

† መታገና ሕያዋን የሚገኘው በእሎት እማካኝነት ነው። ሕያዋን ለመታገ መታገም ለሕያዋን ይለምናሉ። ሄናክ 12:34

## ፭፤ ሐውልት

† ሐውልት አንድ ወጥ ከሆነ ድንጋይ ተጠርቦ ለመታሰቢያነት የሚቆም ምልክት ነው። በመካነ መቃብር

ላይ የመታሰቢያ ድንጋይ /ሐውልት/ ማቆም የተጀመረው በያዕቆብ ዘመን፤ በራሔል መቃብር ላይ ነበር።

ዘፍ 35:20፤ ዘፍ 31:45 ፤ ዘፍ 28:10-22

† በቀድሞ ዘመን ሐውልት በሁለት ወገኖች መካከል ለሚደረግ ቃል ኪዳን ምልክት ተደርጎ ለመታሰቢያነት ይሆን ዘንድ ይቆም ነበር።

ኢያ 4:6፤24:27 ፤ 1ኛሳሙ 20:19 2ኛሳሙ 18:18

† ሐውልት በመታሰቢያነቱ ትውፊት አለ። ነገር ግን አሠራሩ በዘመናችን እንደምናየው ያለ አልነበረም። ሐውልትን ብዙ ገንዘብ እወጥቶ በማፍሰስ በዕብነ በረድ በእሸዋና በሊሚንቶ አግዝፈው ቢሰሩት ሐውልቱ ሰውን በመሬት ውስጥ ከሚደርስበት መብዱ መቃብር ማለትም መፍረስና መበላበስ አያድንም። ስለዚህ እንዲህ ዓይነቱ ሐውልት በመታሰቢያነቱ አልፎ የሞተውን ሰው በዚህ ምድር እንዳለ አድርጎ ስለሚያሳውቅ ፤ ለሚያዩት ሰዎች ዘወትር ሐዘንን የሚቀሰትበት ቋሚዎችን የሚያዘናጋ ትንሣኤ መታገን እንዳለ የሚያስረሳ ከገቱ መለያ (አፋአዊ ምልክት) ነው። ዘሌ 26:1 ፤ ማቴ 23:27

### ኛ ጥበብ .

ክርስቲያኖችን ወደ እውነተኛ መንገድ የምትመራና፤ በእውነት ጸንተን እንድንቆም የምታደርገን ጥበብ ናት።

ሰው በጥበብ መልካም የሆነ መንፈሳዊ ተግባራትን መፈጸም አለበት። ይህ የሚሆነው በጥበብ የተመላለሰን እንደሆንን ነው።

† የጥበብ ሁሉ መጀመሪያ እግዚአብሔር መፍራትነው።

ምሳሌ 1:7፤8:11፤9:1 ፤ መዝ 110:10 ፤ ማቴ 10:16

ቄላ 4:5 ሲራክ 1:14

† ጥበብኛ ክርስቲያን ከጋጠላት ፣ ከከፋት ፣ ከከገቱ ሁሉ ይርቃል። ስለዚህ መንፈሳዊ ጥበብ ሲኖረን ይገባል። ጥበቡን እግዚአብሔር የወደደለት ሰው ምስጥን ነው።

ምሳ 4:5 ፤ ዳን 1:17

† ጥበብኛ አስቀድሞ የሚያስፈልገውን የጽድቅ ሻማ እያበራ አምላኩን በትጋት ይጠብቃል። የክብር ሽልማት ይቀጠላል።

ማቴ 25:1-13 ፤ ኢዮብ 28:28 ያዕ 1:6

† ከእግዚአብሔር የተለየ ጥበብ ሁሉ ሞገስነት ነው።

ሮሜ 1:22 ፤ 1ኛቆሮ 1:19፤3:19

† የእግዚአብሔር ጥበብ ጥልቅ ነው። እጅግም የተደነቀ ነው።

ሮሜ 11:33 ፤ ቄላ 2:3 ፤ ኢሳ 11:2

**ግ፩ መሐላ**

ማንም ሰው በሐሰት መማል አልተፈቀደለትም

ማቴ 5:34-37 ዘካ 5:3

† እውነተኛና በቃሉ ታምኖ ለሚኖር ሰው የእንደበት ንግግር ብቻ በቂ ነው፡፡ ሌላው መሐላ ግን ትርፍ ነገር ነው፡፡ ደግሞም በሐሰት መማል የእግዚአብሔርን ስም ከጋቱ ማድረግ ነው፡፡ ብዙ ጊዜ በሐሰት መማል የሚመጣው ሐሰትን ልምድ ከማድረግ የተነሣ ነው፡፡

1ኛነገ 8:32

† የእግዚአብሔርን ሥም በምስጋና ማንሳት እንጂ በዘንቀ ነገር ማንሳቱ ተገቢ አይደለም፡፡

ዘጸ 20:7 መዝ 88:26

† ነገር ግን የንግግር መፈጸሚያው የክርክር ማብቂያው የግድ መሐላ ከሆነ ግን መማል ተገቢ ይሆናል፡፡

ዘፍ 21:23

ሉቃ 1:73

ዘጸ 22:11

ዮሐ 20:30

ገላ 1:20

ዕብ 3:11

1ኛተሰ 5:27

ዕብ 7:20

2ኛቆሮ 11:31

ዕብ 6:13-16

**ግ፪ ክርስቲያኖዊ አለባበስ**

ክርስቲያን በአለባበሱ በአኗኗሩ ዙሉ ሌላውን የሚሰብክ መሆን አለበት እንጂ ሌላውን የሚያሰናክል አለባበስ ለብሶ ራሱ በፈተና አይወድቅም፡፡ ሌሎች የሚያዩትንም ቢሆን ለፈተና አይጋብዝም፡፡ ጌታችን ለሞተላት ሕዝብ ክርስቲያንም ይጠነቃቃል፡፡ በቸልተኝነት በማይገባ ምኞት ተጠልፎ ዕርቃንን የሚያሳይ አለባበስን አይከተልም፡፡

ምናልባት የምንወደው አይነት አለባበስ ቢኖር እንኳ ነገር ግን ይህ አይነቱ አለባበስ ደግሞ ክርስትናችንን የሚያስነቅፍና ለተመልካች እንቅፋት የሚሆን ከሆነብን በእኛ ምክንያት የእግዚአብሔር ሕዝብ እንዳይወድቅ መተዉ ይመረጣል፡፡

ዘፍ.3:21

1ኛሳሙ.18:4

ሊሳ.57:14

ሉቃ.15:22

ዘዳ.28:1-5

1ኛሳሙ.17:38

ዘካ.3:3

1ኛቆሮ.8:13

ዘዳ.22:5

ምሳሌ.31:22

ማቴ.22:1-14

1ኛጢሞ.2:9

**ግ፫**

**ቸልተኝነት**

ለዎች ሊያደርጉት የሚገባቸውን ነገር በመዘናጋት (ቸል በማለት) አለመፈጸም አለማድረግ ነው፡፡ ብዙ ጊዜ ለዎች መልካም ሥራን እንዳይሰሩ፣ ንስሐ እንዳይገቡ፣ ትዕዛዙን እየፈጸሙ በቃሉ እንዳይኖሩ በሕጉ እንዳይመሩ በልባቸው ቸልተኝነትን የሚፈጥረው ዲያቢሉስ ነው፡፡ ስለዚህ ቸልተኝነት ከክርስቲያኖች ሊርቅ ይገባዋል፡፡ የእግዚአብሔርን የማዳን ጥሪ በቸልታ ልናጣው ወይም ንስሐ መግባት ሲገባን ለሌላ ጊዜ ልናስተላልፈው አይገባም፡፡ ሐዋ.6:1 1ኛጢሞ.4:14 ዕብ.2:3 ሐዋ.24:25፣26፣27

**ግ፬**

**እውነት**

እውነት የመገኛዋ ምንጭ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው፡፡ እውነትን የሚወድ ሰው በሌላው ላይ ከፋን ነገር አይሰራም፤ ሌላውን አይጉዳም፤ አያዳገም፤ በዘመድ(ባወገን) ማንንም አያበላልጥም፡፡

በእውነት የሚኖር ሰው ዘወትር በኑሮው፣ በትዳሩ፣ በሐብቱ፣ በሥራው ዙሉ ደስተኛ ነው፡፡ ታማኝ ነው፡፡ ሐሰተኛ ሰው ግን ደስታው ጊዜያዊና ኃላፊ ነው፡፡ የሐሰት ደስታ እውነት እስኪታወቅ ድረስ ብቻ ነው፡፡

«እውነትና ንጋት እያደር ይጠራል» እንደሚባለው ሁሉ ለጊዜው እውነት የተሸፈነች ብትመስልም እንኳን ምን ቢዘገይ በፍጹሟው ግን ድል አድራጊነትን አሸናፊነቱ የእውነት ነው። የእግዚአብሔር ቃል እውነት ነው።

ኢያ.24:14      ሮሜ.2:2      ኤፌ.4:25  
 መዝ.30:5      2ኛተሰ.2:9      ኤፌ.5:9  
 ዮሐ.8:32      ቲቶ.1:1

፱፩ . ሐሰት

ሐሰት ያልተደረገውን እንደተደረገ ፣ ያልሆነውን እንደሆነ ፣ ያልተባለውን እንደተባለ አድርጎ መናገር ነው። ሐሰት የእውነት ተቃራኒ ነው። ዓለም በብዙ ሐሰተኞችና ሐሰቶች የተሞላች ናት። ዓለም እውነትን አይወድም። ጌታ የተሰቀለውና ለሞት የበቃው በሐሰቶች ነው። ስለዚህ ሐሰት እውነት አስኪታወቅ ድረስ በሰዎች ላይ ከትዳር ማለያየትን፣ከሥራ ማፈናቀልን፣ግታለልን፣መዋሸትን ማገዳደልን ያመጣል። ነገር ግን የሐሰተኞች ታላቅነት እውነት ሲመጣ ይዋረዳል። የሐሰት አባቷ ዲያብሎስ ነው። የእውነት አባት እግዚአብሔር ነው።

ዘሌ. 19:11    መዝ. 26:12    ግር.14:55    ዮሐ. 8:44

፱፪ . ፍቅር

ፍቅር የሕግ ሁሉ መደምደሚያ ግብሪያ ነው ፍቅር ትልቅ የጽድቅ መሣሪያ ነው። ፍቅር ከሁሉም ነገር ይበልጣል። ጠንካራና ጽኑ እውነተኛ ፍቅር በጊዜያዊ ችግሮች ፈተና አይለወጥም። ስለዚህ እውነተኛ ፍቅር ከልዑል እምላክ በእግዚአብሔር የሚገኝ የክርስቲያን ሃይማኖት መሠረት ነው። የመላእክትን ቋንቋ እንኳ እውቀትን ፍቅር ከሌለን ሁሉም ነገር ከንቲ ይሆንብናል።

ምሳሌ.17:1    ዮሐ.15:12-13    ሂሳ.3:14    1ኛቆሮ.13:13  
 ማቴ.22:37    ዮሐ.14:15    ሮሜ.12:19    1ኛኢሞ. 1:5  
 ግር.12:28    ማቴ.5:43    ዮሐ. 13:33    ገላ. 5:22  
 1ኛዮሐ.3:18    1ኛዮሐ.4:6    1ኛዮሐ.5:3

፱ ፍቅር የኃጢአትን ብዛት ይሸፍናል።

1ኛኢጥ. 4:7    ምሳ. 10:12

፱ እግዚአብሔር ዓለሙን ስለወደደ እንድያልጁን ለሕግም፣ ለመስቀል ሞት ሰጠ።

ማቴ. 26:39    ዮሐ. 3:16    1ኛዮሐ. 3:16፣ 4:19  
 2ኛሮሜ. 5:8    ኢሳ. 53:5    ፊልሐ. 2:8

፱ በዘመነ ሐዋርያት የነበሩ እውነተኛ ፍቅር የነበራቸው ክርስቲያኖች የሚበሉት በእንድላይ ነበር። ይህ የፍቅር ግዕድ አጋፔ/Agape/ ይባላል።

ሐዋ. 2:44-47    ሐዋ. 4:32

፱ ፍቅር አይታበይም፣ አይኮራም። በሌላ ክፉን አያደርግም።

1ኛቆሮ. 13:4    ሮሜ. 13:8-10

፱፫ . ጸብና ክርክር

እነዚህ ባሉበት ሰላም፣ ፍቅር የለም። ሀብትንና ውድ ጊዜን ያበክናሉ። ሀገርን ያነዋውጣሉ፣ ደስታን ያጠፋሉ። በሃሳብ መለያየትን ይፈጥራሉ። የሰውን ሰላም ይነጥቃሉ። ልናርቃቸው ይገባል።

ምሳ.6:16-19    ሮሜ. 1:29    2ኛቆሮ. 4:1  
 ምሳ.24:8    ሮሜ. 13:3    ገላ. 5:20  
 ምሳ.28:25    1ኛቆሮ.1:10፣ 3:3    1ኛተሰ. 5:2  
 1ኛቆሮ.11:16    1ኛኢሞ.6:4    ቲቶ. 3:9

ለሰው ልጅ ከሚያስፈልጉት ነገሮች እንዴት ግንኙኛው ሰላም ነው። ሰላም ከሌለ ደስታ፣ እረፍት እርጋታ የለም። ሰላም ካለ ሁሉም ነገር ይኖራል። ሰላም የሐብት የሕይወት የመኖር የፍትህ አለኝታ/መድሕን/ ነው። ክርስቶስን ለሚከተል ሰው ሰላም አለው። እውነተኛ ሰላም የሚገኘው ከልዑል እግዚአብሔር ነው።

|            |          |          |            |
|------------|----------|----------|------------|
| መዝ.33+14   | ማቴ.10+13 | ሮሜ.5+1   | 1ኛቆሮ.14+33 |
| መዝ.84+10   | ሉቃ.1+79  | ሮሜ.12+18 | ኢሊ.2+14-17 |
| መዝ.118+165 | ሉቃ.2+14  | ሮሜ.15+33 | ፄላ.1+20    |
| ኢሳ.57+21   | ዮሐ.14+27 | ገላ.5+22  | 1ኛኢጥ.3+10  |
|            | ዮሐ.20+19 |          |            |

፱፱ . ትዕግስት

አለመቸኮል ፣ መቻል ፣ የያዙትን እስኪፈጽሙ ድረስ መከራ፣ ሐዘን፣ ጥገና ሳይመረፍ እስከመጨረሻው መጓዝ ማለት ነው። አሸናፊነት የሚመጣው በትዕግስት ነው። በሃይማኖት ስንኖር ትዕግስትን ገንዝብ ማድረግ ይኖርብናል። ሰግዕታት በደም ጸድቃን በገጻም ታገሰው በመኖራቸው ነፍሳቸውን አድነዋል። «ትዕግስት መራራ ናት ፣ ፍሬዋ ግን ጣፋጭ ነው።»

|                  |                   |              |
|------------------|-------------------|--------------|
| ኢዮብ.1+21፤ 42+10  | ማቴ.10+22፤ 24+13   | 2ኛቆሮ.2+14    |
| ምሳሌ.16+32፤ 14+29 | ሉቃ.21+19          | ገላ.5+22      |
| መዝ.7+8           | ሮሜ.2+4፤ 5+3፤ 15+5 | 2ኛኢጥ.1+5-9   |
|                  |                   | ዮዕ.1+2፤ 5+10 |

፻ . ትዕቢት

ትዕቢት ከታላት ፈተና/ስጥልቅ ጉድጓድ/ ለመውደቅ የሚዘጋጁበት የኑሮ መርዝ የኃጢአት ሥር ነው። ትዕቢት ራስን ከፍ አድርጎ ሌላውን ማዋረድ ነው። ትዕቢተኛ ሰው ከራሱ ጋር ብቻ የሚነጋገር እንጂ

የሌላውን ምክርና ተግባር የማይሰማ ነው። ሳጥናሌል ከስልጣኑ የተዋረደው በትዕቢቱ ነው። ትዕቢት የሚጠፋው በጾምና በጸሎት በሰግደት ነው።

|          |                |          |             |
|----------|----------------|----------|-------------|
| ኢሳ.5:15  | ዘጸ.9:17        | ምሳሌ.21:4 | ሮሜ.12:3፤ 16 |
| ኢሳ.13:11 | 1ኛሳሙ.2:3       | ማቴ.23:12 | 2ኛጢሞ.3:2    |
| ሚሊ.4:13  | ምሳሌ.11:2፤ 8+13 | ሉቃ.14+11 | ዮዕ.4+6      |
| መዝ.61:10 | ምሳሌ.16:5፤ 18   | ሮሜ.11:12 | *1ኛኢጥ.5:5   |

፻፩ . ትሕትና

ራስን ዝቅ ማድረግ፣ ትዕቢትንና ኩራትን ማስወገድ ማለት ነው። ትሕትና የነፍስ ጸጥታ/እርካታ/፣ ከውዳሴ ከንቱ መጻኛ ናት። የክርስቲያኖች መታወቂያ ምልክት ትሕትና ናት። የትሕትና መምህራኝን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። በትሕትና መመላለስ ግዴታችን ነው። ከዚህ የወጣ የትዕቢት ሕይወት ግን መጨረሻው ውድቀት ነው። «ትዕቢት ጸሎ ለክርስቶስ» ይባላል። ስለዚህ ትሕትና የመንግስተ ሰማይ መወጣጫ መስላል ናት።

|            |               |           |           |
|------------|---------------|-----------|-----------|
| ዘፍ.18:28   | መዝ.118:14፤    | ዘኁ.12:3   | ዮሐ.1:27   |
| ፊልጵ.2:7    | ሉቃ.1:35፤ 2+22 | ምሳሌ.29+23 | 1ኛኢጥ.5:5  |
| 1ኛሳሙ.18:18 | ምሳሌ.14+30     | ዮሐ.13:5   | 1ኛጢሞ.1:15 |
| መዝ.38:5    | ማቴ.11:29      | 1ኛቆሮ.15:8 | 2ኛቆሮ.4:7  |

፻፪ . ቅንፃት

ቅንፃት የሚመጣ ከምቀኝነት የተነሳ ነው። ምቀኝነት ሊነቅሉት የሚያስችግር የኃጢአት ሥር ነው። ምቀኝነት ካለበት ልብ ውስጥ ብዙ ኃጢአቶች ይበቅላሉ። ምቀኝነት ሰውን ከመርና ከረሃብ የበለጠ ይጉዳል፣ ያከላል፣ ጋይል ያደክማል። አስተሳሰብን ይቀንሳል። ቅንፃት ሰውን ውስጥ ውስጡን የሚጉዳ በሽታ ነው። ስለዚህ ሰው በሌላው ሀብት፣ ማዕረግ፣ ሥራ ቢቀና ቢመቀኝ ክፉ ቅንፃት ነውና ነቅሎ ሊጥለው ያስፈልጋል።

|          |                      |         |
|----------|----------------------|---------|
| ዘፍ.4+1   | ምሳ.6+34፤ 14+30፤ 24+1 | ማር.7+22 |
| 1ኛቆሮ.3+3 | ገላ.5+19-22           | ቲቶ.3+3  |

የ ነገር ግን ለመንፈሳዊ ቅንዓት «ለምትበልጠው ጸጋ» ልንቀና ይገባል።  
«ትንቢት ለእንተ ተበቢ ጸጋ» ተበለጠ። ለደግ ነገር መቅናት መንፈሳዊነት ነው።

|           |            |               |
|-----------|------------|---------------|
| ዘጸ.20+6   | 1ኛነገ.16+29 | 1ኛቆሮ.7+77 9+2 |
| ዘጸ.4+24   | ግሪ.21+12   | ★1ኛቆሮ.12+31   |
| ዘጸ.32+20  | ሐዋ.22+3    | ገላ.1+13       |
| ምሳሌ.14+30 |            |               |

## ፶፫ . ምኞት

ምኞት የኃጢአት ሁሉ ምንጭ ናት። የሥጋ ምኞት በይጣን ሰዎችን ወግቶ ለመግደል የሚወረውራት የመጀመሪያ ትንሽ ጦር ናት። ዲያቢሎስ የሰውን ሕይወት በርብሮ ለመጣል የሚገባበት ትንሽ ቀዳዳ ምኞት ናት። ክፉ ምኞትን በጊዜው ካሸነፉት ለበለጠ ክፉ ነገር ያጋልጣል።

|           |              |            |
|-----------|--------------|------------|
| ምሳ.21+26  | ያዕ.1+1-23    | 1ኛዮሐ. 2+16 |
| 1ኛቆሮ.10+6 | ኢፈ.4+197 5+5 | 1ኛጢሞ.4+9   |

የ ክርስቲያን ዘወትር መልካም ሊመኝ መልካም ሊሠራ ይገባዋል።

|          |          |             |
|----------|----------|-------------|
| ግሪ.13+17 | ሮሜ.12+17 | 1ኛኢጥ. 2+2-3 |
|----------|----------|-------------|

## ፶፪ . ፈተና

የሰው እምነት እንዲገለጽ የሚመጣ የእምነት መለኪያ ነው።

|          |             |         |
|----------|-------------|---------|
| ዘፍ. 22+1 | 1ኛሳሙ. 17+39 | ሮሜ. 5+3 |
|----------|-------------|---------|

የሰው መልካሙን ፈተና ተፈትኖ ለበለጠ ክብር ራሱን ግዝጋጀት ይገባዋል።

|            |             |
|------------|-------------|
| 2ኛቆሮ. 13+5 | 1ኛቆሮ. 11+28 |
|------------|-------------|

የምንፈተነው የእግዚአብሔርን ፍቅር እንድናውቅ ነው።

|           |        |                 |
|-----------|--------|-----------------|
| ዘፍ. 22+11 | ሮሜ.5+3 | 1ኛኢጥ. 4+127 1+6 |
|-----------|--------|-----------------|

የትዕግስትን ፍሬ ለመቅመስ ክብርን ለመጉናጸፍ እንፈተናለን።

|         |          |        |          |
|---------|----------|--------|----------|
| ሮሜ.8+28 | 2ኛቆሮ.12+ | ያዕ.1+2 | ራእይ.3+10 |
|---------|----------|--------|----------|

የሰዎች በፈታኝ ዲያቢሎስ ሊፈተኑ ይችላሉ።

|          |           |           |
|----------|-----------|-----------|
| ዘፍ.3+1 5 | ኢዮ.1+9    | 1ኛኢጥ. 5+8 |
| ግሪ. 4+3  | 1ኛተሰ. 3+5 | ራእይ. 2+10 |

የ ፈተናን የምንወጣውና የምንቋቋመው በጸሎት ኃይል ነው።

|           |         |
|-----------|---------|
| ግሪ. 26+41 | ገላ. 6+1 |
|-----------|---------|

የመጣብንን ፈተና ሁሉ በእግዚአብሔር ኃይል መቃወም እንችላለን። የፈተናውንም መውጫ እግዚአብሔር ያዘጋጃል።

|          |              |         |
|----------|--------------|---------|
| ዘፍ.22+15 | ★ 1ኛቆሮ.10+13 | ኢፈ.6+11 |
| ሲራክ 3+15 |              | ኢፈ.4+27 |

## ፶፩ . ተስፋ

ሰው በእግዚአብሔር አምላክ ካመነ ተስፋ ይኖረዋል። ተስፋ ምንጊዜም ቢሆን የሃይማኖታችን ጽናት ውጤት ነው። ተስፋ በመከራና በችግር ጊዜ እምነትን እጉልቶ ይገልጻል። ስለዚህ በእግዚአብሔር የሚያምን ሁልጊዜ ባለሙሉ ተስፋ ነው። ተስፋ የምናደርገው የምናምነውን ግን የማናየውን ነው። በእምነት የተነሳ የሚያደርጉት ተስፋ አያሳፍርም።

|          |             |        |          |
|----------|-------------|--------|----------|
| ሮሜ.8+24  | 1ኛቆሮ.13+13  | ገላ.3+5 | ዕብ. 6+17 |
| ሮሜ.12+12 | 1ኛተሰ.13+5-8 | ቄላ.1+4 | ያዕ. 2+23 |

አቅም የሌላቸው ደካማ ሰዎች የሚሰነዝሩት ዱላ ነው። ስድብ ከከፍተኛ ኃጢአት የሚጥል የክፋት መንደርደሪያ ነው። ከመሰደብ በኋላ መደባደብ መገዳደል ይመጣል። ስለዚህ አንደበታችን ምርቃትን እንጂ ስድብንና ግማንን ክፋ መራራ ቃላትን ማሰማት የለበትም። ሰው በስድብ ምክንያት ሊሰረይ የማይችለውን ኃጢአት ይሰራል። ይህም መንፈስ ቅዱስን መስደብ ነው።

ማቴ. 5+22-45      ማቴ. 12+32      /ኢፌ. 4+29

ሃ፯ . ሐሜት

ሐሜት ማለት ሌላው ሰው ያሳደረገውን በሐሰት ስሙን ማጥፋት ነው። ሐሜት ያለ ካራ/ሰለት/ ሰውን እንደ ማረድ ስጋውን እንደመብላት ደሙን እንደመጠጣት ነው። ሐሜት ሰውን ለመጉዳት አውነትን በሐሰት፣ ጽድቁን በኃጥእ፣ ደንብ በክፋታማችን በሌባ ለመለወጥ የሚካሄድ ሰው ሐሜቱ ነው። አንዳንድ ጊዜ በጥላቻ አንዳንድ በልምድ ይፈጸማል። ነገር ግን ከሁሉ የሚከፋው ወዳጅ መስሎ ወንድምን ማማት እንደመገደል ነው። ሰው ለሐሜት ከተሸነፈ የሐሜት ባሪያ ነው። ክርስቲያን ከሐሜት ሊርቅ ሁሉን ሊወድ ይገባዋል።

|              |            |            |            |
|--------------|------------|------------|------------|
| መዝ. 49+19-20 | ምሳሌ. 10+19 | ጥበብ. 1+1   | ምሳሌ. 11+9  |
| 1ኛ ጢሞ. 3+11  | ቲቶ. 3+11   | መዝ. 100+5  | ሮሜ. 1+2    |
| 2ኛ ጢሞ. 3+16  | ማቴ. 7+1    | 1ኛ እጥ. 2+1 | 2ኛ እጥ. 2+9 |
| ያዕ. 4+11     |            |            |            |

ሃ፰ . ይቅር ባይነት

ተበድሎ ቲምና በቀልን ሳይዘ ብድራትን ሳይፈልግ ቢቀር ይቅር ባይ ይባላል።

የ እግዚአብሔር በንስሐ ለሚመለሱ ይቅርታን ይሰጣቸዋል።

ነሀ. 9+17      ኢሳ. 55+77 1+18

የ ጌታችን እየሱስ ክርስቶስ ለሰቀሉት ሳይቀር ይቅርታ ለምደል።  
ሉቃ. 23+34

የ እኛን እግዚአብሔር ይቅር ካለን እኛም ሌሎችን ይቅር ባዮች መሆን ይጠበቅብናል። ይቅር ብንል ከእግዚአብሔር ይቅርታን እናገኛለን።

|             |       |          |      |          |
|-------------|-------|----------|------|----------|
| ማቴ. 6+12-14 | 18+23 | ሉቃ. 6+37 | 17+4 | ኢፌ. 4+32 |
| ፌላ. 3+13    |       | ያዕ. 2+13 |      |          |
| ሉቃ. 3+13    |       |          |      |          |

የ ብድራት የአምላክ ነውና ይቅር ባዮችን እግዚአብሔር ይወዳቸዋል። ክብርን ይሰጣቸዋል።

|             |           |           |         |
|-------------|-----------|-----------|---------|
| ዘፍ. 45+4-15 | ዘዳ. 32+35 | ምሳ. 19+11 | ሐዋ. 7+6 |
| ሮሜ. 12+19   |           |           |         |

ሃ፱ . ቁጣ

ክልባችን እየመነጨ የሚወጣ የኃጢአት መነሻ ምክንያት ነው። ሰው ሲቆጣ ይሳደባል። ሲሳደብ ይማታል፤ ሲማታ ይገድሳል ስለዚህ ብዙ ሕግ ይተላለፋል፤ ያፈርሳል። ቁጣ ፍቅርን ከማጣት፣ ባልንጀራን ከመጥላት የተነሳ የሚመጣ የዓመፃ ማሠሪያ ነው። ስለዚህ ቁጡ ሰው ወዳጅ የለውም። ቁጡነትን ማራት ያስፈልጋል። ኃጢአትን የሚያስከትል ክፉ ቁጣ እንዳለ ሁሉ መልካምና ተገቢ የሆነ ቁጣም አለ።

ሀ/ ተገቢ ያልሆነ ቁጣ

|              |           |
|--------------|-----------|
| ዘፍ. 4+5      | መዝ. 7+9   |
| 2ኛ ዜና. 26+19 | ሮሜ. 12+12 |
| መዝ. 36+5     | ኢፌ. 4+31  |
| ምሳ. 12+16    | 21+19     |
| ምሳ. 22+24    | 14+29     |

ለ/ ተገቢ የሆነ ቁጥ

ዘጸ. 32÷19  
ዘኁ. 16÷15  
1ኛነገ. 19÷10  
ነሀ. 5÷6  
እፈ. 4÷26

፩ . ጉቦኝነት

ጉቦ ፍርድ እንዲጓደል፣ ድሀ እንዲበደል ተደርጎ የሚሰጥ መግለጻች ነው። ጉብ እውነትን ወደ ሐሰት ይለውጣል። ሰዎችን ከሰነዎች ጋር ውጭ ያደርጋል። አድሎ-አዊነትን በሰዎች መካከል ያሰፍናል። ሰው የእግዚአብሔርን ሕግ እንዲተላለፍ ያደርጋል።

|           |            |           |
|-----------|------------|-----------|
| ዘጸ. 23÷8  | 1ኛሳሙ. 8÷3  | መከ. 7÷7   |
| ዘጸ. 10÷17 | 1ኛሳሙ. 12÷3 | ኢሳ. 33÷15 |
| ዘጸ. 16÷19 | መዝ. 25÷10  | አዎጽ. 5÷12 |

፪ . ገንዘብ

ገንዘብ በዚህ ዓለም ከተጠቀሙበት ብዙ ደግ ሥራ የሚሠራበት ነው። ደግሞ በአግባቡ ካልተጠቀሙበት ብዙ ኃጢአት ይሠራበታል። ገንዘብን በአግባቡ ሲይዙት ለሥጋዎ ለነፍሱም ይጠቅማል።

ካልተጠቀሙበት ግን ገንዘብ የኃጢአት ሥር ነው። የሥጋና የነፍስ ሞት ያመጣል ፤ ፍቅረ ንዋይ ካለብን እንዋሻለን ፤ እንሰርቃለን እናታልላለን ፤ በሐሰት እንምላለን ፤ ፈጣሪያችንን እንክዳለን። ገንዘብ እኛን እያዘዘን ሲሄድ ደግሞ ገንዘብን በክህደት እንፈልገዋለን። ምንጊዜም ገንዘብን እናስባለን። በዚህም ገንዘብን ወደ

ማምለክ እንሄዳለን። መገዛትና ግምለክ እግዚአብሔርን ነው እንጂ በገንዘብ ፍቅር የተነሳ የእግዚአብሔርን ፍቅር ልንለውጥ አይገባም። ሠርተን በገናነው ገንዘብ ለመጠቀም እግዚአብሔርን ኃሻና ረዳት አድርጎ በፍቅሩ ንዋይ (በገንዘብ ፍቅር) የሚመጣ ኃጢአትን መዋጋት ያስፈልጋል።

|            |              |             |                |
|------------|--------------|-------------|----------------|
| ዘፍ. 37÷28  | 2ኛነገ. 5÷15   | ግሪ. 6÷14-21 | ሉቃ. 8÷3        |
| መሳ. 9÷4    | ሲራ. ክ5÷1     | ግሪ. 19÷15   | ሉቃ. 12÷13      |
| መዝ. 48÷6   | ሲራ. ክ11÷24   | ግሪ. 26÷15   | ሐዋ. 5÷1 ፤ 8÷18 |
| መዝ. 118÷72 | ሲራ. ክ34÷3-10 | ግሪ. 27÷3    | 1ኛጢሞ. 6÷6-17   |

፫ . ልብ

እግዚአብሔር አምላካችን በንስሐ የተለወጠውን ልብ ይወዳል። እኛ ለአምላካችን ልንሰጠው የሚገባ ታላቅ ስጦታ ልባችንን ነው። ወደ እግዚአብሔር ለመቅረብ የተሰበረ ልብ ያስፈልጋል። ልባችን ከወትር ቃለን ለመስማት የተከፈተ፣ በእምነት የጸናና የበረታ መሆን አለበት።

|                   |             |           |            |
|-------------------|-------------|-----------|------------|
| ዘፍ. 6÷5           | መዝ. 72÷1    | ኢሳ. 57÷15 | ሐዋ. 2÷46   |
| ዘጸ. 35÷5          | ምሳሌ. 3÷3    | ኤር. 31÷33 | ሐዋ. 13÷22  |
| ዘጸ. 6÷6           | ምሳሌ. 4÷23   | ሕዝ. 11÷19 | ሐዋ. 16÷14  |
| 1ኛሳሙ. 10÷9        | ምሳሌ. 12÷20  | ኢዩ. 2÷12  | ሮሜ. 6÷17   |
| 1ኛሳሙ. 16÷7        | ምሳሌ. 14÷30  | ግሪ. 5÷28  | ሮሜ. 10÷10  |
| 1ኛነገ. 8÷58 ፤ 14÷8 | ምሳሌ. 20÷9   | ግሪ. 22÷37 | 2ኛቆሮ. 1÷22 |
| መዝ. 7÷10          | ምሳሌ. 23÷12  | ግር. 12÷30 | ኢፈ. 3÷17   |
| *መዝ. 50÷10        | *ምሳሌ. 23÷26 | ሉቃ. 16÷15 | 1ኛጥሐ. 3÷19 |

፬ . መጠጥ /የስካር አስከፊነት/

መጠጥ በጊዜያዊ ደስታ ዘላለማዊ ጸጸትና ኃዘን ጥሎ የሚያልፍ የሰው ልጆች ጊዜያዊ ወዳጅ ነው። በመጠጥ ኃይል /በስካር መንፈስ/ ተገፋፍቶ ኃጢአትን መስራት ለክፉ በሽታ ለጤና መታወክ ይዳርጋል። ስካር ኃይለኛውን ደካማ ብርቱውን ሰነፍ፣ ክቡሩን ወራዳ ያደርጋል። ስካር ኃጢአትን ሁሉ በየይነቱ ደርድሮ የሚያሰራ ነው። ስለዚህ

በመዝ 104+15 ፡ 1ኛ ጢሞ 5+23 በመድኃኒትነት ትንሽ ወይን እንዲጠጣ ለዘዘ እንጂ ጠጪነትን ለማበረታታት አይደለም። በመሆኑም አብዝቶ መጠጣት ኃላፊነትን ያስረሳል። የጽድቅን መንገድ ያስታል።

|           |                 |           |          |
|-----------|-----------------|-----------|----------|
| ዘፍ9+20    | 2ኛሳሙ11+13       | ኢሳ5+11    | ሉቃ21+34  |
| ዘፍ19+30   | ምሳሌ20+1 ፡ 21+29 | ኢሳ5+22-25 | 1ኛቆሮ5+18 |
| ዘፍ21+20   | ምሳሌ23+20 123+29 | ወላይ4+11   | ገላ5+21   |
| 1ኛሳሙ25+36 | 2ኛመቃ15+40       | ሲራክ34+24  | ኢሊ5+18   |

### ፳፬. መዝሙር

መዝሙር ለአምላክ የሚቀርብ የምስጋና መስዋዕት ነው።

|         |         |        |         |
|---------|---------|--------|---------|
| ዘአ15+20 | ኢሳ12+2  | ኢሊ5+19 | ማቴ26+30 |
| መዝ91+1  | ኢሳ42+10 | ቴሳ3+16 |         |

- † ሰዎች በአገልግሎት ከመላእክት ጋር የሚመሳሰሉት በመዝሙር ነው። መዝ102+20 ፡ ኢሳ6+3 ፡ ራእይ4+8 ፡ ሉቃ2+13
- † መዝሙር ለእግዚአብሔር ስናቀርብ ከልብ በማስተዋል ይሁን። መዝ46+7
- † ከእግዚአብሔር ከሚሰጡ የእጋ ስጦታዎች አንዱ መዝሙር ነው። 1ኛቆሮ14+26 ፡ ቴሳ3+16 ፡ መዝ39+3
- † ቅ/ዳዊት በመንፈስ እግዚአብሔር ተቃኝቶ በገና ሲመታ ከንጉሡ ሳኦ ከቶ መንፈስ ይርት ነበር። 1ኛሳሙ 26+26
- † ቅ/ዳውሎስና ሲሳስ ሲዘምሩ የእስር ቤቱ መሠረት ተናውጃል፤ ሠንሰለቱ ተበጥሷል። ሐዋ 16+25 ፡ ያዕ5+13
- † የመዝሙር መሣሪያዎች የሚባሉት፡- ጸናጽል፡ መቋሚያ፡ ከበር፡ በገና፡ ክራር፡ መሰንቆ፡ ዋሽንት፡ እምቢልታ፡ መለከት ናቸው።

|               |                 |             |
|---------------|-----------------|-------------|
| መዝ70+22፤ 97+5 | 1ኛሳሙ16+16፤ 18+6 | ኢዮ1+12፤30+3 |
| መዝ56+8፤ 149+3 | 1ኛዜና15+16-21    | ዳን3+5       |
| መዝ150+1፤ 91+3 | ዘፍ4+21          | ራእይ5+8      |
| ሕዝ28+13       | አሞጽ 6+5         | ማር14+26     |

### ፳፭. ሕመም

ሕመም በሰው ላይ የሚመጣው ለክብር ማለትም የአምላክ ሥራ በእኛ ላይ እንዲገለጥ ወይም ደግሞ እግዚአብሔርን ካለመፍራት የተነሳ ለትጣት የሚመጣ ሊሆን ይችላል።

|          |          |         |
|----------|----------|---------|
| ዘፍ 28+58 | ኤር 15+18 | ዮሐ 11+4 |
| ኢዮ 1+21  | ዳን 8+28  |         |

- † እግዚአብሔር ለሕመምተኞች ፈውስ ማድረግ ይቻላል። መዝ 40+3 ማቴ 4+23 ማቴ 8+14-17
- † መዝ 102+3 ሉቃ 7+11 ማቴ 9+18
- † ሕመምተኞች የሆኑ ሁሉ መድኃኒት ያስፈልጋቸዋል። ይኸውም የዘላለም ሕይወት የሚሰጠው የክርስቶስ ሥጋና ደም ነው። ያመነ ሁሉ ይድናል። ማቴ 9+12 ዮሐ 6+53 ማር 9+23
- † ለእግዚአብሔር ካለመታዘዝና በኃጢአት በመኖር የተነሣ ፈውስ የሌለው ለሞት የሚያደርስ በሽታ ይላሳል። ዘሌ 26+14 ዘፍ 28+27 2ኛሳሙ 12+16
- † 2ኛዜና 20+1
- † በኃጢአት መኖር በበሽታ ይመስላል። ኢሳ 1+4-6
- † ሕመማችን ልንፈተንበት የተላከ እጋ ልናገኝበት ሊሆን ይችላል። ኢዮ 2+1-9 ሉቃ 13+16
- † ለሕመምተኞች መጸለይ ይገባል። መዝ 34+13 ኢሳ 38+1-9 ማር 6+13 ያዕ 5+14
- † በሽተኞችን መጠየቅ መጎብኘት ይገባል። 1ኛሳሙ 30+11 ማቴ 25+34 ሉቃ 10+33
- † ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለተከታዮቹ ደቀመዛሙርትና ለአገልጋዮቹ ቅዱሳን የመፈወስ ሥልጣን ሰጥቷቸዋል። ዛሬም በቅዱሳን መካናት በሚገኙ ጸበሎች ፈውስ ይደረጋል። ዘኁ 12+1 ማቴ 10+1 ሐዋ 9+32
- † 1ኛነገ 17+17 ሐዋ 2+43 ሐዋ 19+11
- † 2ኛነገ 4+32 ሐዋ 3+8

ቀ ሂታችንና አምላካችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሕሙማንን በተለያዩ ዓይነት መንገድ ፈውሷል። ይኸውም፦

1. በቃሉ በመናገር  $\Rightarrow$  ማቴ 8+17 ፣ ማር 2+5
2. በእጁ በመዳሰስና እጁን በመጫን  $\Rightarrow$  ማቴ 8+15 ፣ ማር 5+13 ፣ ማር 6+5
3. የልብሱን ጫፍ በመዳሰስ  $\Rightarrow$  ማቴ 14+36 ፣ ሉቃ 8+44
4. ጭቃን በመቀባት  $\Rightarrow$  ዮሐ 9+6
5. ያለ ምንም መናገርና መዳሰስ በግላብ ብቻ  $\Rightarrow$  ዮሐ 2+1-11 ፣ ዮሐ 4+50

## ፳፮. ቃል ኪዳን

እግዚአብሔር ለተመረጡ ቅዱሳን ቃል ኪዳን ያደርጋል። ቃል ኪዳኑንም አይረሳም። መዝ 88+3 እና 34 ፣ መዝ 110+5 ፣ ሕዝ 34+25 ፣ 2ኛሳሙ 23+5 ፣ ኢሳ 54+10

- ቀ አምላክ በሚያደርገው ቃል ኪዳን ምልክትን ይሰጣል። ዘፍ 2+8 ፣ 9+17 ፣ 17+21
- ቀ አምላክ ቃል ኪዳኑን አስቦ ሰዎችን ይምራል። ይራራልናል። 2ኛነገ 13+23 ፣ መዝ 104+42 ፣ ኢር 14+21 ፣ ዳን 9+4
- ቀ ሰዎች እርስ በርሳቸው ቃል ኪዳንን ያደርጋሉ። 1ኛሳሙ 18+2
- ቀ የእግዚአብሔር ቃል ኪዳን ለዘላለም ነው። ዘፍ 17+13 ፣ ኢሳ 55+3 ፣ 59+21 ፣ 61+8 ፣ ሕዝ 37+26
- ቀ የቅዱሳን ቃል ኪዳናቸው አይረሳም። ዘዳ 4+31 ፣ 1ኛነገ 8+23 ፣ መዝ 104+8 ፣ ሉቃ 1+73
- ቀ ቃል ኪዳኑን የሚጠብቁና የሚታዘዙ ሰዎች የእግዚአብሔርን በረከት ይቀበላሉ። ዘአ 19+5 ፣ ዘአ 24+7 ፣ መዝ 54+20 ፣ መዝ 102+18 ፣ 131+12 ፣ ኢሳ 58+4 ፣ ሕዝ 16+59-63
- ቀ የተቀደሱ ሰታዎች የማዳን ቃል ኪዳን አላቸው። ነህምያ 1+8-9 ፣ ሕዝ 34+25-26
- ቀ ቃል ኪዳኑን መናቅ፣ መቃወም አይቻልም። ኢር 33+20 ፣ ምሳ 2+17 ፣ 2ኛነገ 17+38 ፣ ገላ 3+15 ፣ ኢሳ 24+5
- ቀ ሂታ በዘመነ ሐዲስ የፈፀመው ኪዳን አዲስ ኪዳን ይባላል። ዕብ 8+8 ፣ ኢር 31+31 ፣ ማቴ 26+27 ፣ ሉቃ 22+20 ፣ 1ኛቆሮ 11+25

## ፳፯. ሰላምታ

ሰላምታ ሰዎች በሚገናኙበት ጊዜ የሚሰጣቸውት የሚለዋወጡት የሰሜት መግለጫ ነው።

- ቀ ሰላምታ በመሳሳም -- ማቴ 26+49 ፣ ሮሜ 16+16
- ቀ እጅ ለእጅ በመጨበጥ -- ገላ 2+1 ይፈፀማል።
- ቀ መልእክቶቻቸውን ሲጽፉ በሰላምታ የጀመሩና የፈጸሙ ቅዱሳን ሐዋርያት አሉ። ሮሜ 1+1-7 ፣ 16+21-23 ፣ ዕብ 13+24
- ቀ ሰዎች ሲገናኙ የሚለዋወጡት የሰላምታ ቃል፣ የንግግር መጀመሪያ ልክ እንደ ሂታ ሰላም የሚል ነው። ዮሐ 20+19
- ቀ መልእኩ ቅዱስ ገብርኤል ለእመቤታችን ለብስራት ሲመጣ ሰላምታ አቅርቧል። እመቤታችንም በሰላምታው ተገረመች። ሉቃ 1+28-29 ኤልሳቤጥ የእመቤታችንን ሰላምታ ስትሰማ ጽንሱ በማህፀንዋ ዘለለ። መንፈስ ቅዱስም ሞላበት። ሉቃ 1+41-44
- ቀ ወደ ቤት ሲገባ ሰላምታ ማቅረብ ይገባል። ማቴ 10+12
- ቀ ይሁዳ ሂታን በመሳም ሰላምታ ሰጥቶ አሳልፎ ሰጠ። ማቴ 26+49
- ቀ የኢየሱስ ክርስቶስን ትምህርት ለማይቀበል ሰላምታ አይገባም። 2ኛ ዮሐ 10
- ቀ ክርስቲያኖች እርስ በእርሳቸው በተቀደሰ አሳሳም በፍቅር ሰላምታ መስጠት ይገባቸዋል። ሮሜ 16+16 ፣ ፊልጵ 4+21 ፣ 1ኛጴጥ 5+14

## ፳፰. ደስታ

እውነተኛ የሕይወት ደስታ የሚገኘው ከእግዚአብሔር ነው። ነህ 8+10 ፣ መዝ 50+8 ፣ ዮሐ 15+11 ፣ ሮሜ 15+13

- ቀ ከመንፈስ ቅዱስ ፍሬዎች አንዱ ነው። ገላ 5+22 ፣ ሮሜ 14+17
- ቀ በእውነት መንገድ ከመሄድ የበለጠ ደስታ የለም። 3ኛ ዮሐ 3
- ቀ በመከራና በጎዘን ሕይወት ውስጥ ከጓላ ደስታና ሐሴት ይገኛል። መዝ 125+5 ፣ 29+5 ፣ ኢሳ 35+10 ፣ 61+3 ፣ 2ኛቆሮ 7+4 ፣ 2ኛ ቆሮ 8+2 ፣ 6+10
- ቀ የክፉዎች ደስታ አጭርና ጊዜያዊ ነው። ኢዮብ 20+5
- ቀ ለጊዜው በሚመጣ ትንሽ ቅጣት ታላቁን ደስታ እንቀበላለን። ዕብ 12+11 ፣ 2ኛቆሮ 12+9 ፣ ዮሐ 1+2 ፣ 1ኛጴጥ 1+8 ፣ ይሁዳ 24

- † ሰው ሁሉ ጊዜ በጌታ ደስ ሊለው ይገባል። ፊልኦ 4+4 ፤ 1ኛ ተሰ 5+16
- † ለእግዚአብሔር በደስታ መገዛት ስሙንም ማመስገን ይገባል። መዝ 62+5 ፤ መዝ 99+1

## ፩፱. መከራ

- በዚህ ዓለም የሚኖሩ ክርስቶስን የሚከተሉ የዓለም ብርሃናት የሆኑ ሰዎች መከራን ሊቀበሉ የግድ ነው። ክርስቶስ መከራን ተቀብሏል። ዮሐ 16+33 ፤ ፊልኦ 1+29 ፤ 2ኛ ጢሞ 2+9 ፤ ዕብ 13+12 ፤ 1ኛ ጴጥ 5+9-10
- † በኃይማኖት የተነሳ የሚመጣ ፈተና ለክብር ነውና በደስታ መቀበል እንጂ እንድንግረር አይገባም። ሮሜ 5+4 ፤ 1ኛ ጴጥ 4+13-19 ፤ ራእይ 2+10
- † መከራ በኃጢአት ምክንያትም የሚመጣ ሊሆን ይችላል። ምሳ 22+8 ፤ ሮሜ 2+9 ፤ ገላ 6+7 ፤ ራእ 2+22
- † አንዳንድ ጊዜ ሰዎች በሰይጣን መከራ ይመጣባቸዋል። ኢዮብ 1+12
- † መከራ ይመክራል። ሰዎችን ከክፉ ስራቸው እንዲመለሱ እግዚአብሔርን የማያውቁ ሰዎች እንዲያውቁት ያደርጋቸዋል። ምሳ 3+11-12 ፤ ዳን 4+37
- † እውነተኛ ክርስቲያን መከራን ሁሉ በደስታ ይቀበላል። በትሰግሥትም ያሳልፈዋል። ዘፍ 35+3 ፤ መዝ 9+9 ፤ 145+1 ፤ መዝ 53+7 ፤ 2ኛ ቆሮ 1+4-7 ፤ 7+5-7
- † በመከራ ጊዜ እግዚአብሔር ይረዳናል። ያሐን 2+1-18
- † መከራ ለጊዜው ነው ያልፋል። ግን የማያልፍ የእግዚአብሔርን ክብር ያሰጣል። 2ኛ ቆሮ 4+16-18 ፤ 2ኛ ጢሞ 1+9 ፤ ዕብ 11+25 ፤ 1ኛ ጴጥ 1+11 ፤ 1ኛ ጴጥ 2+19-21 ፤ ራእይ 7+14
- † መከራ ሲገጥመን መጸለይ ይገባል። ያዕ 5+13

## ፪. ሕልም

ሰው ተኝቶ ሳለ በእንቅልፍ ጊዜ የሚያየው ነገር ነው።

- † በቀን የታየና የታሰበ ነገር በመኝታ ሊታለም ይችላል። መክ 5+3
- † እግዚአብሔር ለነቢያት ለወዳጆቹ በሕልም ፈቃዱን ይገልጽባቸው፤ ያነጋግራቸው ነበር። ዘፍ 20+3 ፤ ዘፍ 30+11 ዘጉ 12+6 ዘፍ 28+12 ፤ ዘፍ 37+5 1ኛነገ 3+5 ማቴ 1+20
- † ሕልም የመተርጎም ስጦታ ለተሰጣቸው ሰዎች ብቻ ነው። ዘፍ 40+8 ፤ 41+15 ፤ ዳን 2+26 ፤ 4+5
- † ሰዎች በመንፈስ ቅዱስ መልካም ሕልምን ሊያልሙ ይችላሉ። ኢዩሌል 2+28 ፤ ሐዋ 2+17
- † አንዳንድ ጊዜ ግን ሕልም ሰዎችን ሊያስት ይችላል። ዘዳ 13+1-5

## ፪፩. ራእይ

ሰው ሳያንቀሳፋ በተመስጦ የሚያየው ነገር ነው። ራእይና ሕልም ይለያያል። ራእይ በተመስጦ ነው። ሐዋ 10+10 ፤ 11+5

- † ራእይ እግዚአብሔር ለመረጣቸውና ላደረገባቸው ሰዎች ይገለጣል። ዘፍ 15+1 ሕዝ 1+1 ዳን 7+7 ዘጉ 12+6 ዳን 2+19 ኢዩ 2+28 ሐዋ 2+17
- † እግዚአብሔር በራእይ ለነቢያት ለሐዋርያት ለወዳጆቹም ተገልጧል። ሉቃ 1+22 ሐዋ 10+3 ሐዋ 18+9 ራእ 1+17 ሐዋ 9+11 ሐዋ 10+10-23 ራእ 4+1
- † ነቢያት በእስራኤል ዘንድ “ባለራእይ” ተብለው ይጠሩ ነበር። 1ኛ ሳሙ 9+9 እሞጽ 7+12
- † ራእይ ወደፊት ስለሚሆነው ነገር ቀድሞ ያስታውቃል፤ በዘገይም ግን ይፈፀማል። ዕን 2+2 ፤ ሐዋ 9+10

**፪፪. ተአምር**

ተአምር የድንት ነገር ምልክት ነው።

- † የማያምኑ ሰዎች እንዲያምኑ ምልክት ይደረግላቸዋል።  
ዘጸ 7+3 ፣ ዘጸ 34+11
- † ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ያደረጋቸው ብዙ ድንት ምልክቶች አሉ። ዮሐ 2+11 ፣ 3+2 ፣ 4+54 ፣ ሐዋ 2+22
- † እግዚአብሔር የሚወዳቸውን በሰማይና በምድር ቢሆን በድንት ተአምራት ያድናል። ጳጉ 6+27
- † ከመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች አንዱ ተአምራት ግድረግ ነው።  
1ኛቆሮ 12+10 እና 28
- † ሐዋርያት በጌታ ስም ድንት ምልክትን እያደረጉ ይፈውሱ ነበር።  
ግር 16+20 ፣ ሐዋ 4+5-22 ፣ 5+12 ፣ 6+8  
ለምሳሌ ፡- ት/ኢፕሮስ በጥላው (ሐዋ 5+12-16) ት/አውሎስ በልብሱ ጫፍ (ሐዋ 19+11) ይፈውሱ ነበር።
- † ጌታ እምላክ መሆኑን ሳያምን ተአምር ግድረግ የሚቻለው የለም። ግር 9+39
- † ምልክትን ካጠየ የማያምኑ አሉ። ሉቃ 23+8 ፣ ዮሐ 4+48 ፣  
1ኛቆሮ 1+22
- † ክርስቲያን ተአምር ብቻ የሚፈልግ በምልክት ብቻ የሚለወጥ መሆን የለበትም። ግሪ 12+39 ፣ 16+4 ፣ ሉቃ 11+29 ፣  
ራእ 13+13

**፪፫. ቃል**

- ሀ/ ኢየሱስ ክርስቶስ አካላዊ ቃል ነው። ዮሐ 1+1-141  
ራእ 19+13  
እግዚአብሔር ዓለምን በቃሉ ፈጠረ። ዘፍ 1+3 ፣ መዝ 32+6 ፣  
ዕብ 11+3
- ለ/ የእግዚአብሔር ቃል አይለወጥም። ዘላለግዊ ነው። ኢሳ 40+81  
ኢሳ 55+11 ፣ ግሪ 24+35 ፣ ዕብ 4+12 ፣ 1ኛኢጥ 1+25

- † የእግዚአብሔር ቃል የሕይወት መብራት ነው።  
መዝ 118+105 ፣ 1ኛኢጥ 1+19
- † የሕይወት ምግብ እና መጠጥ ነው። ማቴ 4+4 ፣ ዮሐ 4+13 ፣  
ዮሐ 7+37
- † ቃሉ እውነት ነው። መዝ 118+140 ፣ ዮሐ 17+17  
ቃሉን እንራባለን። አሞጽ 8+11-12
- † የእግዚአብሔር ቃል በእሳትና በመዶሻ (ኤር 23+29) በመንፈስ  
በይፍ (ኤር 6+17) በወተት (1ኛኢጥ 2+2) ተመስሏል።
- † ቃሉ ዲያብሎስን የምናሸንፍበት ጦርና ጋሻ ነው። መዝ 17+30
- ሐ/ የሰው ልጆች ቃል መግባቢያ፣ የሃሳብ መግለጫ ነው።  
ሰው በቃሉ ይታወቃል፤ በንግግሩ (በቃሉ) የተነሳ ይፈረድበታል።  
ማቴ 12+37

**፪፬. ኢትዮጵያ**

- † የአባይ ወንዝ መነሻ ሀገር ናት። ዘፍ 2+13
- † በእምነትም ከእግዚአብሔር ጋር የቀረበ ግንኙነት ያላት ናት።  
መዝ67(68)+31
- † በማዕድን እጅግ የከበረች ሀገር ናት። ኢዮብ 28+19
- † ስለ ኢትዮጵያውያን መልክና ቁመት በመጽሐፍ ቅዱስ ተጽፏል።  
ኤር 13+23 ፣ ኢሳ 45+14
- † ስለ ኢትዮጵያ መልክዐ ምድር አቀማመጥም ተገልጿል።  
ሕዝ 29+10
- † ስለኢትዮጵያዊቷ ንግስተ ሳባ ብዙ የተገለጹ አሉ።  
1ኛነገ10+1-13፣ 2ኛዜና9፣1-12፣ ማቴ12+42፣ ሉቃ11+31

ተ ኢትዮጵያ በመጽሐፍ ቅዱስ

|            |          |          |            |
|------------|----------|----------|------------|
| ዘፍ 2+13    | መዝ 67+31 | ኢር 38+7  | ዕን 3+7     |
| ዘኁ 12+1    | መዝ 71+9  | ኢር 38+10 | ሰፍ 2+12    |
| 2ኛነገ 19+9  | መዝ 73+14 | ኢር 38+12 | ሰፍ 3+10    |
| 2ኛዜና 12+4  | መዝ 86+4  | ኢር 39+16 | ሐዋ 8+27    |
| 2ኛዜና 14+9  | ኢሳ 11+11 | ኢር 46+9  | ዮዲት 1+10   |
| 2ኛዜና 14+12 | ኢሳ 18+1  | ሕዝ 29+10 | አስ 3+1     |
| 2ኛዜና 14+13 | ኢሳ 20+3  | ሕዝ 30+4  | አስ 3+12    |
| 2ኛዜና 16+8  | ኢሳ 20+4  | ሕዝ 30+5  | አስ 7+1     |
| 2ኛዜና 21+16 | ኢሳ 20+5  | ሕዝ 30+9  | አስ 7+9     |
| አስቴር 1+1   | ኢሳ 37+9  | ሕዝ 38+5  | 1ኛመቃ 25+9  |
| አስቴር 3+12  | ኢሳ 43+3  | ዳን 11+43 | 1ኛመቃ 28+38 |
| አስቴር 8+9   | ኢሳ 45+14 | አዋ 9+7   | 1ኛመቃ 34+2  |
| ኢዮብ 28+19  | ኢር 13+23 | ናህ 3+9   | 1ኛመቃ 34+9  |
|            |          |          | ተረፈ ኢር 8+8 |

፪. በጸጋው መዳን ግለት ምን ግለት ነው?

ጸጋ ግለት ስጦታ፣ ቸርነት፣ በነገት ሃምራሪት ግለት ነው። ይኸውም ያለዋጋ በነገ የሚገኝ የእግዚአብሔር ልዩ ስጦታ ነው።

እግዚአብሔር ለሰው ልጆች የተለያየ ጸጋ ይሰጣል። ሮሜ 12፡6

ቅዱስ ጳውሎስ “በጸጋ ድናችኋል።... ጸጋው በእምነት አድናለችኋልና፤ ይህም የእግዚአብሔር ስጦታ ነው እንጂ ከእናንተ አይደለም። ግንዎ እንዳይመካ ከሥራ አይደለም።” ኤፌ2፡4-9 ሲል የክርስቶስን ሕግም ሞት፣ በቀራጊዮ አደባባይ፣ በመስቀል ባይ የፈጸመውን የቤዛነት፣ የፍቅር፣ የማዳን ሥራ የሚገልጽ ነው። ሮሜ 3፡23። እኛ ጠላቶቹ ባለን እሱ ግን በፍቅሩ ታላቅነት፣ በምሕረቱና ቸርነቱ ፍጹም ለዳንን። ሮሜ 5፡10

በሰዚህ ያዳንን በቸርነቱ ነው እንጂ፣ እኛ በሥራችን የዳንን አይደለም ሲል ነው እንጂ በጎ ምግባር አያስፈልገንም አልተባልንም። ሰው በጎ ምግባር ባይሰራ በእምነት ብቻ ወይም እምነት ባይኖረው በምግባር ብቻ ሊድን አይችልም። ያዕ 2፡17 እምነት የሚገለጠው በመልካም ሥራ ነው። ያዕ2፡26 ፣ ዮሐ 5፡29

በመሆኑም የእግዚአብሔር ጸጋ ወደ መልካም ሥራ የሚመራ እንጂ በጎ ተግባርን የሚገረር አይደለም። በጎ ስራን ሠርቶ መገኘት ያስፈልጋል። ነገር ግን ልንመካበት /ልንመገደብት/ አይገባም። ሉቃ 1፡28፣ ሐዋ 20፡32 ፣ ሮሜ 5፡6 ፣ ኤፌ 3፡8 ፣ ቲቶ 2፡11 ፣ 2ኛጢሞ 1፡5-8 ፣ ዕብ 13፡9

በሰዚህ በጸጋው ድነናል እያሉ ያለ መልካም ሥራ ያስቱፋት መቀመጥ አይገባንም፤ ሕጉን ትእዛዙን ፈጽሞ መገኘት ነው። የወንጌልን ቃል መጠበቅ፣ በጥምቀት ያገኘውን የልጅነት ጸጋ አክብረን መያዝ፣ የእግዚአብሔርን መንግስት /መንግስተ ሰማያትን/ በተስፋ መጠበቅ ይኖርብናል።

ሮሜ8፡1 ፣ 12፡6      2ኛቆሮ 9፡14 ፣ 12፡9      ይሁዳ 4  
ዕብ 4፡16      2ኛጢሞ 1፡9 ፣ 2፡1

፫. አዋልድ መጻሕፍት

አዋልድ መጻሕፍት ግለት የመጻሕፍት ልጆች ግለት ነው። ከመጽሐፍ ቅዱስ የተወሰዱ፣ የተገኙ፣ መጽሐፍ ቅዱስን ተከትለው የተጻፉ፣ ምንጫቸውና መገኛቸው መጽሐፍ ቅዱስ ነውና አዋልድ ተብለዋል። አዋልድ መጻሕፍት ለመገኛቸው፣ ለዋና ምንጫቸው መጽሐፍ ቅዱስ ልጆች ናቸው። አዋልድ መጻሕፍት በውስጣቸው የያዙት ቃል እግዚአብሔርን በመሆኑ ቁጥራቸው ከቅዱሳን መጻሕፍት ነው። እነዚህ መጻሕፍት ከ81ዱ መጽሐፍ ቅዱስ ሀሳብ ያልወጡ በመሆናቸው አዋልድ መጽሐፍትን ቤተክርስቲያን አክብራ ትቀበላቸዋለች።

ምሳሌ:- ሃይማኖት አበው፣ ግብረ ሕግማት፣ ገድሳት፣ ድርሳናት፣ ተአምራት፣ ቅዳሴያት፣ ጸሎታት ... ወዘተ ናቸው።

|            |                    |             |
|------------|--------------------|-------------|
| ኢያሱ 10+13  | 2ኛነገ 10+34         | ዮሐ 21+20    |
| 2ኛሳሙ 1+18  | 2ኛነገ 12+20         | ሮሜ 15+4     |
| 1ኛነገ 11+41 | 2ኛዜና 9+29          | ገላ 1+8      |
| 1ኛነገ 14+19 | 2ኛዜና 12+15 ፤ 13+22 | 1ኛጢሞ 3+14   |
| 1ኛነገ 16+5  | 2ኛዜና 20+34 ፤ 24+27 | * 2ኛጢሞ 3+16 |

### ፩. 666 (አውሬው ማንው?)

በመጨረሻው የዓለም ፍጻሜ ዋዜማ ላይ የሚነሳ፣ ብዙዎችን የሚያስት፣ በሰው መጠን ልክ ሦስት ክንድ ከሰንዝር ቁመት ያለው ስድስት መቶ ስልሳ ስድስት (666) ጅማቶች (አውታሮች) ያሉት የዕለተ ዓርብ ሰብዓዊ ፍጡር ነው። ከባሕር የሚወጣና ሥራውም ከተ ስለሆነ አውሬ ተብሏል። አሥር ቀን ይቆያል ሰባት ራሶች አሉት። የእግሮቹ ጣቶች ጠማማዎች ናቸው።

እኔ ክርስቶስ ነኝ እያለ ሐሳዊ መሲህነቱን ያውጃል። እግዚአብሔርንና የአምላክ ማደሪያዎችን ቅዱሳንን፣ እመቤታችንን፣ ቤተክርስቲያንን ይሳደባል። ይህ ሐሳዊ መሲህ (መጪው አውሬ) 42 (አርባ ሁለት) ወራት ማለትም ሰባት ዓመት ከመንፈት በምድር ላይ ብዙዎችን በምትሐታዊ ሥራው እያሳተ ይቆያል።

ዛሬም በዘመናችን ከተነሱት የአውሬው መንገድ ጠራጊዎች ከሃይዎች ልንጠበቅ ያስፈልጋል።

|                |            |             |
|----------------|------------|-------------|
| ዳን 8+23 ፤ 9+26 | ማቴ 24+23   | ራእይ 13+1-18 |
| ዳን 11+36       | 2ኛተሰ 2+1-5 | ራእይ 14+9    |

### ፪. ጸሎተ ሃይማኖት

ሠለስቱ ምዕት (318) ሊቃውንት ቤተክርስቲያን መናፍቅ አርቶስን ለማውገዝ በ325 ዓ.ም በኢትዮ ተሰብስበው የወሰኑት የሃይማኖት መግለጫ ፦

1. ሁሉን በያዘ፣ ሰማይንና ምድርን፣ የሚታየውንና የማይታየውን በፈጠረ በአንድ አምላክ በእግዚአብሔር እናምናለን።  
ዘፍ 1+1      ነህ 9+6      ኢፈ 4+6      ራእይ 1+8  
ዘጸ 20+3      ኢሳ 64+8      1ኛቆሮ 8+6  
ዘዳ 6+4      ማቴ 3+16      1ኛጢሞ 6+14  
መሳ 6+21      ዮሐ 14+25      ኢፈ 3+16
2. ዓለም ሳይፈጠር ከእርሱ ጋር በነበረ የአብ አንድያ ልጅ በሚሆን በአንድ ጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ እናምናለን።  
መዝ 2+7      ዮሐ 3+14      1ኛቆሮ 8+6  
መዝ 109+3      ሐዋ 16+31      ፊልሐ 2+10
3. ከብርሃን የተገኘ ብርሃን፣ ከእውነተኛ የባሕርይ አምላክ የተገኘ አምላክ፣ የተወለደ እንጂ ያልተፈጠረ በባሕርይ ከአብ ጋር የሚተካክል።  
ኢሳ 9+2      ዮሐ 1+1 ፤ 10+30      ዮሐ 14+9      ፊልሐ 2+6  
ማቴ 28+19      ዮሐ 5+23      1ኛ ዮሐ 1+5      ያዕ 1+17
4. ሁሉ በእርሱ ሆነ፣ በሰማይም ካለው በምድርም ካለው ያለእርሱ ምንም ምን የሆነ (የተፈጠረ) የለም።  
መዝ 18+1 ፤ 32+6      ዮሐ 1+3      ቴሳ 1+15      ዕብ 11+3
5. ስለ እኛ ስለሰዎች እኛን ለማዳን ከሰማይ ወረደ፤ በመንፈስ ቅዱስ ግብር ከቅድስት ድንግል ግርያም ፍጹም ሰው ሆነ።  
ኢሳ 7+14      ሉቃ 1+26      ገላ 4+4      1ኛጢሞ 2+5  
ማቴ 1+18      ሉቃ 2+39      ዕብ 4+14      1ኛጢሞ 3+16
6. ሰው ሆኖ በኢንጢናዊው በኢሳጦስ ዘመን ስለ እኛ መከራን ተቀበለ፣ ታመመ፣ ተሰቀለ፣ ሞተ፣ ተቀበረ። በሦስተኛው ቀን ከመታን ተለይቶ ተነሣ፣ በቅዱሳት መጻሕፍት እንደተገፈ።  
መዝ 3+5 ፤ 12+15      ሉቃ 24+25      ሐዋ 1+11      ኢሳ 45+11  
መዝ 21+16      ግር 10+33      ሐዋ 4+27      ኢሳ 53+4  
ማቴ 27+57      ግር 15+42      1ኛጢሞ 3+16      ኢሳ 66+1  
ማቴ 28+5      ዮሐ 3+13      1ኛ ጢሞ 6+13      ዳን 9+15  
ሉቃ 23+32      ዮሐ 19+38      1ኛኢጥ 3+18

7. በክብር በምስጋና ወደ ሰማይ ዐረገ፣ በአባቱም ቀኝ ተቀመጠ፤ ዳግመኛም በሕያዋንና በሙታን ይፈርድ ዘንድ በጌትነት ይመጣል፤ ለመንግስቱም ፍጻሜ የለውም።

|          |           |            |              |
|----------|-----------|------------|--------------|
| መዝ 46+5  | ሉቃ 1+33   | ራእይ 22+5   | 1ኛተሰ 4+15-18 |
| ዳን 7+13  | ሉቃ 24     | ሉቃ 22+29   | 1ኛጢሞ 3+16    |
| ኢሳ 9+7   | ራእይ 5+13  | ዮሐ 3+13    | ዕብ 1+1       |
| ግሪ 16+27 | ራእይ 9+24  | ሐዋ 1+11    | 1ኛኢጥ 3+22    |
| ግሪ 25+3  | ራእይ 20+11 | 1ኛቆሮ 15+24 |              |

8. ሕይወትን በሚሰጥ፣ ከአብ በሠረፀ፣ ከአብና ከወልድ ጋር የሚሰገድለት በነዚያት እድሮ በተናገረ በመንፈስ ቅዱስ እናምናለን።

|          |           |             |           |
|----------|-----------|-------------|-----------|
| ዘፍ 1+2   | ሕዝ 13+1-7 | ዮሐ 4+24     | 2ኛጢሞ 3+14 |
| ኢሳ 6+2-5 | ግሪ 28+19  | ዮሐ 15+26    | ኤፌ 4+4    |
| መዝ 32+6  | ሉቃ 24+41  | ሐዋ 2+21     | 1ኛኢጥ 1+21 |
| መዝ 50+11 | ግር 9+31   | ሐዋ 4+25     | 2ኛኢጥ 1+20 |
| መዝ 15+8  | ግር 12+36  | ሐዋ 28+25-28 | 1ኛዮሐ 5+7  |

9. ዓለም ዓቀፋዊትና ሐዋርያዊት በሆነች በእንዲት ቅድስት ቤተክርስቲያን እናምናለን።  
ግሪ 16+18 ኤፌ 5+25 1+4+1 ግሪ 28+18 ኤፌ 2+20

10. ኃጢአትን ለማስተሰረድ በእንዲት ጥምቀት እናምናለን።

|           |          |           |
|-----------|----------|-----------|
| ዮሐ 3+1-11 | ሐዋ 2+38  | 1ኛቆሮ 10+1 |
| ግር 7+3    | ሐዋ 11+16 | ኤፌ 4+5    |
| ግር 16+16  | ሮሜ 6+1-4 | ዕብ 6+1    |

11. የሙታንን መነሳትና የሚመጣውን ሕይወት ተስፋ እናደርጋለን። ለዘላለሙ አሜን።

|          |              |              |
|----------|--------------|--------------|
| ዳን 12+2  | ግሪ 25+31-46  | 1ኛተሰ 4+13    |
| ግሪ 13+43 | ሉቃ 20+27     | ፈልፍ 1+19-21  |
| ግሪ 22+30 | 1ኛ ቆሮ 15+35  | ራእይ 20+11-15 |
| ግሪ 24+36 | 2ኛጢሞ 3+14-17 | ራእይ 21+1-4   |

## ፪፱. ከመናፍቃን እንዴት እንጠበቅ?

ቅድስት ቤተክርስቲያን መሰራጭና መሪዋ መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በክብረ ደሙ ፈሳሽነት የዋጁት፣ በማይፈርስ በጠንካራ ዓለት ላይ የመሰረታት፣ ሐዋርያት ፅንፍ እስከ ፅንፍ የሰበኩት፣ ቅዱሳን አባቶቻችን ሰማዕታት በአጥንታቸው ክስካሽ በደማቸው ፍሳሽ ያኖሯት የሰማይ ደጅ፣ የቅዱሳን ማረፊያ፣ የድሆች መጠጊያ፣ የምሕረት መገኛ ናት። ግሪ 16+18

ለሐዘቢ ከእውነተኛዬቱ ቤት አስወጥቶ ሰዎችን ወደ ክህደት መንገድ ለመምራት የሚረገጡ ቀሳጢ ተኩሳዎች መናፍቃን በየጊዜው አልጠፉም። ግሪ 7+15 ዛሬም ሐሰተኛና ምትሐታዊ ተአምራትና ምልክት በማድረግ ብዙዎች የዋሃንን ወደ አሰቡት የጥፋት ጎዳና እየመሩና እያሳቱ ይገኛሉ። 2ኛ ተሰ 2+10-15

|             |          |                |
|-------------|----------|----------------|
| ግሪ 7+15     | ግሳ 1+6-9 | 1ኛጢሞ 5+8 16+12 |
| ግሪ 24+4     | ኤፌ 5+5   | 2ኛጢሞ 3+13      |
| ሮሜ 16+17-20 | ኤፌ 6+10  | ቲቶ 3+9         |

በተለይም ደግሞ የእውነተኛ አገልጋዮችን መነካትና ካህናት ልብስ በመልበስ፣ ቀብ በማጥለቅ፣ መስቀል በመያዝ እንደ ተኩሳ ከጠንቅ ጋር በመቀላቀል፣ ተመሳሳሪው በመቅረብ፣ የእሱትንና የእምን ሥርዓት በማፍለስ “ምናለበት” በሚል አነጋገር አግኝ በጥርጥር ንፋስ እንዲወሰድ በሚያቆላምጥ ንግግር በመቅረብ እንደ እባብ የክህደት መርዛቸውን እየረገጡ ይገኛሉ። ሮሜ 16+18

ታዲያ በእውነተኛዬቱ ቤተክርስቲያን ጥላ ስር ተሰባስበን የምንገኝ እኛ ክርስቲያኖች ከእመቤታችን ከቅዱሳን አቅፍ ሳንወጣ ከተጣራጣሪዎች ትምህርት በመጠበቅ የዓለምን ፈተና በፅኑ ሃይማኖታዊ ተጋድሎ-ድል አድርገን ለሰማያዊት ርስት ለመንግስት ሰማያት መብቃት ይኖርብናል።

ለዚሁም ቸሩ አምላካችን በእናቱ በቅድስት ድንግል ማርያም ልመና ይርዳን።

ይፋና

ወስብሐት ለእግዚአብሔር

## ዋቢ መጻሕፍት

- ▷ በግንያ አሐዱ መጽሐፍ ቅዱስ
- ▷ የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ታሪክ ፣ በብጹዕ እቡነ ኅርኅርዮስ
- ▷ ትምህርተ ሃይማኖት እርቀሥኮላዊት ፣ በብጹዕ እቡነ ገብረኤል
- ▷ ክርስቲያናዊ ሰነድ ምግባር ፣ በብጹዕ እቡነ መልክሤጂቅ
- ▷ ኩኩሐ ሃይማኖት ፣ መልእክ ብርሃን አድግሎ ጀገበሬ
- ▷ እምነትና ሥርዓተ ቤተክርስቲያን ፣ በአባ ኃይለ ገብረኤል ገርግ
- ▷ የኢትዮጵያ እርቀሥኮስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን እምነት፣ ሥርዓተ  
እምልኮትና የውጭ ግንኙነት ፣ በጠ/ ቤተክህነት
- ▷ ሃይማኖት የለያንን መቃብር እንድ አያደርገንም ፣ በጠ/ ቤተክህነት
- ▷ ግምገማ ሃይማኖት ፣ ብርሃኑ ገበየሁ
- ▷ ጌሊኤል ፣ ብሩክ ዘውዴ
- ▷ የመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ፣ መጽሐፍ ቅዱስ ማህበር
- ▷ ወላጂተ እምላክ በመጽሐፍ ቅዱስ ፣ በቀሲሳ ደጃኔና በቀሲሳ እሸቱ
- ▷ የመናፍቃን ግንኙነትና መልሶቻቸው ፣ በዲ/ን አሐዱ አበረሰ
- ▷ ሐመር መጽሔት እና መሰከት መጽሔት
- ▷ የተለያዩ አባቶች ትምህርቶችና ስብከቶች